

VIDERE MOD DANSK

TRIN
FOR
TRIN

Videre mod dansk

trin for trin

Lisbet Thorborg

© Forlaget Synope 2011

1. udgave, 3. oplag

Omslag: Mai Sommer

Tryk: Narayana Press, Odder

ISBN 978-87-91909-11-5

Printed in Denmark, 2012

Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med Copy-Dans regler.

Bestilling af bøger:

Forlaget Synope

Tlf.: 7020 2810

forlaget@synope.dk

www.synope.dk

Andre bøger af Lisbet Thorborg:

'På vej til dansk - trin for trin', grundbog med cd-rom og audio-cd (Forlaget Synope, 2010)

'Ind i samtalen', grundbog med cd-rom og audio-cd (Forlaget Synope, 2007)

'Breve trin for trin 1', grundbog (Forlaget Synope, 2005)

'Breve trin for trin 2', grundbog (Forlaget Synope, 2005)

'Dansk udtale - øvebog', øvebog med cd-rom og lydbånd (Forlaget Synope, 2003)

'Dansk udtale for begyndere', grundbog med cd-rom og lydbånd (Forlaget Synope, 2003)

'Dansk udtale i 49 tekster', grundbog med cd-rom og lydbånd (Forlaget Synope, 2001)

'Dansk udtale i praksis', grundbog, facitliste og lydbånd (Akademisk Forlag, 1998)

'Dansk talesprog i praksis', grundbog, facitliste, kortspil og lydbånd (Akademisk Forlag, 1996)

'Dansk grammatik i praksis', grundbog, facitliste og lydbånd (Akademisk Forlag, 1992)

Indhold

Invitationer, gæster og fester	s. 5
Humør og følelser	s. 13
Venskab	s. 21
Indkøb	s. 29
Sundhed og sygdom	s. 39
Mad og opskrifter	s. 49
Fridage, ferier og ferieplaner	s. 57
At fortælle om oplevelser	s. 67
Livsafsnit / livshistorie	s. 75
Skole og uddannelse	s. 83
Frivilligt arbejde	s. 89
Udtaletillæg	s. 97
Vokaler	s. 97
Konsonanter	s. 98
Udtale af særlige bogstavkombinationer	s. 99
Prosodi	s. 100
Grammatiktillæg	s. 101
Hovedsætninger	s. 101
Ledsætninger	s. 105
Hovedsætning + ledsætning	s. 107
Centraladverbier (CA) og tunge og lette led i hovedsætninger	s. 108
Verber	s. 109
Adjektiver	s. 113
Substantiver	s. 115
Pronominer	s. 116
Adverbium eller adjektiv?	s. 117
Steds- og retningsudtryk – præpositioner og adverbier	s. 118
Tidsudtryk	s. 119
Til læreren	s. 120

Rettenøgle og repetitionskort

Rettenøgle til mange af bogens øvelser findes på: www.synope.dk.

Repetitionskort og ordbank findes samme sted.

Anvendte lydskrifttegn

Bemærk: Der anvendes en let forenklet udgave af Dania.

Vokaler

[i] : fire	[y] : tysk	[u] : bus
[e] : hedder	[ø] : søster	[o] : skole
[æ] : læse	[ö] : søn	[ā] : gå
[a:] : gade	[õ] : børn	[ǎ] : får
[a] : land		[ɔ] : kommer
[ɑ] : fransk		

Endvidere det tryksvage e [ə].

Konsonanter

[b] : bor	[h] : har	[m] : mor	[r] : ris
[d] : du	[j] : ja	[n] : nu	[s] : ser
[f] : fra	[k] : kommer	[ŋ] : lang	[sj] : sjov
[g] : gå	[l] : lille	[p] : på	[t] : to
			[v] : vi

Halvvokaler

[ð] : hedder	[j] : nej	[ɹ] : mor	[w] : lave
--------------	-----------	-----------	------------

Tryk noteres [ˈ]. Vokallængde noteres [:] og konsonantlængde noteres [ː] under den lange konsonant.

Anvendte grammatiske betegnelser og forkortelser

Latin	Dansk	Latin	Dansk
adjektiv	tillægsord	pluralis	flertal
adverbial (A)	biled	pluskvamperfektum	førdatid
adverbium	biord	positiv	1. grad
aktiv	handleform	possessivt pronomen	ejestedord
artikel	kendeord	pronomen	stedord
centraladverbial (CA)	sætningsbiled	proprium	egennavn
definit	bestemt	prædikat	omsagnsled
imperativ	bydemåde	præposition	forholdsord
imperfektum	datid	præsens	nutid
indefinit	ubestemt	refleksivt pronomen	tilbagevisende stedord
indirekte objekt (IO)	hensynsled	relativt pronomen	henførende stedord
infinitiv	navnemåde	singularis	ental
inversion	omvendt ordstilling	subjekt (S)	grundled
komparativ	2. grad (højere grad)	substantiv	navneord
konjunktion (K)	bindeord	superlativ	3. grad (højeste grad)
modalverbum	mådesudsagnsord	syntaks	ordstilling
objekt (O)	genstandsled	tempus	tid
passiv	lideform	verbum	udsagnsord
perfektum	førnutid	verbal (V)	udsagnsled

+ nummer refererer til lydfiler på bogens cd-rom.

Invitationer, gæster og fester

Øvelse 1. (i klassen/i grupper). Skik og brug.

1. Du er inviteret til middag kl. 18 hos en dansk familie. Hvad tid kommer du?
Før kl. 18 / Kl. 18 / Efter kl. 18 (hvad tid)?
Hvad gør du i dit hjemland? Hvilke traditioner har I?
2. Har du noget med til værten/værtinden? Hvis ja, hvad?
Hvad gør du i dit hjemland? Hvilke traditioner har I?

Øvelse 2. Faste udtryk. Hvad siger I i disse situationer?

1. Du skal have gæster til middag. Gæsterne ringer på døren, og du åbner. Hvad siger du?

2. Gæsterne giver dig en buket blomster/en flaske vin. Hvad siger du? Hvad svarer de?

3. Du er til middag hos en ven. Du skal bruge saltet. Hvad siger du?

4. Du er på besøg hos en ven. I er færdige med middagen. Hvad siger du? Hvad siger din ven?

5. Du har besøgt en ven. Det er sent, og du skal gå. Hvad siger du?

6. Et par dage efter møder du din ven på gaden. Hvad siger du? Hvad svarer han?

2 Gorm og Carla inviterer gæster

Gorm og Carla er lige flyttet. De har købt et hus uden for byen. Før boede de i en lille lejlighed inde i centrum. De var glade for at bo centralt, og de var glade for deres naboer, men de var trætte af byens støj. De havde også brug for mere plads, og de ville gerne have deres eget hus.

Nu bor de i et stort hus med en dejlig have. Det ligger i nærheden af en sø og en skov.

Gorm og Carla er glade for huset, og de nyder at have god plads. Men de kender ikke nogen i nærheden, og de savner deres gamle naboer. 'Skal vi ikke invitere Mads og Line?', spørger Carla. 'Jo, det kan vi godt', siger Gorm. Carla går ind og ringer, og Line tager telefonen.

A: Det er Line.

B: Hej, det er Carla. Hvordan har I det?

A: Hej, vi har det godt, men hvad med jer?

Hvordan går det med jeres nye hus?

B: Det går fint. Vi er rigtig glade for det.

Har I ikke lyst til at komme og besøge os en dag?

I skal også se huset og vores have.

A: Det vil vi meget gerne. Hvornår skal vi komme?

B: Hvad med på torsdag? Kan I der?

A: Nej, det kan vi desværre ikke.

Der skal vi til middag hos min svigermor.

B: Hvad så med weekenden?

I kan f.eks. komme til middag fredag eller lørdag. Hvad siger I til det?

A: Lørdag passer os fint. Hvad tid skal vi komme?

B: Skal vi ikke sige ved 18-tiden.

A: Jo, det lyder godt.

B: Fint, så siger vi det. Vi glæder os.

A: Det gør vi også.

At invitere/at foreslå:

- Har du ikke lyst til ... (+ infinitiv)
- Hvad siger du til at ... (+ infinitiv)
- Kommer du ikke og besøger mig en dag?

Eks.: Har du ikke lyst til at komme over til en kop kaffe en dag?

Eks.: Hvad siger du til at komme til frokost i morgen?

Når du nævner konkrete muligheder:

- Vi kan f.eks. sige kl. 18. (for eksempel)
- Du kan f.eks. komme kl. 14.

At svare på en invitation:

- Det vil jeg (meget) gerne.
- Det kan jeg (desværre) ikke. (Jeg skal ... / Der skal jeg ...)

Alternative forslag:

- Hvad så med ...

Øvelse 3. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen. Hvordan udtales de lysegrå ord: kan, skal, vil, og, at, det, ikke, til, ved, med, også, for, hvad, siger?

Læs telefondialogen igen parvis, og hjælp hinanden med udtalen.

Øvelse 4 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvor er Gorm og Carla flyttet hen?
2. Hvad syntes de om at bo i byen?
3. Hvorfor flyttede de?
4. Hvordan er det nye sted?
5. Hvad synes de om at bo der?
6. Hvem er Mads og Line?
7. Hvorfor ringer de til dem? Hvad vil de?

Øvelse 5. Lav selv nogle eksempler med:
er glad for/er træt af/har brug for/har lyst til.

Bemærk udtrykkene:

Jeg	}	er glad for	+ substantiv + at + infinitiv
		er træt af	
		har brug for	
		har lyst til	

Eks.: Jeg er glad for min lejlighed. (subst.)

Eks.: Jeg er glad for at bo i byen. (at + inf.)

(Se også s. 111).

Bemærk flertal: De er glade for/trætte af.

Øvelse 6. Invitationsdialog.

Lyt og gentag. Udfyld teksten.

A: Kommer du _____ og _____ mig en dag?

B: Jo, _____ vil jeg gerne.

Hvornår skal jeg _____?

A: Hvad med _____ lørdag. _____ du der?

B: Nej, _____ kan jeg ikke.

_____ jeg ud til nogle venner.

A: Hvad _____ med på søndag?

B: Ja, det _____ mig fint.

Hvad tid _____ jeg komme?

A: Hvad _____ du til at _____ til middag kl. 18?

B: Det _____ godt.

A: Fint, _____ siger vi det.

B: Ja, jeg glæder _____.

A: Det _____ jeg også.

Øvelse 7 (parøvelse). Invitationsdialoger. A inviterer B til middag/frokost ..., og I aftaler tidspunkt. Byt så roller. Find derefter en ny partner og prøv igen.

Øvelse 8 (par-/gruppediskussion). Hvor er det godt at bo - inde i byen eller uden for byen? Hvor bor du? Er du glad for det, eller vil du gerne flytte? Hvor/hvordan vil du gerne bo og hvorfor?

Øvelse 9. E-mail. En invitation. Skriv en e-mail og inviter en ven/veninde til frokost/middag. Foreslå en dag og et tidspunkt.

Øvelse 10. Lytteøvelse/diktat. Lyt og gentag og skriv teksten (gerne hjemme). Sæt selv kommaer og punktummer. Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på www.synope.dk).

Øvelse 11. Pronominer. Indsæt subjekt-/objektpronominer.

Eks.: Hun besøger ham, eller _____ besøger _____.

Svar: Hun besøger ham, eller han besøger hende.

1. Jeg ringer til hende, eller _____ ringer til _____.

2. Du inviterer dem, eller _____ inviterer _____.

3. Vi besøger jer, eller _____ besøger _____.

4. I ringer til os, eller _____ ringer til _____.

5. Han ringer til Ib og Lis, eller _____ ringer til _____.

6. Eva og Mie ringer til Carl, eller _____ ringer til _____.

7. Jeg og Anna inviterer dig, eller _____ inviterer _____.

8. Jeg ringer til dig og Sten, eller _____ ringer til _____.

9. Hun besøger mig og Lars, eller _____ besøger _____.

10. Du og Bo inviterer mig, eller _____ inviterer _____.

Pronominer		
Subjekt	Objekt	Refleksivt
jeg	mig	mig
du	dig	dig
han	ham	sig
hun	hende	
den/det	den/det	
vi	os	os
I	jer	jer
de	dem	sig

Øvelse 12. Refleksive pronominer.

Indsæt passende refleksive pronominer.

1. Glæder du _____ til at flytte?

2. Jeg glæder _____ til at se din lejlighed.

3. De glæder _____ til at besøge ham.

4. Glæder I _____ til at flytte?

5. Hun glæder _____ til at se jeres hus.

6. Vi glæder _____ til at besøge jer.

Bemærk udtrykket: Jeg glæder mig til + at + infinitiv.

Lav selv nogle sætninger.

– Hvad glæder du dig til?

– Hvad glæder du og din familie jer til?

– Hvad glæder din mand/kone/ven/dine børn sig til?

Øvelse 13. Indsæt passende pronominer. (Se possessive pronominer i oversigten s. 116).

1. Ida og Jan er lige flyttet ind i _____ nye hus. _____ gamle naboer ringer til _____.

2. Hej, hvordan går det med _____? Er I glade for _____ nye hus?

3. Ja, vi er meget glade for _____ hus, og vi nyder _____ have.

4. Hvordan er _____ nye naboer? Har I hilst på _____?

5. Vi kender _____ ikke endnu. Vi savner _____. Kommer I ikke snart og besøger _____.

6. Det vil vi meget gerne. Vi glæder _____ til at se _____ hus. Men _____ bil er i stykker.

7. Vi vil prøve at tale med _____ underboer. Måske kan vi låne _____ bil.

8. Ja, spørg _____. Ellers må I tage toget, så henter vi _____ på stationen. Vi glæder _____.

5 På besøg

Lørdag eftermiddag har Gorm og Carla travlt med at lave mad. Klokkeren 18 ringer det på døren, og Carla lukker op. Det er deres gamle naboer, Mads og Line.

A: Hej og velkommen. Kom indenfor.

B: Tak, og til lykke med huset.

Line giver Carla en stor buket blomster.

A: Tusind tak. Hvor er de smukke.

B: Det var så lidt.

Gorm og Carla giver gæsterne et glas vin, og de viser dem huset og haven.

C: Hvor er det et hyggeligt hus.

B: Ja, og sikke en dejlig have.

D: Vi er også glade for det.

Klokkeren halv syv er maden klar. 'Værsgo, så kan vi spise', siger Carla, og de sætter sig ved bordet. De sidder længe og spiser og snakker og drikker rødvin. Efter middagen rejser de sig fra bordet.

C: Mange tak for mad. Det var superlækkert som sædvanlig.

A: Velbekomme. Det var godt, I kunne lide det. Vil I have kaffe eller te?

C: Kaffe tak.

Gorm laver kaffe, og Carla sætter kager på bordet. Så går de ind og sætter sig i sofaen og snakker videre. Ved tolvtiden er Mads og Line trætte. Mads kigger på uret og rejser sig.

C: Klokkeren er mange. Vi må se at komme hjem.

B: Mange tak for i dag. Det var rigtig hyggeligt.

A: Selv tak, og tak for blomsterne.

B: Det var så lidt.

D: Kom godt hjem, og hils omkring jer.

C: Det skal vi nok.

Øvelse 14. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen. Læs replikkerne igen i grupper af fire. Hjælp hinanden med udtalen.

Ros/ris med 'hvor' og 'sikke'

Hvor 'er den/det/de ...

Eks.: Hvor 'er de smukke.

Eks.: Hvor 'er det koldt.

Hvor 'er det en/et/noget/nogle ...

Eks.: Hvor 'er det et hyggeligt hus.

Eks.: Hvor 'er det nogle lækre kager.

Sikke en/et/noget/nogle ...

Eks.: Sikke noget lækker mad.

Eks.: Sikke et dejligt vejr.

At love med 'skal nok'

Jeg skal nok ...

Eks.: Jeg skal nok ringe i morgen.

Eks.: Det skal jeg nok.

Bemærk: Der er tryk på 'er i: Hvor 'er ...

Øvelse 15. Ros med 'hvor'.

Brug: Hvor 'er det en/et/nogle ...

Eks.: Blomsterne er flotte.

Svar: Hvor 'er det nogle flotte blomster.

1. Kagen er lækker.

2. Værelserne er hyggelige.

3. Huset er stort.

4. Lejligheden er lys.

5. Området er dejligt.

Øvelse 16. Ros med 'sikke'.

Brug: Sikke en/et/nogle ...

Eks.: Udsigten er fantastisk.

Svar: Sikke en fantastisk udsigt.

1. Vejret er dejligt.

2. Blomsterne er smukke.

3. Kaffen er god.

4. Husene er pæne.

5. Kvarteret er hyggeligt.

Øvelse 17 (i grupper). Ros og komplimenter. Kig rundt og giv hinanden komplimenter.

Brug: 'hvor' og 'sikke'. Eks.: Hvor 'er det en lækker taske. Eks.: Sikke nogle flotte sko.

Øvelse 18 (parøvelse). Besøgsdialoger. A besøger B i B's nye lejlighed. Hvad siger I? Lav selv en dialog, og byt så roller.

- A ringer på døren, og B lukker op. A giver B blomster/vin ...
- A kommenterer lejligheden/udsigten. B byder på kaffe/te ...
- A kigger på uret og rejser sig for at gå, og A og B siger farvel.

Øvelse 19. Dialog. Suz er inviteret til Lises fødselsdag i aften. Hun ringer og melder afbud. Lyt og gentag.

- Hej Lise, det er Suz. Jeg er ked af det, men jeg kan desværre ikke komme alligevel. Der er nogle problemer på mit arbejde, og jeg kan ikke gå.
- Nå, det var ærgerligt. Men det er der ikke noget at gøre ved.
- Nej, desværre. Du må have en god fødselsdag, og hils de andre.

Øvelse 20 (parøvelse). Lav selv nogle dialoger, hvor I melder fra til middage/fester ...**Øvelse 21. Ordtryk.** Lyt og gentag og sæt tryk.

1. besøger	2. nærheden	3. centralt	4. velkommen	5. invitere
6. buket	7. desværre	8. velbekomme	9. som sædvanlig	10. terrassen

Housewarming

Kære Mette og Rasmus

Vi er nu flyttet ind i vores nye hus, og det vil vi gerne fejre sammen med familie og venner. Vi inviterer jer derfor til housewarmingparty lørdag d. 27/5 kl. 18.

Vores nye adresse er: Solbakken 47, 1234 Storeby.

Vi griller og spiser ude i haven, så medbring varmt tøj og godt humør.

Kærlig hilsen

Gorm og Carla

SU senest d. 20/5 på gorme86@gmail.com eller tlf. 31456789.

Øvelse 22. E-mail. Mette og Rasmus skriver en mail og svarer på invitationen. Skriv deres svar.

Øvelse 23. Festinvitation. Skriv en invitation til en fest. Vælg selv en anledning (f.eks. fødselsdag eller højtid). Husk: tidspunkt, sted, SU (svar udbedes – seneste tid for svar) og kontaktnulighed (tlf./e-mail).

 Øvelse 24. Lytteøvelse. Housewarming. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvor mange gæster kommer der? _____
2. Hvad låner de af Carlas forældre? _____
3. Hvem hjælper med at dække bord? _____
4. Hvad for noget mad laver de? _____
5. Hvad giver Gorms mor og far dem? _____
6. Hvorfor har Gorms forældre ikke købt en gave sammen? _____
7. Hvad gør Carlas moster? _____
8. Hvordan har Gorm og Carla organiseret maden? _____
9. Hvad laver gæsterne efter middagen? _____
10. Hvor længe varer festen? _____

Øvelse 25 (par- /gruppeøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

Øvelse 26 (i klassen). Fortæl om en tradition fra dit hjemland. Forbered først hjemme. Fortæl f.eks.:

- Hvornår fester I, og hvad fejrer I?
- Hvor mange gæster kommer der? Hvem kommer?
- Hvordan fester I? Hvad laver I? Og hvad spiser I?

Øvelse 27. Skriv og fortæl om en fest – f.eks. om en tradition fra dit hjemland.

Direkte og indirekte objekter og pronominer

Øvelse 28. Direkte og indirekte objekt.

Lav adverbialledet om til et indirekte objekt (IO) og placer det før det direkte objekt (O).

Ordstilling: S – V – IO – O.

Eks.: De sender en invitation til deres venner.

S V IO A

Svar: De sender deres venner en invitation.

S V IO O

1. De viser huset til hendes forældre.

2. Hun giver blomsterne til værtinden.

3. Han rækker kagefadet til gæsterne.

4. De fortæller historien til Lisa.

5. Han låner lejligheden til sin ven.

6. Hun sender et brev til sin veninde.

Øvelse 29. Lav indirekte objekt om til et pronomen. Bemærk samme ordstilling:

S – V – IO – O.

Eks.: Han låner sin søn nogle penge.

Svar: Han låner ham nogle penge.

1. De giver Sonja en gave.

2. Hun viser gæsterne haven.

3. Han rækker sin kone saltet.

4. Hun sender sin bror papirerne.

5. Han låner naboerne cyklerne.

6. De giver Peter nogle billetter.

Øvelse 30. Lav direkte og indirekte objekt om til pronominer.

Eks.: Han giver sin kone pengene.

Svar: Han giver hende dem.

1. Hun sender sine kolleger invitationen.

2. Han låner sin søster sit sommerhus.

3. Han viser sin ven billederne.

4. De fortæller børnene historien.

5. Han rækker sin søn brødet.

6. De giver damen blomsten.

7. Han lover manden pengene.

8. Hun låner sine veninder cyklerne.

(Se også pronominer og CA s. 108).

Humør og følelser

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Følelser og skik og brug.

Hvordan/hvor meget viser man sine følelser i Danmark og i dit hjemland?

Viser man det med stemme og kropssprog, når man er glad/ked af det/vred eller utilfreds?

Er der forskel på skik og brug i Danmark og i dit hjemland?

Øvelse 2. Hvad siger du i disse situationer? Hvordan viser du interesse/sympati?

1. Din ven har fået nyt job. Hvad siger du?

2. Din ven skal i Tivoli med sin familie. Hvad siger du?

3. Din ven skal på ferie. Hvad siger du?

4. Din ven har mistet sin tegnebog. Hvad siger du?

5. Din ven skal til eksamen. Hvad siger du?

6. Din ven er meget stille og ser lidt trist ud. Hvad siger du?

9 Mandag formiddag i klassen

Det er mandag formiddag på sprogskolen. Hold 31 har pause, og de sidder og snakker. De har det godt sammen, og der er en god atmosfære i klassen. De snakker om alt muligt – både om deres gode oplevelser og om deres problemer.

Elina har det godt i dag. Hun er rigtig glad, for hun skal have gæster fra Bulgarien. To af hendes gamle veninder kommer i aften. Hun er spændt på at se dem igen, og hun glæder sig meget.

Jeff er også i godt humør, for hans kone har lige født, og han er blevet far for første gang. De har fået en lille dreng. Det har været en stor oplevelse, og alt er gået godt, så Jeff er lykkelig, og han er stolt af sin lille søn.

Irina er ikke i særlig godt humør. Hun er lige dumpet til køreprøven, så hun er skuffet og ked af det. Hun er også sur på sig selv. Normalt kører hun godt, men hun var nervøs og stresset, så hun lavede nogle dumme fejl. Hun ærgrer sig

Sarah sidder lidt i sine egne tanker. Normalt snakker hun meget, men i dag er hun stille og siger ikke så meget. Hun er ikke helt frisk, for hun har haft en hård weekend. Hun har arbejdet meget, og hun er kommet sent i seng, så hun har ikke sovet så meget.

'Er der noget i vejen?', spørger Jeff. 'Nej', siger Sarah. 'Jeg er bare lidt træt'.

Pladsen ved siden af Sarah er tom, for Ewa er ikke i skole i dag. Normalt kommer hun hver dag, eller hun ringer eller sender en sms. Nu har hun ikke været i skole i tre dage. Ingen i klassen har hørt fra hende, så de er lidt bekymrede. 'Skal vi ikke sende hende en sms?', foreslår Elina.

Det gør de, og Ewa svarer hurtigt tilbage. Hun har nogle problemer derhjemme, men hun er o.k., og hun kommer i morgen.

Øvelse 3. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på rytme og sprogmelodi.

Øvelse 4 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvad snakker hold 31 om i pausen?
2. Hvordan har Elina det i dag og hvorfor?
3. Hvad er der sket for Jeff?
4. Hvordan har han det i dag?
5. Hvordan har Irina det i dag og hvorfor?
6. Hvorfor dumpede hun?
7. Hvad har Sarah lavet i weekenden?
8. Hvordan har hun det nu?
9. Hvorfor er Ewa ikke i skole?
10. Hvordan reagerer klassen og hvorfor?

Øvelse 5 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Øvelse 6 (parøvelse). Humør/følelser.

Snak om billederne. Hvordan tror I, hun har det?

Eks.: Jeg tror, hun er ... (bange).

Svar: Det tror jeg også. / Det tror jeg ikke. Jeg tror, hun er...

Humør/følelser

Hvordan har du det?

Jeg har det { godt/fint/o.k.
ikke så godt/dårligt

Jeg er { i godt humør
i dårligt humør

Jeg er { glad
tilfreds
lykkelig
stolt
ked af det
ulykkelig
sur
vred
irriteret
utilfreds
skuffet
bekymret
nervøs
bange
spændt
overrasket
chokeret
stresset

Bemærk:

Hun ser { sur
glad
vred
skuffet
trist } ud

Hun { smiler
griner
græder

10 Øvelse 7. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. humør	2. følelser	3. ulykkelig	4. tilfreds	5. utilfreds	6. ked af det
7. skuffet	8. overrasket	9. chokeret	10. bekymret	11. irriteret	12. nervøs

Øvelse 8 (parøvelse). Hvordan har du det i dag? Hvordan er dit humør? Og hvorfor?

Øvelse 9. Humør/følelser. Hvordan er dit humør/dine følelser i disse situationer?

1. Jeg har vundet en million i Lotto.
Jeg er _____.	8. Mit job er kedeligt, og lønnen er lav.
Jeg er _____.
2. Jeg skal til eksamen, og jeg har ikke læst nok.
Jeg er _____.	9. Det er sent, og min mand/kone er ikke kommet hjem efter arbejde.
Jeg er _____.
3. Jeg har været til jobsamtale.
Jeg fik ikke jobbet.
Jeg er _____.	10. Jeg har søgt ind på en uddannelse.
Jeg venter brev.
Jeg er _____.
4. Jeg har for meget arbejde, og jeg har ikke tid nok.
Jeg er _____.	11. Det er sent, og jeg skal sove.
Naboerne larmer.
Jeg er _____.
5. Det er nat, og jeg er alene hjemme.
Jeg hører nogen i stuen.
Jeg er _____.	12. Jeg har ikke set min veninde i to år.
Pludselig ringer hun på døren.
Jeg er _____.
6. Jeg har lavet et godt stykke arbejde.
Jeg er _____.	13. Min elskede kat er løbet væk.
Jeg er _____.
7. Jeg har mistet min nye mobiltelefon.
Jeg er _____.	14. Jeg har fået et spændende job.
Jeg er _____.

 11 Øvelse 10. Lytteøvelse. Anne og Birte. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvor længe er det, siden Anne og Birte har set hinanden sidst? _____
2. Hvad er der sket for Anne? _____
3. Hvordan har hendes far og mor det? _____
4. Hvad er der sket for Birte? _____
5. Hvad er der sket for Peter og Lisa? _____
6. Hvordan har Lisa det? _____
7. Hvad vil Anne gøre? _____

Øvelse 11 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle Anne og Birtes historie.

 12 Øvelse 12. Lytteøvelse/diktat.

Lyt og gentag og skriv teksten (gerne hjemme). Sæt selv kommaer og punktummer. Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på: www.synope.dk).

At spørge ind til noget og vise interesse

13 Dialog 1.

- A: Hej, hvordan har du det?
B: Jeg har det fint. Jeg er superglad i dag.
A: Det lyder godt. Er der sket noget?
B: Ja, jeg har lige vundet en rejse til Thailand.
A: Det var da fantastisk.
B: Ja, jeg glæder mig også.
A: Det kan jeg godt forstå. Til lykke med det.
B: Tak.

Dialog 2.

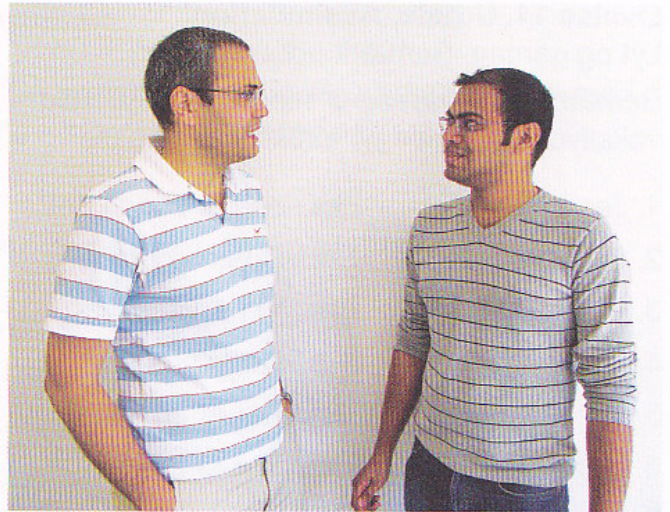
- A: Hej, hvordan går det?
B: Ikke specielt godt.
A: Hvorfor ikke? Hvad er der sket?
B: Jeg har lige fået afslag på min jobansøgning.
A: Nej, sikke noget møg. Det var synd.
B: Ja, jeg er faktisk lidt ked af det.

Dialog 3.

- A: Er der noget i vejen?
B: Ja, jeg er i rigtig dårligt humør.
A: Hvorfor det?
B: Jeg har lige mistet min nye iPhone.
A: Hvordan skete det?
B: Jeg glemte den i toget på vej hjem.
A: Nej, hvor ærgerligt.

Dialog 4.

- A: Er der noget i vejen?
B: Nej, jeg er o.k. Jeg er bare lidt stresset.
A: Hvorfor det?
B: Jeg skal til test i morgen.
A: Nå, men held og lykke med det.

Reaktioner (interesse/sympati)

- Det lyder godt/spændende!
- Super! / Alle tiders!
- Det var (da) godt/dejligt!
- Hvor godt!
- Det kan jeg godt forstå.
- Til lykke med det!
- Held og lykke!
- God fornøjelse!
- Det lyder ikke så godt!
- Det var ikke så godt!
- Det var synd!
- Sikke noget møg!
- Hvor (er det) ærgerligt!

Når du spørger ind til noget

- Hvorfor det?
- Hvorfor ikke?
- Er der sket noget?
- Er der noget i vejen?
- Hvad er der sket?
- Hvordan skete det?

Øvelse 13. Læs dialogerne. Lyt derefter og gentag og vær opmærksom på udtalen.

14 Øvelse 14. Udtale. Assimilation.

Lyt og gentag. Bemærk udtalen af 'er'.

Bemærk: 'er' assimilerer med en foregående vokallyd og udtales på forskellige måder.

1. Jeg er [jææ] Eks.: Jeg er ked af det.
2. Du er [duu] Eks.: Du er stresset.
3. Vi er [vii] Eks.: Vi er glade.
4. De er [dii] Eks.: De er vrede.
5. Det er [dee] Eks.: Det er fantastisk.
6. Der er [dææ] Eks.: Der er travlt.
7. Hvad er [vaa] Eks.: Hvad er der sket?

Øvelse 16. Udfyld dialogerne (se også s. 17).

Dialog 1.

- A: Er der _____ i _____?
- B: Ja, jeg _____ i rigtig dårligt _____.
- A: Hvad er der _____?
- B: Jeg har lige _____ mit nye ur.
- A: Hvordan _____ det?
- B: Jeg glemte _____ i fitnesscentret.
- A: Det _____ ikke _____ godt.
- B: Nej, jeg er rigtig ked _____ det.

Øvelse 17 (parøvelse). Lav selv nogle dialoger.

Spørg til hinandens humør.

Spørg: Hvordan har du det?/Er der noget i vejen? ...

Vis interesse og spørg ind til situationen.

Find en ny partner og prøv igen. Skift partner et par gange.

Øvelse 18 (i klassen). Fortæl om en situation,

hvor du var glad/lykkelig/vred/ked af det/stolt/nervøs/overrasket/chokeret/ ...

Forbered først hjemme.

Hvor var du? Hvem var du sammen med?

Hvad skete der? Hvordan havde du det?

De andre stiller supplerende spørgsmål.

Øvelse 19. E-mail. Du har fået en e-mail fra en ven.

Han spørger, hvordan det går med dig.

Skriv en e-mail tilbage og svar. Fortæl lidt om, hvordan du har det, og hvad du går og laver.

Øvelse 15. Udtale. Tryk og rytme.

Lyt og gentag og sæt tryk.

Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen. (Se også s. 100).

1. Jeg er sur i dag.
2. Jeg er i godt humør.
3. Jeg har sovet dårligt i nat.
4. Jeg har mistet mit job.
5. Jeg har fået en ny lejlighed.
6. Jeg har vundet en million.
7. Jeg skal have gæster fra Italien.

Dialog 2.

- A: Hvordan _____ du _____?
- B: Jeg har _____ ikke _____ godt.
- A: _____ er der _____?
- B: Jeg er _____; og jeg er sur.
- A: Hvorfor _____?
- B: Jeg har ikke _____ i nat.
- A: Hvorfor _____?
- B: Naboerne har _____ hele natten.
- A: Nej, _____ irriterende.

Øvelse 23. Indsæt centraladverbierne i hovedsætningerne. Skriv S under subjekter og V under verber. Placer CA efter verbum 1. (Se boksen).

1. Han er i godt humør (altid), og han snakker meget (altid).
2. Hun tager med i byen (ikke), for hun er frisk i dag (ikke).
3. Han kom til samtalen (ikke), så han fik jobbet (ikke).
4. Han har en nøgle (ikke), så han kan komme ind (ikke).
5. Hun vil tale med ham (gerne), men han er hjemme (ikke).
6. Hun kan komme med (ikke), for hun har købt billet (ikke).
7. Han kan lide te (godt), men han kan lide kaffe (ikke).
8. Hun har været i skole (ikke), og hun har ringet (ikke).

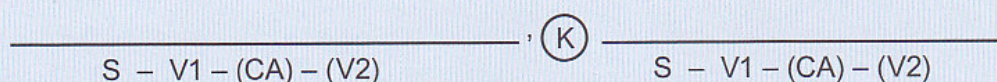
Øvelse 24. Sæt ordene i rigtig rækkefølge i de to hovedsætninger på hver side af kommaet.

1. er / hun / rask / ikke //, // ikke / kommer / så / hun /.
2. ikke / kan / han / i dag / hjælpe //, // godt / en anden dag / hjælpe / kan / men / han /.
3. en ny lejlighed / fået / han / lige / har //, // skal / han / og / flytte / snart /.
4. dumpet / hun / til eksamen / lige / er //, // selvfølgelig / hun / skuffet / er / så /.
5. betale / godt / kan / hun / regningen //, // lige / hun / fået / for / har / løn /.
6. været / de / kun / har / i to uger / i Danmark //, // ikke / de / så / tale / kan / dansk /.

Øvelse 25 (parøvelse). Fortsæt selv sætningerne. Pas på ordstillingen.

1. Hun tager ikke med til London, for	6. Hun har ikke nogen cykel, så
2. De vil gerne med til festen, men	7. Hun kan godt forstå dansk, men
3. Hun låner bogen på biblioteket, eller	8. Jeg ringer til ham, eller
4. Han har ikke nogen penge, så	9. Han spiste kun lidt, for
5. Hun har en dårlig kondition, for	10. Han kan ikke lide maden, så

Ordstilling i hovedsætninger

Eks.: Han er lige gået, så du kan ikke tale med ham nu.

Bemærk: To hovedsætninger forbindes med en konjunktion. Der er komma mellem hovedsætningerne. Kommaet placeres før konjunktionen, og der er subjekt og verbum i begge sætninger på hver side af kommaet.

Bemærk: Der er ikke inversion efter konjunktioner. Centraladverbier (CA) placeres efter V1 og før V2.

(Se mere om ordstilling i hovedsætninger s. 101-104).

Venskab

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Venskab.

1. Er det nemt/svært at få venner i Danmark?
2. Er det anderledes i dit hjemland?
3. Hvad kan man gøre for at få nye venner i Danmark?

At beskrive personer

Øvelse 2. Læs og forstå ordene i boksen.
Brug gerne ordbog.

Øvelse 3 (parøvelse). At beskrive en person.

Beskriv på skift en ven eller et familiemedlem.

Hvem er det?

Hvordan er han/hun?

Øvelse 4 (parøvelse). En god ven.

Hvad er en god ven/veninde?

Snak om, hvilke personlige egenskaber, I synes, er særlig vigtige?

Skriv de fem egenskaber, der er vigtigst for dig:

Find derefter en ny partner. Fortæl på skift:
Hvordan er den ideelle ven/veninde?

Øvelse 5 (i klassen). Personer, jeg beundrer.

Skriv navnene på tre personer, du beundrer.
Det kan være berømte personer, eller det kan være personer, du selv kender.

Fortæl i klassen, hvem du har valgt, og hvorfor du beundrer dem.

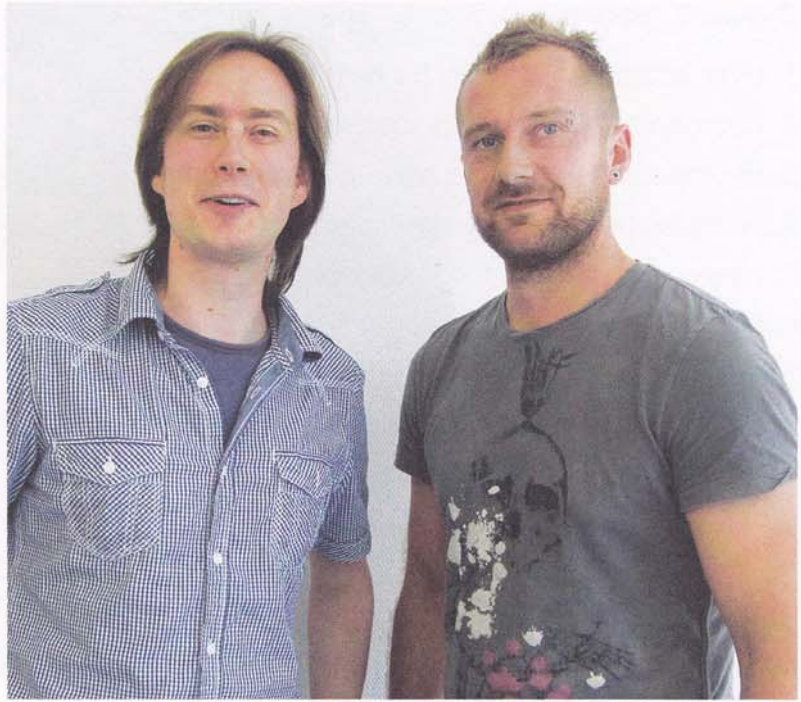
Personlige egenskaber

Han/hun er	{	flink/sød/venlig
		stille og rolig
		hjælpesom
		sjov
		aktiv
		kreativ
		kvik/intelligent
		interessant
		åben/udadvendt
		(lidt) stille
		ærlig/til at stole på
		naturlig/ligetil
Han/hun har	{	selvsikker
		godt at snakke med
		et positivt menneske
		en god ven
Han/hun	{	god til/ikke så god til ...
		et godt humør
		humoristisk sans
Han/hun	{	fuld fart på
		et stort hjerte
		kan godt /ikke lide ...
Han/hun	{	elsker ...
		hader ...

15 To venner

Jens og Bo er gamle venner. De har kendt hinanden siden gymnasietiden. De mødte hinanden første gang på en skitur til Norge, og de blev hurtigt gode venner. De havde meget at snakke om, og de havde det sjovt sammen.

Efter gymnasiet flyttede de ind på samme kollegium. Her boede de hele studietiden, og de lavede mange ting sammen. De spiste sammen, de motionerede, og de diskuterede og festede.

Jens og Bo ligner hinanden på mange punkter. De er begge åbne og kvikke og har et godt humør, og de har humoristisk sans. Men de er også meget forskellige, og efter kollegietiden udviklede deres liv sig i forskellig retning.

Jens flyttede hurtigt sammen med en pige og blev gift og fik børn. Han er blevet et familiemenneske, og han lever et stille og roligt liv. Han synes, det er dejligt at have børn, og han elsker at være sammen med sin familie.

Bo har mere fart på. Han er single og bor alene. Han elsker sin frihed og har ikke lyst til at binde sig. Det er vigtigt for ham at opleve nye ting. Bo elsker at rejse. Han synes, det er interessant at se andre dele af verden, og han synes, det er spændende at møde nye mennesker.

Jens og Bo ses ikke så tit mere, men de er stadig gode venner, og de har mange gode minder sammen. De vil gerne bevare kontakten, og de vil gerne lave noget sammen.

'Vil du ikke være med til at spille golf?', spørger Jens. Han elsker at spille golf, og han er god til det. Bo vil gerne prøve, og de begynder – men Bo synes ikke, det er sjovt at spille golf, og han er ikke god til det. Men det er rart at få frisk luft og motion, og det er hyggeligt at være sammen med Jens. Han er god at snakke med, og på golfbanen har de masser af tid til at snakke. Her går de og ordner verdenssituationen og diskuterer alt mellem himmel og jord.

Øvelse 6. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Bemærk s-form med reciprok betydning: mig ↔ dig

Eks.: Vi ses: Jeg ser dig, og du ser mig. / Vi ser hinanden.

Eks.: Vi mødes: Jeg møder dig, og du møder mig. / Vi møder hinanden.

Øvelse 7 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvor længe har Jens og Bo kendt hinanden?
2. Hvordan begyndte deres venskab?
3. Hvordan havde de det sammen i studietiden?
4. På hvilke punkter ligner de hinanden?
5. Hvordan lever Jens – og hvorfor?
6. Hvordan lever Bo – og hvorfor?
7. Hvordan er deres venskab i dag?
8. Hvorfor vil Jens gerne spille golf med Bo?
9. Hvordan har Bo det med at spille golf?
10. Hvorfor gør han det alligevel?

Øvelse 8 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Øvelse 9 (par-/gruppeøvelse).

Hvad synes du om Jens og Bos måde at leve på? Hvem ligner du mest? Hvordan lever du? Hvordan er din bedste ven? På hvilke punkter ligner han/hun dig, og på hvilke punkter er I forskellige?

Øvelse 10. E-mail. Jens skriver en mail til Bo og foreslår, at de spiller golf sammen en dag. Skriv hans mail her og foreslå en dag, et tidspunkt og et mødested.

 16 Øvelse 11. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. hinanden	2. kollegium	3. motionerer	4. spændende	5. udadvendt	6. situation
7. humoristisk	8. diskuterer	9. fantastisk	10. interessant	11. mennesker	12. kontakt

Øvelse 12. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen. (Se også s. 100).

1. Han er et familiemenneske.
2. Han synes, det er dejligt at have børn.
3. Han elsker at være sammen med sin familie.
4. Han er single, og han har ikke lyst til at binde sig.
5. Han synes, det er spændende at møde nye mennesker.
6. De vil gerne bevare kontakten.
7. Han synes ikke, det er sjovt at spille golf.
8. Det er rart at få frisk luft.
9. Det er hyggeligt at være sammen med Jens.

Meninger og vurderinger

Øvelse 13 (i klassen/i grupper). Sig din mening. Svar som vist.

Eks.: Hvad er sjovt?

Svar: Det er sjovt at spille kort.

1. Hvad er hyggeligt?

2. Hvad er hårdt?

3. Hvad er vigtigt?

4. Hvad er surt?

5. Hvad er fantastisk?

6. Hvad er dumt?

7. Hvad er dyrt?

8. Hvad er nødvendigt?

9. Hvad er dejligt?

Meninger og vurderinger

Hvad synes du om at ... (+ infinitiv)?

Model:

Det er	sjovt	} at + inf.
Det er ikke	dejligt	
Jeg synes, det er	hyggeligt	
Jeg synes ikke, det er	interessant	
	fantastisk	
	spændende	
	godt	
	rart	
	kedeligt	
	surt	
	hårdt	
	vigtigt	
	nødvendigt	
	dumt	
	dyrt	
	svært	
	nemt	
	...	

Eks.: (Jeg synes,) det er vigtigt at have et job.

Eks.: Jeg synes ikke, det er sjovt at spille golf.

(Se også s. 111).

Øvelse 14 (i klassen/i grupper). Svar og brug: Jeg synes ikke ...

Eks.: Hvad er ikke billigt?

Svar: Jeg synes ikke, det er billigt at bo i Danmark.

1. Hvad er ikke nemt?

2. Hvad er ikke svært?

3. Hvad er ikke spændende?

4. Hvad er ikke rart?

5. Hvad er ikke nødvendigt?

6. Hvad er ikke interessant?

Øvelse 15. Find eksempler med: Det er ... at + inf. i teksten s. 23. Hvor mange er der? Hvilke?

Lighed og forskellighed

Jeg synes ...

A: Hvad synes du om at rejse?

B: Jeg synes, det er spændende at rejse.

A: Det synes jeg også.

(/Det synes jeg ikke. Jeg synes, det er ...).

Jeg synes ikke ...

A: Hvad synes du om at spille kort?

B: Jeg synes ikke, det er sjovt at spille kort.

A: Det synes jeg heller ikke. (/Det synes jeg).

Øvelse 16 (parøvelse). Find ud af, hvad din partner synes om forskellige aktiviteter. Spørg og svar som vist i modellerne og udtryk enighed eller uenighed.

Spørg f.eks. til nogle af disse ting:

Hvad har I til fælles? På hvilke punkter ligner I hinanden, og på hvilke punkter er I forskellige?

Skriv nogle af jeres fælles punkter og nogle forskelle. Brug:

– Vi synes begge, det er ... (at + inf.)

– Jeg synes, det er ... (at + inf.), men B synes ikke, det er ... (at + inf.). Han/hun synes, det er ...

Øvelse 17 (i klassen/i grupper). Fortæl på skift om fælles punkter fra øvelse 16. Fortæl også om nogle forskelle.

Øvelse 18. Livsværdier (i klassen). Hvad er vigtigt i livet? Lav en brainstorming på tavlen. Alle går op og skriver nogle livsværdier, indtil tavlen er fuld. Brug 'at' + infinitiv.

at have en familie

at være sund og rask

at ...

Lav så en prioriteringsliste, hvor du skriver dine fem vigtigste ting og dine fem mindst vigtige ting:

Det er vigtigt for mig ... (at +inf.).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Det er ikke så vigtigt for mig ... (at +inf.).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Snak sammen om jeres prioriteringer (i klassen/i grupper).

 Øvelse 19. Lytteøvelse. Tine og Camilla. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvor kender Tine og Camilla hinanden fra? _____
2. Hvor længe har de kendt hinanden? _____
3. Hvad lavede de sammen som børn? _____
4. Hvad gjorde Camilla efter niende klasse? _____
5. Hvad interesserede hun sig for? _____
6. Hvad syntes hun om at gå på diskotek? _____
7. Hvorfor ville Tine ikke på diskotek? _____
8. Hvad var vigtigt for Tine? _____
9. Hvad laver Tine nu? _____
10. Hvad synes de om hinanden nu? _____
11. Hvor tit ses de nu og hvor? _____
12. Hvad synes de om det? _____

Øvelse 20 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien om Tine og Camilla.

Øvelse 21 (parøvelse). Hvordan var du selv som barn/teenager? Hvad interesserede du dig for? Hvad var vigtigt for dig? Hvad lavede du? Fortæl på skift.

 Øvelse 22. Lytteøvelse/diktat.

Lyt og gentag og skriv teksten (gerne hjemme). Sæt selv kommaer og punktummer. Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på www.synope.dk).

Øvelse 23. Ledsætninger med 'der'/'som'.

Udskift punktum med komma, og udskift subjektet med 'der'/'som' som vist.

Eks.: Jeg har en veninde. Hun hedder Gitte.

Svar: Jeg har en veninde, **der** hedder Gitte.
S V

1. Hun kender en fyr. Han har en lejlighed i Århus.
2. Han har en veninde. Hun er sygeplejerske.
3. Hun har nogle naboer. De kommer fra Spanien.
4. Han går i klasse med en pige. Hun hedder Tina.
5. De har en bil. Den kører 25 km på literen.
6. De har en datter. Hun er god til at spille tennis.
7. Hun har en kæreste. Han elsker at lave mad.
8. Hun har en ven. Han interesserer sig for politik.
9. Han har en søster. Søsteren bor i Californien.

Øvelse 24 (i klassen). Lav selv nogle sætninger med 'der'/'som' som vist i øvelse 23.

Begynd f.eks.:

Jeg har en ven (/en søster/en bror ...), der/som ...

Skriv tre sætninger med 'der'/'som':

Ledsætninger med 'der'/'som' som subjekt

De relative pronominer 'der'/'som' viser tilbage til et led i sætningen før kommaet. 'Der'/'som' er subjekt i den nye sætning.

Ikke: Jeg har **en ven**. **Min ven** bor i Paris.

Men: Jeg har **en ven**, **som** bor i Paris.
S V

(Se mere om ledsætninger s. 105, 106).

Øvelse 25 (i klassen/i grupper). Lav i fællesskab spørgsmål til et interview med en person om en ven/et venskab. Hvordan kan man spørge til:

- venskabets varighed
- venskabets begyndelse (første møde)
- vennens personlige egenskaber og talenter
- vennens interesser
- jeres kontakt (frekvens)
- fælles aktiviteter

Tidsudtryk

Jeg har kendt ham/hende (Varighed/periode)	}	siden 2001
		siden 1. klasse
		i 5 år
		i to måneder
Jeg mødte ham første gang (Begyndelse)	}	længe/altid
		i foråret 2005
		for 3 år siden
		i 1998

Øvelse 26 (parøvelse). Interview. Interview på skift hinanden om en ven/et venskab.

Øvelse 27 (i klassen). Fortæl om en ven/et venskab. Begynd: Jeg har en ven, der ...

Øvelse 28. Brev. Du har fået en ny ven/veninde. Skriv et brev til din familie og fortæl om din nye ven.

Indkøb

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Indkøb og indkøbsvaner.

1. Hvad synes du om at være på indkøb?
Hvad kan du lide at kigge på? Hvad kan du ikke lide at kigge på?
2. Hvilke forretninger vælger du? Hvor køber du f.eks. tøj/møbler?
3. Hvordan går det med sproget, når du er på indkøb?
Taler du dansk i forretningerne?
4. Køber du nogle gange over internettet? Hvad køber du over nettet?
Hvad synes du om at handle på internettet?

19 Rita og Jacob på bytur

Rita er i byen med sin kæreste, Jacob. Hun har brug for nogle nye jeans, og de går ind i Magasin. De tager rulletrappen op til dameafdelingen. Butiksassistenten kommer hen til dem.

A: Kan jeg hjælpe jer?

B: Ja, jeg skal have et par jeans.

A: Hvad størrelse bruger du?

B: Jeg tror, det skal være størrelse 36.

A: Ja, vi har nogle her.

Rita står lidt og kigger. Så tager hun et par sorte jeans.

B: Jeg vil gerne prøve dem her.

A: Ja værsgo, prøverummet er lige derovre.

Rita går ind i prøverummet og tager bukserne på.

Hun står længe og kigger sig i spejlet fra alle vinkler. Jacob sidder og venter uden for prøverummet. Det tager lang tid, synes han. Han bliver lidt utålmodig, og en gang i mellem kigger han på uret. Han synes ikke, det er sjovt at kigge på tøj. Han vil hellere kigge på computere. Endelig kalder Rita på ham. 'Ser jeg tyk ud i de her?', spørger hun. 'Nej, de sidder godt', siger Jacob. Han synes ikke, Rita ser tyk ud, og han er træt af at kigge på tøj. Så kommer butiksassistenten.

A: Hvordan passer de?

B: Jeg ved ikke rigtig. Jeg synes, de er lidt for stramme.

Har du dem et nummer større?

A: Jeg kigger lige.

Butiksassistenten går ud på lageret og henter et par i størrelse 38.

A: Passer de bedre?

B: Ja, det synes jeg. De sidder bedre.

Har I dem også i andre farver – i hvid f.eks.?

A: Ja, vi har dem både i hvid og blå.

B: Må jeg godt prøve nogle hvide?

Butiksassistenten kommer med et par hvide jeans, og Rita prøver dem. De er også pæne, og hvad skal hun nu vælge? 'Hvad er pænest – de sorte eller de hvide?', spørger hun Jacob. 'De er pæne begge to', siger Jacob. Rita vil helst have de hvide jeans, og hun går hen til kassen med dem.

B. Jeg tager dem her.

A: Det bliver 798 kroner, tak – og her er din kvittering.

Øvelse 3 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvorfor tager Rita og Jacob i Magasin?
2. Hvad størrelse jeans skal Rita have? Hvad tror hun?
3. Hvorfor er hun ikke tilfreds med de første jeans?
4. Hvad synes Jacob om dem?
5. Hvordan har Jacob det med at kigge på tøj?
6. Hvad størrelse vælger Rita og hvorfor?
7. Hvad farve jeans vil Rita helst have?

20 **Jacob køber et nyt fjernsyn**

Efter Magasin går Rita og Jacob ind i Fona, for Jacob skal have et nyt fjernsyn.

A: Goddag, jeg vil gerne se på et fjernsyn.

B: Ja, skal det være et bestemt mærke?

A: Det skal være et Philips eller et Sony.

B: Ja, hvor stort skal det være?

A: 32 tommer.

B: Og hvor meget må det koste?

A: Maximum fem tusind kroner.

Jacob kigger på en masse fjernsyn. Rita keder sig. Hun vil hellere kigge på tøj. Det er mere spændende, synes hun. Til sidst finder Jacob det rigtige fjernsyn, og de kan gå videre.

Øvelse 4. Læs teksten. Lyt så og gentag og vær opmærksom på udtalen.

21 **Øvelse 5. Udtale. Tryk og rytme.**

Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. De går ind i Magasin.
2. Hun skal have et par jeans.
3. De skal være hvide.
4. Hun synes, de er for stramme.
5. Hun vil helst have de hvide.
6. Han synes ikke, det er sjovt.
7. Han vil hellere kigge på computere.
8. Han vil købe et fjernsyn.
9. Det skal være et Philips.
10. Det må ikke koste for meget.

Bemærk:

(1. grad)		(2. grad)		(3. grad)
gerne	–	hellere	–	helst

Tror / synes

Tror Brug 'tror' om noget, du ikke ved, men gætter på.
Eks.: Jeg tror, den er dyr.
(Du kender ikke prisen, men gætter).

Synes Brug 'synes' om din personlige mening/vurdering.
Eks.: Jeg synes, den er dyr.
(Du kender prisen og mener, at den er høj).

Øvelse 6. Indkøbsdialog. Udfyld dialogen.

- A: Har du brug _____ hjælp?
B: Ja, jeg skal _____ nogle skjorter.
A: Ja, hvad størrelse _____ du?
B: Jeg tror, det _____ str. 43.
A: Vi har nogle her.
B: _____ jeg godt _____ den sorte her?
A: Ja, værsgo. Hvordan _____ den?
B: Den er lidt _____ stor.
Har du den et _____ ?
A: Ja, værsgo. Passer den _____ ?
B: Ja, den _____ godt.
Har I den _____ farver?
A: Ja, vi har _____ også i hvid og blå.
B: Jeg vil gerne _____ en blå og den sorte her.

Øvelse 7 (parøvelse). Lav selv nogle indkøbsdialoger.

I er på bytur og skal købe forskellige ting: tøj, sko ...

A er butiksassistent, og B er på indkøb.

Byt derefter roller.

Find så en ny partner og prøv igen.

Øvelse 8 (parøvelse). Adjektiver (grundform/t-form/flertal). Du er på indkøb. Hvordan skal dine varer være?

Svar og vælg: den/det/de (ved n-ord, t-ord og flertal). Indsæt den rigtige form af adjektivet. (Se også adjektivskemaet og øvelserne s. 113).

Eks.: Hvordan skal slipset være (blå).

Svar: **Det** skal være blåt.

1. Hvordan skal blusen være? (hvid) _____
2. Hvordan skal skabet være? (stor) _____
3. Hvordan skal støvlerne være? (varm) _____
4. Hvordan skal bilen være? (hurtig) _____
5. Hvordan skal gulvtæppet være? (tyk) _____
6. Hvordan skal kjolerne være? (lang) _____
7. Hvordan skal bordet være? (rund) _____
8. Hvordan skal tøjet være? (billig) _____
9. Hvordan skal stolene være? (blød) _____
10. Hvordan skal prisen være? (rimelig) _____

Bemærk:

Kan jeg hjælpe dig?

Har du brug for hjælp?

- Ja, jeg skal bruge ...
- Ja, jeg vil gerne se på ...
- Ja tak, hvor finder jeg ...
- Ja, hvor har I ... henne?
- Ja tak, har I nogen ... ?
- Nej tak, jeg kigger bare.

Adjektiv + substantiv

Grundform/t-form/flertal

n-ord: En jakke (rød) → En rød jakke

t-ord: Et tørklæde (rød) → Et rødt tørklæde

flertal: To tasker (rød) → To røde tasker

E-form (bestemt form)

jakken (rød) → den røde jakke

tørklædet (rød) → det røde tørklæde

taskerne (rød) → de røde tasker

Bemærk: I bestemt form bruges e-formen af adjektivet både efter: den/det/de (ved n-ord, t-ord og flertal).
(Se også adjektivskemaet og øvelserne s. 113).

Øvelse 9 (parøvelse). Adjektiver (e-form). Indsæt adjektivet før substantivet.

Brug: den/det/de + e-form af adjektivet.

(Bemærk: I talesproget bruger vi ofte: Hvad for en/et/noget/nogle ... i stedet for: Hvilken/hvilket/hvilke).

Eks.: Hvad for nogle jeans køber hun? (hvid).

Svar: Hun køber **de** hvide jeans.

1. Hvad for en skjorte kan han bedst lide? (sort). _____
2. Hvad for nogle sko vælger hun? (brun). _____
3. Hvad for et slips tager han? (fin). _____
4. Hvad for en kjole prøver hun? (kort). _____
5. Hvad for noget tøj kigger hun på? (ny). _____
6. Hvad for nogle mærker vælger han? (dyr). _____
7. Hvad for en jakke køber han? (mørk). _____
8. Hvad for et tørklæde tager hun? (pæn). _____
9. Hvad for nogle farver kan hun bedst lide (lys). _____

22 Øvelse 10. Lytteøvelse. Mette og Tobias. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvad laver Mette og Tobias lørdag formiddag? _____
2. Hvad vil Mette og Tobias købe og hvorfor? _____
3. Hvad skal målene være? Højde: _____, bredde: _____, dybde: _____
4. Hvad farve skal det være? _____
5. Hvor meget må det koste? _____
6. Hvad er der i vejen med dem, de ser? Nævn 3 ting. _____
7. Hvad ser Mette i køkkenafdelingen? _____
8. Hvad synes hun om dem? _____
9. Hvad køber de? _____
10. Hvad koster de? _____

Øvelse 11 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

Øvelse 12. Informationssøgning. Find en sofa (eller et andet møbel).

Du har vundet 20.000 kr., og du vil købe en ny sofa (/et skab/en reol/nogle stole ...) til din lejlighed.

Hvordan skal den/det/de være? _____

Hvad må den/det/de koste? _____

Kig på internettet/i reklameblade og vælg det, der passer dig bedst (print det evt. ud).

Fortæl bagefter i gruppen/klassen om det, du har valgt (forretning, pris, farve, mål ...).

Fortæl også, hvordan du fandt det, og hvorfor du har valgt netop det.

Øvelse 13. E-mail. Du skal i byen for at købe ... (vælg selv). Skriv en mail til en ven/veninde og spørg, om han/hun vil med. Fortæl, hvad du skal købe, og hvor du vil tage hen. Foreslå også mødetid og -sted.

23 Rita bytter sine jeans

Rita har været i Magasin, og hun har købt nogle nye jeans. Hun kommer hjem og prøver de nye jeans igen, men nu synes hun pludselig ikke, de sidder så godt. Nu synes hun, de er for store og for løse. Hun vil alligevel hellere have størrelse 36. Et par dage senere tager hun ind til Magasin igen. Hun vil bytte bukserne til nummeret mindre, eller hun vil have pengene tilbage. Hun går hen til kassen.

A: Jeg købte de her bukser for to dage siden, men de er lidt for store. Jeg vil gerne bytte dem.

B: Ja, har du kvitteringen med?

A: Ja, den er her.

B: Hvad vil du have i stedet for?

A: Jeg vil gerne have nummeret mindre, og jeg vil også hellere have dem i sort. Har I det?

B: Ja, her er nogle. Vil du prøve dem først?

A: Nej, det er ikke nødvendigt.

Øvelse 14. Læs teksten. Lyt og vær opmærksom på udtalen. Læs så dialogen parvis.

Øvelse 15 (parøvelse). Lav selv nogle dialoger. A bytter en vare, og B ekspederer. Byt så roller.

24 Øvelse 16. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. butik	2. utålmodig	3. størrelse	4. bestemt	5. interesserer
6. pludselig	7. alligevel	8. forretning	9. kvittering	10. indkøb

Adjektivernes gradbøjning

Positiv - / -t / -e	1. grad	Komparativ -ere	2. grad	Superlativ -(e)st	3. grad
dyr/dyrt/dyre		dyrere		dyrest	
billig/billigt/billige		billigere		billigst	
mørk					
lys					
kort					
lang					
stor					
lille					
gammel					
god					
1. grad	meget ...	2. grad	mere ...	3. grad	mest ...
moderne/moderne/moderne		mere moderne		mest moderne	
spændende					

Øvelse 17. Udfyld skemaet. (Se også s. 114).

25 Øvelse 18. Udtale. Assimilation (adjektiver i flertal). Lyt og gentag.

Bemærk: de lysegrå e'er udtales ikke. De spises af en nabolyd, som så bliver længere. Både vokaler og konsonanter, der 'spiser' e'er, bliver lange. (Se også s. 100).

1. god – gode	2. ny – nye	3. billig – billige	4. hård – hårde
5. brun – brune	6. hvid – hvide	7. grøn – grønne	8. gul – gule.

Øvelse 19. Udtale. Komparativ på -ere [ɔɔ]. Lyt og gentag.

1. varmere ['vɑmɔɔ] 2. koldere 3. billigere 4. hurtigere 5. pænere 6. dyrere

Øvelse 20 (parøvelse). Du har købt nogle varer, men du er ikke tilfreds med dem. Fortæl, hvad der er i vejen med dem. Brug: Den/det/de er for ... Brug den rigtige form af adjektivet. Fortæl også, hvordan de skal være. Brug 2. grad af adjektivet.

Eks.: Hvad er der i vejen med sengen? (hård)

Svar: Den er for hård. Den skal være blødere.

1. Hvad er der i vejen med bukserne? (kort)	6. Hvad er der i vejen med t-shirten? (løs)
2. Hvad er der i vejen med bluserne? (lille)	7. Hvad er der i vejen med kjolerne? (lang)
3. Hvad er der i vejen med kameraet? (dyr)	8. Hvad er der i vejen med tøjjet? (stor)
4. Hvad er der i vejen med filmene? (kedelig)	9. Hvad er der i vejen med computeren? (langsom)
5. Hvad er der i vejen med bordet? (lav)	10. Hvad er der i vejen med cyklen? (tung)

Øvelse 21 (parøvelse). Fortæl på skift om et fejlkøb. Hvad købte du? Hvad var der i vejen? Hvorfor var du ikke tilfreds? Og hvad gjorde du så? Hvordan gik det i forretningen?

At kommentere andres nyanskaffelser

 26 Dialog 1. Rita snakker med en veninde.

A: Har du ikke fået nye jeans?

B: Jo. Jeg har lige købt dem.

A: Nej, hvor er de lækre! De klæder dig godt.

B: Synes du?

A: Ja, de er rigtig flotte. Hvor har du købt dem?

B: I Magasin.

A: Hvad har du givet for dem?

B: 798 kr.

Dialog 2. Peters ven har købt en smartphone.

A: Har du fået ny smartphone?

B: Ja, det har jeg. (/Nej, den har jeg haft længe).

A: Hvad er det for et mærke?

B: Det er Apple.

A: Må jeg lige se den?

B: Ja, værsgo.

A: Den ser god ud. Sådan en kunne jeg også godt bruge.

**Spørg efter præcise oplysninger med:
Hvad 'er det for en/et/noget/nogle ... ?**

Eks.: Hvad 'er det for en telefon?

Eks.: Hvad 'er det for et mærke?

Eks.: Hvad 'er det for nogle bukser?

Eks.: Hvad 'er det for noget tøj?

Bemærk: Der er tryk på 'er.

Øvelse 22. Lyt og gentag og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 23 (parøvelse). Lav dialoger. Snak om nyanskaffelser. A har købt noget nyt, og B kommenterer og stiller spørgsmål. Byt derefter roller. Find så en ny partner og prøv igen.

Øvelse 24 (parøvelse). Spørg efter mere præcise informationer.

Brug: Hvad er det for en/et/noget/nogle ... (Se boksen).

Eks.: Jeg har købt en ny bil.

Svar: Hvad 'er det for en bil.

1. Jeg er begyndt på en uddannelse. _____
2. Jeg har fået nyt job. _____
3. Jeg har lånt nogle film. _____
4. Jeg har lavet noget mad. _____
5. Jeg har læst en god bog. _____
6. Jeg har købt nogle kager. _____
7. Jeg skal bo på et stort hotel. _____
8. Jeg har bestilt billetter til en koncert. _____

 Øvelse 25. På indkøb. Lyt og udfyld teksten (gerne hjemme). Skriv et ord på hver streg. Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på: www.synope.dk).

Lene er på bytur _____ med sin _____ kæreste, Lars. De _____ til en _____ familiefest, og de vil _____ noget _____ tøj. Lene forelsker sig i _____, blomstrede kjoler. De har dem i _____ farver – i blå, brun og rød. Lene kan _____ den _____. Hun har meget _____ tøj, for _____ klæder hende godt.

Lars kan _____ lide den _____ kjole, men han synes også, den _____ er pæn, og Lene har allerede _____ sig, så han _____ ikke _____. Lene prøver _____ i størrelse 38, men _____ er lidt _____ stor. Hun beder om nummeret _____, og den _____ fint.

Lene vil også gerne _____ et _____ tørklæde. Hun får øje på nogle _____ silketørklæder. De er _____, og hun vælger et _____, beige tørklæde. _____ passer _____ til _____, synes hun.

Lars skal _____ pæn skjorte og et _____ slips. Butiksassistenten viser ham nogle _____, ternede skjorter. Lars synes, de er _____, men han vil _____ en ensfarvet skjorte. Han _____ en _____, lyseblå bomuldsskjorte og et _____, stribet slips, _____ passer til _____.

Nu _____ de begge _____, men _____, og nu trænger de til _____ af og _____ mad.

Øvelse 26 (i klassen). Fortæl på skift om en indkøbstur. Forbered først hjemme.

Fortæl f.eks.:

- Var du sammen med nogen? (Hvem?)
- Hvor var du/I henne?
- Hvad skulle du/I have?
- Hvad kiggede du/I på?
- Hvad kan du godt lide/ikke lide at kigge på?
(Hvad kan din kæreste/mand/kone/ven/veninde godt lide/ikke lide at kigge på?)
- Hvad købte du/han/hun?
- Var du/I også på café?
Hvis ja, hvordan var det?

Øvelse 27. Skriv et brev til en ven og fortæl om en indkøbstur.

28 På café

Lene og Lars har været på indkøb. Nu er de færdige, og de går hen på en cafe for at spise frokost. De er meget sultne, men der er travlt, og de venter længe. Til sidst kalder Lars på tjeneren.

– Tjener! Må vi bede om et menukort?

Tjeneren kommer med kortet. Lars og Lene sidder lidt og kigger på det. Lene har mest lyst til en salat, men Lars vil hellere have en pastaret. Så kommer tjeneren.

Tjeneren: Har I bestemt jer?

Lene: Ja, jeg vil godt have en tunsalat.

Lars: Og jeg tager en lasagne.

Tjeneren: Ja tak. Hvad vil I drikke til?

Lars: Jeg skal have en øl. Hvad har du lyst til?

Lene: Jeg vil hellere have et glas hvidvin.

Lars: Vi tager en fadøl og et glas hvidvin.

Tjeneren: Ja tak.

Lene: Kan vi også få en karaffel vand?

Tjeneren: Ja, selvfølgelig.

En times tid senere er de færdige med at spise, og de vil gerne betale. Lars kalder på tjeneren.

– Må vi bede om regningen?

Tjeneren kommer med regningen, og de betaler og går.

Når du bestiller på en restaurant:

- Jeg vil godt have ...
- Jeg skal have ...
- Jeg tager ...
- Må jeg/vi bede om ...
- Jeg vil også godt have ...
- Jeg skal også have ...
- Kan jeg/vi også få ...

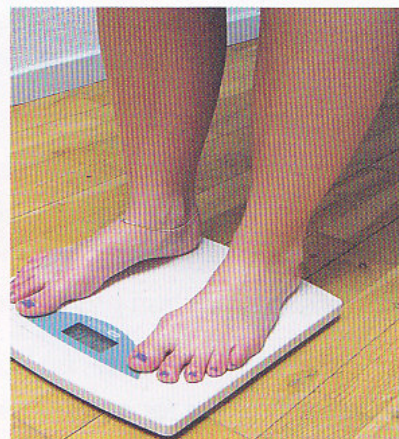
Øvelse 28. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 29 (tre-mandsgrupper). Lav dialoger. A og B er på restaurant, og C er tjener. Skift derefter roller og prøv igen.

Sundhed og sygdom

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Sund og usund livsstil.

1. Hvilke ting ved vores livsstil i dag kan være dårlige for helbredet?
2. Hvad er sundt og godt for helbredet?

29 Kirsten har et jernhelbred

Kirsten er 83 år, og hun er sund og rask. Hun bor i et lille hus ved stranden. Hun bor alene, for hendes mand er død. Kirsten er pensionist nu, men hun er stadig aktiv, og hun har mange interesser.

Kirsten har en dejlig have, som hun bruger meget tid på. Hun har masser af blomster, især roser, og hun dyrker også grøntsager. Hun dyrker bl.a. nogle tomater, som smager helt fantastisk.

Kirsten har boet i huset længe, og hun kender alle på vejen. Hun har nogle gode naboer, som hun hygger sig med, og hun har også en familie. Hun har tre børn, og hun har otte børnebørn, som hun passer, når forældrene har travlt.

Kirsten er fuld af energi, og hun har et jernhelbred. Hun gør også selv meget for at holde sig rask og i god form, men hun har én last: Hun ryger cerutter. Det er ikke sundt, og hun ved godt, at hun burde lade være. Kirsten ville også gerne holde op, men hun kan ikke. Det er for svært, for hun elsker sine cerutter.

Ellers lever Kirsten sundt. Hun spiser sundt, og hun sørger for at få motion hver dag. Hun cykler altid, når hun skal i byen, og hun har en hund, som hun går tur med hver dag. Hun er også vinterbader. Kirsten bader næsten hver dag hele året i al slags vejr. Hver morgen mødes hun på stranden med et par veninder, og så går de i vandet. Om vinteren er det meget koldt, men Kirsten synes, at det er dejligt, og 'man bliver så frisk bagefter', siger hun. Hun er aldrig syg, og hun regner med at blive 100 år.

Øvelse 2. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 3 (parøvelse). Lav spørgsmål og svar til teksten.

Øvelse 4 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Gennemsnitlig levetid for 0-årige (Danmarks Statistik):

	1990	2000	2010
Mænd	72,0	74,3	77,1
Kvinder	77,7	79,0	81,2

Øvelse 5. Hvad viser tabellen om den gennemsnitlige levetid for mænd og kvinder i Danmark? Lav nogle sætninger. Begynd med: Tabellen viser, at ...

Bemærk:

Vi bruger ofte datidsformen om noget, vi ønsker og om noget hypotetisk/irreelt.

Eks.: Jeg **burde** holde op med at ryge, men det er svært.

Eks.: Jeg **ville** gerne motionere mere, men jeg har ikke tid.

Bemærk: bør (nutid) – burde (datid).

Øvelse 10 (i grupper). Sundhed.

Hvad kan man selv gøre for at holde sig sund og rask?

Brug:

- Man kan/skal (sørge for at) ... (+ inf.)
- Man kan lade være med at ...(+ inf.)
- Man skal ikke ... (+ inf.)

Skriv nogle sætninger her:

Bemærk: 'Man' er et generaliserende pronomen.

Eks.: Man kan bruge 'man' som subjekt, når man taler om noget, der gælder for mennesker generelt.

30 Øvelse 11. Lytteøvelse. Steens historie. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvordan går det på Steens arbejde om tirsdagen? _____
2. Hvor høj er Steen, og hvor meget vejer han? _____
3. Hvad spiser Steen til aftensmad og hvorfor? _____
4. Hvad laver Steen normalt tirsdag aften? _____
5. Hvad gør han i aften og hvorfor? _____
6. Hvordan går det med Steens nattesøvn? Hvorfor? _____
7. Hvordan går Steens morgen? _____
8. Hvad får han til morgenmad? _____
9. Hvad ville Steen gerne gøre anderledes? _____

Øvelse 12 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle Steens historie.

Snak bagefter om Steens livsstil. Forstår I hans situation? Er der noget, I synes, han skulle gøre anderledes?

Øvelse 13. Internetøvelse. Søg på: 'BMI test' på internettet og find ud af, hvordan man beregner en persons BMI. Hvad er Steens BMI? Er han undervægtig, normalvægtig, overvægtig eller fedt?

Først ≠ allerede

'Først' kan bruges som modsætning til 'allerede'.

Eks.: Han skulle komme kl. 8, men han kom **først** kl. 9.

Eks.: Han skulle komme kl. 8, men han kom **allerede** kl. 7.

BMI (= Body Mass Index)

BMI: under 18,5 = undervægtig

BMI: 18,5 - 24,9 = normalvægtig

BMI: 25 - 29,9 = overvægtig

BMI: over 30 = fedme

Øvelse 14 (parøvelse). At referere generelle råd. Ekspertene giver nogle generelle råd mht. (med hensyn til) kost og livsstil. Referer deres gode råd. Begynd med: De siger, at man skal ... + inf.
Eks.: Spis fisk flere gange om ugen. Svar: De siger, at man skal spise fisk flere gange om ugen.

K S V1 V2

Motioner mindst en halv time om dagen

Vælg groft brød og fuldkornsprodukter

Spis seks stykker frugt eller grønt om dagen

Drik meget vand

Begræns forbruget af sukker

Hold normalvægten

Spar på fedtet

Sørg for at sove 7-8 timer hver nat

Spis varieret og hold normalvægten

Skriv nogle sætninger her:

Øvelse 15 (parøvelse). Hvad skal man ikke gøre? Referer de generelle råd. Begynd med: De siger, at man ikke skal ... (+ inf.). Bemærk ordstillingen i ledsætningen: S – CA – V.
Eks.: Spis ikke slik hver dag. Svar: De siger, at man ikke skal spise slik hver dag.

K S CA V1 V2

Drik ikke for meget alkohol

Sid ikke for længe foran computeren

Se ikke for meget fjernsyn

Ryg ikke

Spis ikke for store portioner

Gå ikke for sent i seng

Stress ikke

Skriv nogle sætninger her:

Øvelse 16 (tre-mandsgrupper). Generelle råd. A giver et generelt råd. (Brug: Man skal/man skal ikke ...). B refererer for C: Han/hun siger, at man (ikke) skal Byt roller og fortsæt.

Øvelse 17 (i klassen). Livsstil og livskvalitet. Fortæl på skift: Hvad er et godt liv for dig? Hvad er vigtigt, og hvad er ikke så vigtigt? Hvordan er din livsstil? Lever du, som du gerne vil, eller er der noget, du gerne ville gøre anderledes?

Øvelse 18. Skriv en lille tekst om din livsstil og dine livsværdier.

Ledsætninger med 'at' (objektsætninger)

Eks.: Hun siger, at hun er træt.
S V O

Bemærk:

Hele ledsætningen er objekt for 'hun siger'.

Ordstilling i ledsætninger: S - CA - V1 - V2

Eks.: De siger, at de ikke kan komme.
S CA V1 V2

Eks.: De siger, at man ikke skal køre for hurtigt.
S CA V1 V2

(Se også s. 106).

Sygdom

31 Tom bliver syg

Det er en kold og mørk eftermiddag i december. Klokken er 17.05, og Tom skal hjem fra arbejde. Han plejer at køre i bil, men i dag skal han med bussen, for hans bil er på værkstedet. Det regner og blæser, og der ligger store vandpytter på fortovene.

Tom går hen til busstoppestedet. Her står han længe og venter. Endelig kommer der en bus, men den er helt fuld, så den stopper ikke. Den næste bus er forsinket, og Tom bander. Han er våd, og han fryser. Han har også kolde, våde tæer, for han har trådt i en vandpyt. Tom kan ikke lide vinter. Han hader at fryse, og han hader at vente på bussen.

Han er først hjemme kvart i syv. Han tager det våde tøj af. Han hoster og nyser, og pludselig føler han sig ikke helt rask. Han har ondt i halsen, og han har også hovedpine, så han tager to Panodiler og går direkte i seng.

Næste morgen har Tom ondt i hele kroppen, og han er meget varm. Han tager sin temperatur. Han har høj feber, så han kan ikke gå på arbejde. Han vil heller ikke smitte sine kolleger, og han ringer til sin arbejdsplads for at melde sig syg.

- Hej, det er Tom. Jeg kan desværre ikke komme på arbejde i dag. Jeg er syg.
- Nå, det var ikke så godt. Hvornår regner du med at være tilbage?
- Det varer nok et par dage.
- Nå, men det er der ikke noget at gøre ved. God bedring.

Øvelse 19. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 20 (parøvelse). Lav spørgsmål og svar til teksten. Lav også selv nogle dialoger, hvor I ringer til jeres arbejdsplads/skolen og sygemelder jer.

Øvelse 21 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

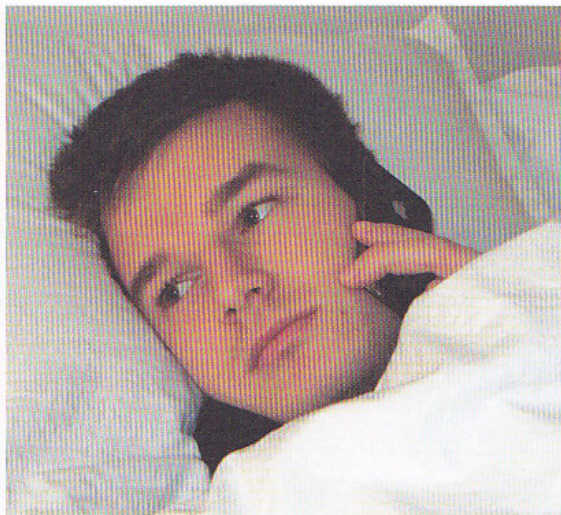

Sygdom og kropssymptomer

Jeg har	{ influenza hovedpine halsbetændelse feber kvalme diarré en infektion en virus allergi 39 i feber
Jeg er	{ forkølet svimmel
Jeg har ondt i	{ hovedet ryggen maven ørerne
Jeg	{ hoster nyser sveder fryser kaster op
Det	{ klør svider gør ondt

 32 Øvelse 22. Dialog. Tom er syg, og Ida ringer til ham. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen. Læs igen parvis, og hjælp hinanden med udtalen.

Ida: Hej, det er Ida. Hvordan går det?
Tom: Ikke så godt. Jeg er blevet syg.
Ida: Åh nej. Hvad fejler du?
Tom: Jeg tror, jeg har fået influenza.
Ida: Det lyder ikke så godt. Er det slemt?
Tom: Ja, jeg har rigtig ondt i halsen, og jeg hoster hele tiden.
Ida: Hvor længe har det varet?
Tom: Et par dage.
Ida: Nå, er du så sygemeldt?
Tom: Ja, jeg ligger i sengen.
Ida: Har du feber?
Tom: Ja, jeg har 39,6.
Ida: Har du så været hos lægen?
Tom: Nej, det er ikke nødvendigt. Det går over af sig selv.
Ida: Tager du ikke noget imod det?
Tom: Nej, jeg tror ikke, der er noget at gøre ved det.
Ida: Måske skulle du prøve at drikke noget kamillete.
Tom: Ja, det kan godt være.
Ida: Er der noget, jeg kan hjælpe dig med?
Tom: Nej, det tror jeg ikke – men ellers tak.
Ida: Nå, men god bedring.
Tom: Tak skal du have.

Gode råd

- Måske skulle du (prøve at) ...
- Har du prøvet at ...

Eks.: Måske skulle du prøve at drikke noget kamillete.

Eks.: Har du prøvet at tage en hovedpinepille?

Alternative gode råd

- Du kunne måske også prøve at ...
- Eller måske skulle du ...

Gode ønsker

- God bedring!

Bemærk: Vi bruger tit datidsformen eller spørgeform, når vi giver gode råd. Det er mindre direkte og virker mere høfligt.

Øvelse 23 (parøvelse). Symptomer. Hvilke symptomer har du i disse situationer? (Se s. 44).

1. Du har influenza.
2. Du har en salmonellainfektion.
3. Du har allergi.

Øvelse 24 (i grupper). Diskuter, hvad der hjælper mod ... ? Hvad skal man gøre, hvis man har: hovedpine, rygsmerter, kvalme, ondt i maven, og hvis man ikke kan sove? Hvad plejer du at gøre?

Øvelse 25 (parøvelse). Gode råd. Du vil give en ven et godt råd. Hvad siger du? (Se boksen).

1. Hvil dig lidt. _____
2. Snak med lægen om det. _____
3. Drik noget vand. _____
4. Tag en sovepille. _____

Øvelse 26 (parøvelse). Dialoger om sygdom. A er syg (vælg selv en sygdom), og B ringer til A og spørger til sygdommen. A fortæller om symptomerne, og B giver gode råd. Byt derefter roller. Bemærk: Jeg har ondt i ... + bestemt form af substantivet (eks.: hovedet, tænderne).

Øvelse 27. Substantiver i ubestemt og bestemt form. Udfyld skemaet. (Brug din ordbog).

Ental		Flertal	
Ubestemt	Bestemt	Ubestemt	Bestemt
et øre		2	
et øje		2	
en arm		2	
en hånd		2	
en finger		5	
et ben		2	
et knæ		2	
en fod		2	
en tå		5	

 33 Øvelse 28. Udtale. Endelserne -et, -en, -ene, og -erne.

1. Endelsen -et [ɔ̃]. Bemærk: e udtales ikke i endelsen -et. Lyt og gentag.

1. håret 2. benet 3. brystet 4. knæet 5. øjet 6. øret.

2. Endelsen -en. Bemærk: e udtales ikke her. Lyt og gentag og bemærk assimilationerne.

1. maven 2. foden 3. halsen 4. armen 5. kinden 6. lænden 7. ryggen 8. nakken.

3. Endelserne -ene [nə] **og -erne** [ɔ̃nə]. Lyt og gentag og vær opmærksom på assimilationerne.

1. benene 2. armene 3. knæene 4. øjnene 5. hænderne 6. fødderne 7. tænderne 8. ørerne.

 34 Øvelse 29. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. influenza	2. forkølet	3. hovedpine	4. infektion	5. diarré
6. virus	7. temperatur	8. halsbetændelse	9. symptomer	10. allergi

Øvelse 30. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. De er syge.
2. Han har influenza.
3. Han har høj feber.
4. Hun har ondt i halsen.
5. Hun har haft halsbetændelse.
6. Hun ringer og melder sig syg.
7. Han har været hos lægen.
8. Han har ikke været hos lægen.

35 Øvelse 31. Lytteøvelse. Malene går til lægen.

Lyt og udfyld teksten (gerne hjemme). Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på: www.synope.dk).

Natten til fredag _____ Malene klokken to. Hun har _____ skidt. Hun har _____ i _____ og kvalme, og hun skal _____ op. Hun _____ sig ud på _____. Hun sveder og _____ på samme tid. Det er forfærdeligt, og det _____ hele _____. Om _____ er hun stadig dårlig, og hun er _____, for nu har hun kraftige _____ i maven. Hun ringer og _____ en akut tid hos _____.

Klokken halv ti _____ hun i _____ venteværelse. Der er ikke så mange _____, og det _____ hurtigt hendes tur. _____ undersøger hende. Han _____ hendes blodtryk og _____ puls, og han trykker hende på maven. 'Av', siger Malene, for det _____ ondt. 'Gør det også ondt her?', spørger _____ og _____ hende igen hårdt på maven. 'Av', skriger Malene. 'Hvad har du _____?', _____ lægen.

Malene var på restaurant i går, og hun _____ buffeten. Der var mange spændende _____, og hun _____ meget – måske _____ meget. Hun _____ mad, og hun ville gerne _____ det hele. Nu fortryder hun. Måske har hun _____ noget dårligt.

'Det kan _____ en salmonellainfektion', _____ lægen og _____ hende en recept på _____ penicillin. Det skal hun _____ på _____. Hun skal tage _____ tre _____ om _____ i to _____.

Øvelse 32 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

Øvelse 33. E-mail. Du er syg og kan ikke komme i skole. Skriv en e-mail til en klassekammerat og giv besked. Fortæl, hvad du fejler, og hvornår du regner med at komme tilbage. Spørg også til hjemmearbejde.

Øvelse 34. Datid. Lav sætningerne om til datid.

1. Hun føler sig ikke helt rask.
2. Hun har det skidt.
3. Det gør ondt.
4. Hun hoster og nyser.
5. Hun er dårlig og kaster op.
6. Hun fryser og sveder på skift.
7. Det varer i fem dage.
8. Hun ringer og melder sig syg.
9. Lægen undersøger hende.
10. Han tager hendes blodtryk.
11. Han giver hende en recept på noget medicin.
12. Hun får noget penicillin.

Øvelse 35 (parøvelse). Hvad siger Tom? Referer sætningerne. Placer CA mellem S og V1.

Eks.: Jeg har det ikke så godt.

Svar: Han siger, at han ikke har det så godt.
K S CA V

1. Jeg kommer ikke i morgen.
2. Jeg kan ikke tage på arbejde.
3. Jeg har ikke været hos lægen.
4. Jeg har ikke feber.
5. Jeg skal ikke have penicillin.
6. Jeg fejler ikke noget alvorligt.
7. Jeg ligger ikke i sengen.
8. Jeg har ikke brug for hjælp.

Øvelse 36. Hvad sagde lægen? Referer lægens råd i datid. Brug: Han sagde, at jeg skulle ... + inf.

Eks.: 'Tag to piller om dagen'.

Svar: Han sagde [*sa:a*], at jeg skulle [*squ*] tage to piller om dagen.

1. Gå hjem og hvil dig.
2. Kom igen om en uge.
3. Drik en masse kamillete.
4. Bliv hjemme et par dage.
5. Ring og bestil en tid hos en speciallæge.
6. Hold op med at ryge.
7. Motioner noget mere.
8. Læg noget is på.
9. Prøv med noget massage.
10. Tag nogle vitaminpiller.

Øvelse 37 (i klassen). Fortæl om engang, du eller et familiemedlem var syg. Fortæl f.eks.:

- Hvad fejlede du (/han/hun)?
- Hvor længe varede det?
- Var du (/han/hun) sygemeldt?
- Hvilke symptomer havde du (/han/hun)?
- Hvad gjorde du (/han/hun) ved det?
- Var du (/han/hun) hos lægen?
- Hvad sagde lægen?
- Hvad fik/tog du (/han/hun) imod det?

Øvelse 38. Skriv en lille tekst og fortæl om engang, du eller et familiemedlem var syg.

Ordstilling i hovedsætninger: S – V – CA

Hovedsætning

Eks.: Han er ikke helt rask.
S V CA

Eks.: Han har ikke sovet i nat.
S V1 CA V2

Ordstilling i ledsætninger: S – CA – V

Ledsætning (Se også s. 106).

Han siger, at han ikke er helt rask.
K S CA V

Han siger, at han ikke har sovet i nat.
K S CA V1 V2

Mad og opskrifter

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Mad og madtraditioner.

1. Interessere dig for mad? Kan du lide at lave mad? Er du god til det?
2. Hvor meget tid bruger du normalt på at lave mad?
3. Køber du nogle gange færdigretter/fastfood? Går du tit ud og spiser?
4. Hvad slags mad plejer du at spise? Hvad er dit favoritmåltid?
5. Spiser du tit mellemmåltider? Hvad spiser du?

36 Mads skal lave mad

Mads har inviteret sin nye kæreste til middag. Hun interesserer sig meget for sund mad, og det er første gang, han skal lave mad til hende. Men Mads er ikke så vant til at lave mad. Normalt gider han ikke bruge så meget tid på det. Han plejer bare at købe en færdigret, eller han går ud og spiser en pizza – så skal han heller ikke vaske op.

Mads ved ikke rigtig, hvad han skal lave. Det skal være sundt og lækkert, men det må ikke være for svært, og det må heller ikke tage for lang tid.

Mads' søster, Hanne, elsker at lave mad, og hun er god til det. Hun laver altid nogle spændende retter. Sidste gang Mads besøgte hende, havde hun lavet en lækker wokret.

Den vil han gerne prøve at lave, men han ved ikke, hvordan man gør. Han ved heller ikke, hvad han skal bruge. Han ringer til Hanne og spørger, om hun kan hjælpe.

- Hej Hanne. Det er Mads. Jeg skal lave mad til min kæreste, og jeg ville høre, om du kan give mig opskriften på den wokret, du lavede sidst. Den var superlækker.
- Ja, lige et øjeblik. Her er den. Du skal bruge 400 g kyllingefilet, to fed hvidløg, 1-2 spiseskefulde grønne peberkorn (Madagascarpeber fra dåse eller glas), to bundter forårsløg, et madæble, 1 dl piskefløde, 50 g mandler, salt og peber og lidt olivenolie.
- O.k., og hvad skal jeg så gøre?
- Det er ikke så svært:

Først ordner du grøntsagerne. Du skyller forårsløgene og skærer dem i skiver, og du hakker hvidløget. Du skræller også æblet og skærer det i tynde skiver.

Så steger du kyllingefileterne i olie, til de er gennemstegt (i ca. fem minutter). Så kommer du løg og hvidløg og grønne peberkorn i. Efter et par minutter tilsætter du fløden og koger det et par minutter. Nu kommer du æblerne i og koger det et par minutter mere, og du smager til med salt og peber.

Til sidst pynter du med mandler. Du kan evt. riste dem på panden først, så smager de bedst.

- Tak skal du have. Det lyder ikke så svært.

Mads skynder sig ned at købe ind. Så tager han forklædet på og går i gang.

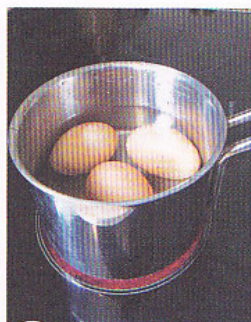
Øvelse 2. Læs teksten (se også billederne s. 51). Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

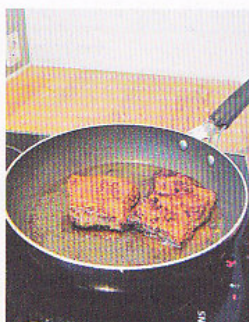
Øvelse 3 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvordan er Mads' madvaner?
2. Hvorfor går han tit ud og spiser?
3. Hvad skal der ske i dag?
4. Hvordan skal middagen være i dag?
5. Hvorfor ringer han til Hanne?
6. Hvad spørger han hende om?
7. Hvad forklarer Hanne ham?
8. Hvor længe skal kyllingefileterne stege?
9. Hvorfor skal han riste mandlerne på panden?
10. Hvad gør Mads efter samtalen med Hanne?

Øvelse 4 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

1

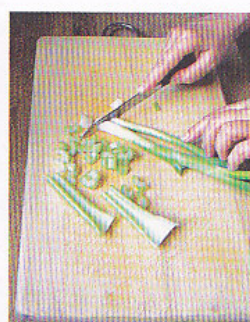
2

3

4

5

6

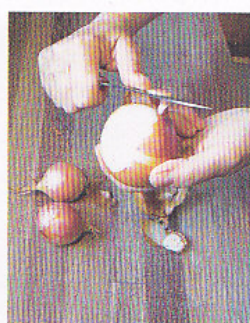
7

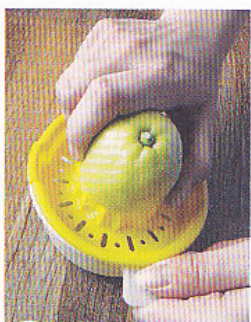
8

9

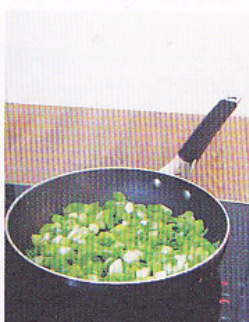
10

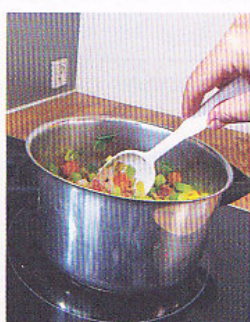
11

12

13

14

15

37 Øvelse 5. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. Hun koger æg.
2. Hun steger bøffer.
3. Hun bager boller.
4. Hun skræller kartofler.
5. Hun snitter grøntsager.
6. Hun hakker persille.
7. Hun skærer brød.
8. Hun pisker flødeskum.
9. Hun skyller salaten.
10. Hun piller løgene.
11. Hun presser citronen.
12. Hun river gulerødderne.
13. Hun svitser løgene.
14. Hun rører i gryden.
15. Hun kommer salt i. (/tilsætter salt)

Øvelse 6. Instruktioner i passiv, imperativ og nutid. Udfyld skemaet.

Infinitiv	Passiv med s-form	Imperativ	Nutid
at hakke (løgene)	løgene hakkes	hak løgene	du hakker løgene
at stege (kødet)			
at rive (guleroden)			
at skrælle (æblet)			
at skylle (salaten)			
at koge (risene)			

Øvelse 7. Instruktioner i imperativ. Lav om til imperativ. Indsæt selv pronominer efter behov.

Eks.: Æggene koges og pilles.

Svar: Kog æggene, og pil dem.

1. Kartofflerne skrælles og skæres i skiver.

2. Kødet skæres i tern og svitses i olie.

3. Persillen skylles og hakkes fint.

4. Pastaen koges i to minutter, og vandet hældes fra.

5. Retten smages til med salt og peber.

6. Smør og sukker piskes, og æggene tilsættes et ad gangen.

7. Mel og bagepulver blandes og røres i dejen.

8. Kagen bages i 50 minutter ved 180° og afkøles på en rist.

Instruktioner

Imperativ

Eks.: skræl, pres, hak.

(Du finder imperativ ved at fjerne nutidsendelsen -(e)r fra verbet (og evt. dobbeltkonsonant)).

Passiv -s form

Eks.: skrælles, presses, hakkes.

(Du finder passivformen ved at sætte -s efter infinitivformen. Eks.: koge-s).

Mundtlige instruktioner i nutid

Eks.: Først skræller du gulerødderne. Så river du dem ...

Bemærk: I opskrifter og andre skriftlige instruktioner bruger man ofte imperativ eller passiv med -s.

Ris Pilaff

- 3 skalotteløg
- 1-2 tsk gurkemeje
- 3 dl basmatiris
- 1 bouillonterning
- 4½ dl kogende vand
- lidt smør eller olie

Risene skylles i koldt vand.

Løgene pilles og hakkes fint og svitses i olie.

Ris og gurkemeje tilsættes.

Bouillonterningen opløses i kogende vand.

Bouillon tilsættes, og låget lægges på gryden.

Risene koges ved svag varme i 12 minutter.

Forkortelser i kokebøger:

spsk	spiseske(fuld)
tsk	teske
knsp	knivspids
ds	dåse
g	gram
kg	kilo
dl	deciliter
l	liter
cm	centimeter
min.	minutter
ca.	cirka
°	grader

Øvelse 8 (parøvelse). Instruktioner.

En ven spørger, hvordan man laver Ris Pilaff.

Hjælp hinanden med at instruere (brug nutid).

Fortæl, hvad han skal bruge, og hvad han skal gøre.

Instruer: Først skyller du risene i koldt vand. Så ...

Øvelse 9 (i klassen/i grupper). Opskrifter.

Fortæl på skift om en ret, I godt kan lide.

Fortæl, hvad man skal bruge, og hvordan man laver retten.

Forbered først hjemme. (Find evt. en opskrift på nettet).

38 Øvelse 10. Lytteøvelse. Amalie og Jonas.

Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvordan er Amalies livssituation? _____
2. Hvordan er Amalies forhold til mad? _____
3. Er Amalie god til at lave mad? Hvorfor (ikke)? _____
4. Hvem er Jonas, og hvad vil han i fremtiden? _____
5. Hvordan er Jonas' forhold til mad? _____
6. Hvad slags mad lavede Amalies mor? _____
7. Hvordan foregår Amalie og Jonas' middage? _____
8. Hvad synes Amalie om deres middage? _____

Øvelse 11 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

39 Øvelse 12. Lytteøvelse/diktat.

Lyt og gentag og skriv teksten (gerne hjemme). Sæt selv kommaer og punktummer. Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på www.synope.dk).

40 Øvelse 17. Dialog. Ditte og Johan skal have gæster til middag, og de diskuterer menuen. Lyt og gentag og vær opmærksom på udtalen.

A: Hvad skal vi lave til middag?

B: Det ved jeg ikke.

A: Skal vi ikke lave avocado med rejer til forret?

B: Jo, det kan vi godt. Hvad med hovedret?

A: Jeg ved ikke rigtig. Hvad med at lave en vegetarret?

B: Nej, det synes jeg ikke.

A: Hvad skal vi så lave?

B: Hvad med at grille nogle bøffer.

A: Ja, det kan vi godt. Hvad skal vi lave til dessert?

B: Skal vi ikke bare tage noget is og nogle jordbær?

A: Jo, lad os gøre det. Det er en god ide.

At foreslå noget

- Skal vi ikke ... (+ inf.)
- Hvad med at ... (+ inf.)
- Jeg synes, vi skal ...

At svare på et forslag

- Ja/jo, det kan vi godt.
- Nej, det synes jeg ikke.
- Det har jeg ikke så meget lyst til.
- Jeg ved ikke rigtig.

Alternative forslag:

- Skal vi så ikke ... (+ inf.)
- Hvad så med ...

Øvelse 18 (parøvelse). At foreslå og svare på forslag.

Foreslå på skift forskellige fælles aktiviteter (eks.: gå hen i kantinen/lave noget kaffe ...), og svar på hinandens forslag (se boksen).

Skriv nogle forslag her:

Øvelse 19 (par-/gruppeøvelse). Planlæg en menu.

I skal lave en middag sammen, og I skal aftale en menu. Hvad vil I lave til forret, til hovedret og til dessert? (Foreslå noget, og svar på hinandens forslag).

Menu:

Forret: _____

Hovedret: _____

Dessert: _____

Gå derefter sammen med en anden gruppe, og fortæl hinanden om jeres retter.

Kommenter hinandens retter.

Øvelse 20. Arbejdsdeling. Tre veninder vil lave en middag sammen. De mødes og fordeler nogle opgaver imellem sig. Læs dialogen. Lyt så og gentag.

- Gry: Skal vi ikke grille nede i gården?
 Mie: Jo, det kan vi godt.
 Liz: Ja, det er en god ide. Men hvem gør hvad?
 Mie: Jeg kan godt sørge for kød.
 Gry: Så kan jeg bage nogle flutes og lave en dessert.
 Liz: Det lyder godt. Skal jeg så ikke lave en salat?
 Gry: Jo, det ville være fint. Hvem tænder grillen?
 Liz: Vil du ikke gøre det Mie? Du er så god til det.
 Mie: Jo, det kan jeg godt. Hvem dækker bord?
 Liz: Det gør jeg.
 Gry: Vi skal også have vin og sodavand.
 Liz: Det skal jeg nok sørge for - men hvad med kaffe?
 Mie: Det ordner jeg.
 Gry: Godt, men så mødes vi bare her i morgen kl. 17.

Arbejdsdeling - Hvem gør hvad?

Hvem sørger for ...?

Hvem ...? (Eks.: Hvem vasker op?)

Svar:

– Det kan jeg godt.

– Det gør jeg.

At tilbyde at gøre noget

Skal jeg ikke ... (+ inf.)

Jeg kan godt ... (+ inf.)

At bede nogen gøre noget

Vil du ikke ... (+ inf.)

At love

Jeg skal nok ... (+ inf.)

Det skal jeg nok.

Øvelse 21 (parøvelse). At bede om og at tilbyde.

- At bede nogen gøre noget.** Bed på skift hinanden om at gøre forskellige små ting (eks.: åbne vinduet/tænde lyset ...). (Se boksen).
- At tilbyde at gøre noget.** Tilbyd på skift at gøre forskellige ting (eks.: hente noget kaffe/bestille billetter ...). (Se boksen).
- Arbejdsdeling.** I skal lave en middag sammen. Hvem gør hvad? (Se boksen). Fordel følgende opgaver mellem jer:

lave forret, lave hovedret, lave dessert, bage en kage, lave salat, købe vin/sodavand

Øvelse 22 (i klassen/i grupper). Arranger en klassefest.

I skal lave en lille fest sammen i klassen. Diskuter, hvad der skal ske. Hvad vil I spise og drikke? Hvad vil I købe, og hvad vil I selv lave? Hvilke andre ting skal I sørge for? Skriv en liste med opgaver, og fordel opgaverne imellem jer.

Øvelse 23. E-mail. Din ven/veninde skal holde en fest. Du skriver en mail og tilbyder at komme og hjælpe med forberedelserne. Foreslå noget, du kan gøre og sig, hvornår du kan komme. Bed om svar på din mail.

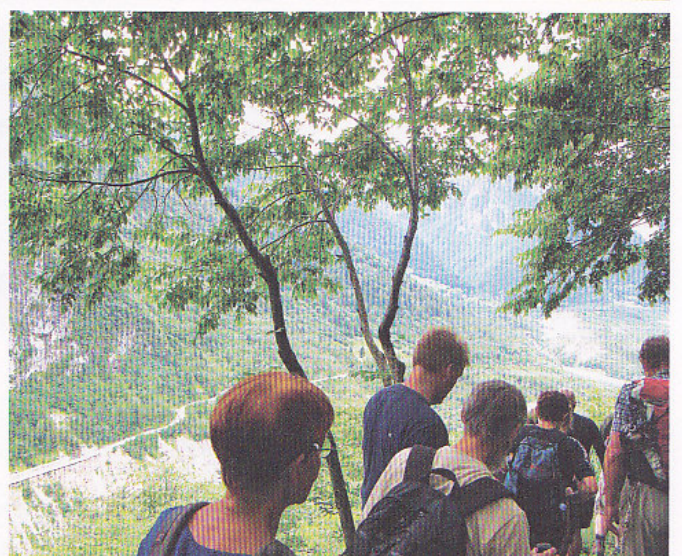
Øvelse 24 (i klassen). Fortæl på skift om jeres forhold til mad og madlavning. Forbered først hjemme. (Se f.eks. spørgsmålene s. 49).

Øvelse 25. Skriv en lille tekst og fortæl om dit forhold til mad og madlavning.

Fridage, ferier og ferieplaner

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Fridage og ferier.

1. Hvad kan du godt lide at lave på dine fridage?
2. Hvor har du været, og hvad har du set i Danmark?
3. Hvad vil du gerne se/opleve i Danmark?
4. Hvor vil du gerne hen, næste gang du skal ud at rejse?

42 Efterårsferie

Det er snart efterårsferie, og Ib og Jonna diskuterer, hvad de skal lave i ferien.

A: Nu er det snart efterårsferie.

B: Ja, hvad synes du, vi skal lave?

A: Skal vi ikke rejse sydpå – til Rom f.eks.?

B: Nej, jeg ved ikke rigtig. Jeg synes, det er lidt dyrt lige nu. Skal vi ikke hellere blive hjemme og lave nogle ture herfra?

A: Jo, det kan vi også. Hvor synes du, vi skal tage hen?

B: Vi kunne f.eks. tage over og besøge Tine og Morten i Svendborg et par dage. Vi kan også lave en bytur en dag.

A: Ja, det kan vi godt, men jeg synes også, vi skal tage en tur i skoven en dag.

B: Ja, vi kunne måske lave en svampetur? Så kunne vi spørge, om Lars og Bente har lyst til at tage med. De interesserer sig jo også for svampe.

A: Ja, det kunne være hyggeligt. Og hvad med at gå ud at spise en dag og gå i teatret bagefter eller sådan noget?

B: Ja, men jeg synes også, vi skal være hjemme nogle dage og ordne nogle praktiske ting.

A: Ja, lad os bare gøre det.

Øvelse 2. Læs teksten. Lyt derefter og vær opmærksom på udtalen. Læs så dialogen parvis, og hjælp hinanden med udtalen.

Øvelse 3 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvad har Ib lyst til at lave i efterårsferien?
2. Hvorfor synes Jonna ikke, at det er en god ide?
3. Hvad vil hun hellere?
4. Hvorfor vil de til Svendborg?
5. Hvad vil de mere lave?
6. Hvordan skal deres skovtur være?
7. Hvad vil Jonna gerne lave derhjemme?

Hvad skal vi lave ...?

Hvad synes du, vi skal lave?

Forslag:

- Skal vi ikke ...? (+ inf.)
- Vi kan f.eks. ... (+ inf.)
- Vi kunne måske ... (+ inf.)
- Jeg synes, vi skal/skulle ... (+ inf.)
- Hvad siger du til at ... (+ inf.)

Svar:

- Det kan vi godt.
- Jeg ved ikke rigtig.
- Det synes jeg ikke.
- Nej, det har jeg ikke så meget lyst til.

Svar + alternativt forslag:

- Skal vi ikke hellere ...
- Jeg synes hellere, vi skal ...
- Eller hvad med (at) ...

Nyt forslag:

- Vi kan også ...
- Vi kunne måske også ...

(Se også s. 112).

Øvelse 4. Aftaler. Dialog 1.

A og B diskuterer, hvad der skal ske i aften. Udfyld dialogen. (Se boksen s. 58).

A: Hvad _____ du, vi _____ lave i aften?

B: _____ vi _____ tage i Tivoli?

A: Nej, _____ har jeg ikke rigtig _____ til.

B: Hvad så _____ at gå i biografen?

A: Nej, skal vi ikke _____ gå ud at spise?

B: Det _____ vi _____. Vi kan _____ prøve den nye italienske restaurant.

A: Ja, _____ os _____ det.

Dialog 2. Ida har fødselsdag på søndag.

A og B diskuterer, hvad de skal give hende. Udfyld dialogen.

A: Hvad _____ vi købe til Ida?

B: _____ at give hende en bog.

Vi _____ købe en kogebog.

A: Nej, jeg _____ ikke _____.

B: Vi _____ give hende en cd?

A: Nej, det _____ jeg ikke. Jeg synes _____, vi _____ købe en parfume.

B: Ja, _____ vi også.

Øvelse 5 (par/-gruppeøvelse). Biograftur. I skal i biografen sammen. (Medbring lokalaviser).

Parvis: Kig i lokalaviserne og se, hvilke film der går i biograferne i jeres område. Diskuter mulighederne - kom begge med forslag til film og aftal, hvad I skal se. Aftal også mødetid og -sted.

I grupper: Gå sammen med et andet par og fortæl, hvad I har valgt. Hvad er det for en film? Hvad ved I om den? Hvor går den og hvornår? Fortæl også, hvorfor I har valgt netop den film. Snak om, hvilken slags film I godt kan lide, og hvilke film I ikke kan lide?

43 Øvelse 6. Telefondialog: Billetbestilling.

Læs dialogen. Lyt så og vær opmærksom på udtalen. Læs derefter parvis.

A: Citybiografen, goddag.

B: Goddag. Mit navn er Pia Dam. Jeg vil gerne bestille to billetter til 'Ghost' til syv-forestillingen i aften.

A: Ja, hvor vil I gerne sidde?

B: Helst lidt tilbage i salen – og gerne midt for.

A: Ja, vi har to billetter på række 12 midt for. Det er på bageste række. Hvad siger du til det?

B: Det lyder fint. Hvornår skal vi hente billetterne?

A: Senest en halv time før forestillingen.

B: Det er fint. Tak for det.

Øvelse 7 (parøvelse). Lav selv dialoger, hvor I ringer til biografen og bestiller billetter til den film, I har valgt.

Øvelse 8 (i grupper/i klassen). Aftaler. I har en fridag i næste uge, og I skal på tur sammen.

Forberedelse hjemme: Undersøg hvilke muligheder der er i jeres område. Kig på internettet (skriv f.eks. jeres bynavn og derefter 'turist-information' i søgefeltet, eks.: Kolding turistsinformation).

Vælg nogle steder, du har lyst til at se, og læs lidt om dem. Skriv en liste med forslag her:

I grupper: Fortæl hinanden om de steder, I har valgt.

Diskuter de forskellige muligheder og aftal, hvor I vil tage hen. Læs mere om stedet.

Er der nogen praktiske ting, I skal undersøge eller sørge for før turen?

Hvis ja – lav en liste med opgaver, og aftal hvem, der gør hvad? (Se boksen s. 56). Aftal også mødetid og -sted.

I klassen: Fortæl om jeres planer, og fortæl også lidt om det sted, I skal hen.

H. C. Andersens hus i Odense

Kronborg ved Helsingør

Øvelse 9. Brev om ferieplaner. Læs brevet. Hvilke sproglige udtryk viser, at der er tale om planer og om fremtid? Vær opmærksom på verberne. Hvilke verber og hvilken tid af verberne bruges?

Kære Lars og Bente

09.10.2015

Det er snart længe siden. Hvordan går det hos jer?

Her går det godt. Vi har efterårsferie i næste uge, men vi rejser ikke sydpå i år. I stedet bliver vi hjemme og tager nogle ture herfra – og vi har mange planer. I denne weekend skal vi over at besøge nogle gamle venner i Svendborg. Det glæder vi os meget til. Vi skal også på bytur, og på onsdag skal vi ud at spise og i teatret.

Og så vil vi også på svampetur i skoven – det bliver nok lørdag eller søndag. I er meget velkomne til at tage med, hvis I har tid og lyst. Det kunne være rigtig hyggeligt, og I interesserer jer jo også for svampe. Så kunne vi spise sammen her bagefter. Hvad siger I til det?

Ring eller skriv og sig, om I vil med. Vi håber at se jer.

Kærlig hilsen

Ulf og Jonna

Øvelse 10 (parøvelse). Planer med 'skal'.

Hvad skal Lis?

Begynd med tidsadverbial og husk inversion.

Pas på præpositionerne (se boksen).

Eks.: (På fredag / Sverige).

Svar: På fredag skal hun til Sverige.

1. (på søndag / café)

2. (fredag aften / Odense)

3. (onsdag eftermiddag / skoven)

4. (i morgen / middag - sin nabo)

5. (i overmorgen / bytur)

6. (på tirsdag / hjem - sine forældre)

7. (på lørdag / biografen)

8. (i weekenden / stranden)

9. (på torsdag / fødselsdag – en veninde)

Hvad skal du ... ? Jeg skal ...

på	{	stranden
		restaurant
		café/diskotek
		museum
		indkøb/bytur
		en tur til ...
i	{	biografen
		skoven
		byen
		teatret
		svømmehallen
		Tivoli
til	{	Århus (byer)
		Bornholm (øer)
		Sverige (lande)
		koncert
		middag hos ...
		fødselsdag hos ...
		fest
		ud til ...
		hjem (til ...)
		ud at spise med ...
		ud at gå en tur

Øvelse 11 (parøvelse). Hvad skal du i næste uge? Fortæl på skift – brug gerne din fantasi.

Pas på tidsudtryk og præpositioner. (Se boksen. Se også s. 118).

(Bemærk: **på** fredag, **på** lørdag, men: fredag morgen, lørdag aften. Se s. 119).

Fremtid og fremtidsplaner – nutidsformen eller 'skal'/'vil'?

Nutidsformen

Når vi taler om fremtiden, bruger vi normalt nutidsformen – ofte sammen med et tidsadverbial, som så viser tiden.

Eks.: De rejser kl. 8.

Eks.: De ankommer sent om aftenen.

'Skal' + retning / 'skal' + infinitiv

Når vi fortæller om noget planlagt/aftalt, bruger vi:

'Skal' + retning:

Eks.: De skal til London.

'Skal' + infinitiv:

Eks.: De skal bo på et stort hotel.

'Vil' + retning / 'vil' + infinitiv

Når vi fortæller om ønsker/beslutninger, bruger vi:

'Vil' + retning:

Eks.: De vil i Tivoli.

'Vil' + infinitiv:

Eks.: De vil prøve rutsjebanen.

Bemærk: Brug ikke både infinitiv og retning. Ikke: Jeg skal gå i biografen. Men: Jeg skal i biografen. Dette bruges kun, hvis vi vil fokusere på transportmåden: Eks.: Jeg skal 'cykle' hjem.

Øvelse 12. Lone får fødselsdagsbesøg. Fremtid med nutidsformen. Indsæt verber fra boksen i nutid (alle verber skal bruges).

at blive – at rejse – at have – at være – at få – at tage – at ankomme – at komme

Lone _____ fødselsdag i næste uge, og så _____ hun besøg af sin veninde, Else. Else _____ fra Fyn. Hun _____ af sted fredag efter arbejde, og hun _____ sidst på eftermiddagen. Hun _____ hos Lise hele weekenden. Hun _____ igen søndag ved 18-tiden. Så _____ hun hjemme igen ved ni-tiden om aftenen.

Øvelse 13. Runes tur til Berlin. Hvordan ser Runes næste uge ud? Skriv en historie ud fra informationerne i boksen. (Brug både nutid og 'skal' + inf./'skal' + retning).

Berlin – tage af sted hjemmefra fredag kl. 7 – tid: 3 dage – hotel: Marriott – aktiviteter: se nogle udstillinger, købe noget computerudstyr – komme tilbage igen søndag aften

Øvelse 14. Udflugtsmål i Danmark.

Hvad vil du gerne se i Danmark?
Vælg et sted (et nyt sted – ikke i lokalområdet),
og søg oplysninger om stedet på internettet.
Fortæl derefter i klassen.

Fortæl f.eks.:

- Hvad er det for et sted?
- Hvor ligger det?
- Fortæl lidt om stedet.
- Hvad kan man opleve der?
- Hvordan kommer man derhen?
- Hvorfor har du valgt netop det sted?

Øvelse 15. Et brev.

Du skal have besøg af nogle venner fra dit hjemland. Du vil gerne vise dem nogle ting i Danmark, og du har planlagt forskellige aktiviteter.

Skriv et brev til en dansk ven og fortæl om dine planer. Skriv bl.a.:

- Hvem får du besøg af?
- Hvor længe skal de være hos dig?
- Hvad skal I lave?
- Hvor skal I hen? Hvad skal I se?

Indled og afslut brevet på en passende måde.

Møns Klint

Den lille havfrue ved Langelinie, København

 44 Øvelse 16. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. Hvad skal vi lave?
2. Hvor skal vi tage hen?
3. Skal vi ikke gå i byen?
4. Vi kan for eksempel gå i Tivoli.
5. Vi kan også gå på café.
6. Vi tager ind til byen.
7. Vi tager i biografen.
8. Jeg synes ikke, vi skal gå ud.
9. Jeg vil hellere blive hjemme.

Øvelse 17. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. museum	2. teatret	3. kuffert	4. koncert	5. restaurant
6. ferie	7. bagefter	8. beslutter	9. middag	10. familie

 45 Øvelse 18. Lytteøvelse. Mai tager på ferie. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvor længe er det, siden Mai har set sin familie sidst? _____
2. Hvad skal hun ordne, før hun rejser? _____
3. Hvad skal naboen hjælpe med? _____
4. Hvordan har Mai det fredag morgen og hvorfor? _____
5. Hvilke problemer har hun med kufferten? Hvad gør hun? _____
6. Hvor længe skal hun være i Thailand? _____
7. Hvad laver hun, mens hun står i kø i lufthavnen? _____
8. Hvilket problem får hun i lufthavnen? _____
9. Hvordan er manden ved skranken? _____
10. Hvordan løser hun problemet? _____

Øvelse 19 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

Øvelse 20 (parøvelse). Dialog. At takke.

Du kommer hjem fra ferie. Din nabo har gjort nogle ting for dig (vælg selv noget). Du takker og giver hende en gave.

Naboen bliver glad og takker og roser gaven.

Lav dialogen. (Se boksen).

At takke

- Tak skal du have./Tusind tak.
- Tak for hjælpen.
- (Mange) tak, fordi du ... (ringede)
- Det var (meget) sødt af dig (at + inf.)

At svare på en tak

- Det var så lidt./Selv tak.

46 Carl og Johan planlægger en rejse

Det er en fredag sidst i maj, og Carl og Johan sidder sammen ved computeren og søger på nettet. Når de får sommerferie, skal de til USA sammen. De skal være der i tre uger. De har fået nogle billige flybilletter, og de er ved at planlægge deres rejse. Det er første gang, de skal til USA, og de er meget spændte på turen.

Først skal de til New York, og her bliver de så en uge. De skal besøge en af deres fælles venner, som bor på Manhattan, og han skal vise dem byen. Bagefter tager de alle tre til Californien sammen. De har bestilt flybilletter til San Francisco.

Når de kommer til San Francisco, lejer de en bil. De har så 14 dage til at køre rundt og se nogle ting, før de skal tilbage til San Francisco igen.

Carl og Johan er nu ved at planlægge en rute og finde hoteller, som de kan bo på undervejs. Der er mange muligheder, og de vil gerne opleve så meget som muligt. De vil gerne se spændende byer og flotte badestrande, men de vil også gerne opleve ørkenlandskab, naturparker og dyreliv.

De beslutter først at køre ned langs vestkysten til Hollywood og Los Angeles. Herfra vil de køre videre til Grand Canyon, og hvis de får tid, vil de også tage forbi Las Vegas på vej tilbage. Johan vil gerne opleve casinoerne og nattelivet der. Carl er mest interesseret i naturen. Han interesserer sig også for foto, og han vil tage en masse billeder undervejs. Han er sikker på, at det bliver en stor oplevelse, og han glæder sig meget.

Øvelse 21. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 22 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvordan arrangerer Carl og Johan deres ferie?
2. Hvornår skal de rejse?
3. Hvor længe skal de være væk?
4. Hvad er planen for deres tid i New York?
5. Hvordan vil de fortsætte deres rejse?
6. Hvilken rute vil de tage?
7. Hvad vil de gerne se?
8. Hvad er Johan interesseret i?
9. Hvad er Carl interesseret i?

Øvelse 23 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Ordstilling

Hovedsætning + ledsætning:

Han skal besøge sin tante, **når** han kommer til København.
S V1 V2 K S V

Ledsætning + hovedsætning:

Bemærk inversion i hovedsætn.

Når han kommer til København, skal han besøge sin tante.
K S V V1 S V2

Øvelse 24. Ledsætninger med 'når'. Placer ledsætningen først, og husk inversion i hovedsætningen (se boksen). Bemærk: 'Når' bruges ved fremtid. (Se også s. 107 og 110).

1. De vil se Eiffeltårnet, når de kommer til Paris.

2. De tager i sommerhus, når de får ferie.

3. Han tager en taxa til hotellet, når han lander i New York.

4. Hun vil holde en stor fest, når hun bliver 25 år.

5. Han ringer, når han er på hovedbanegården.

6. De spiser morgenmad, når de kommer til lufthavnen.

7. De holder pause, når klokken er 12.

Øvelse 25. Ledsætninger med 'hvis'. Placer ledsætningen først, og husk inversion i hovedsætningen. (Bemærk: 'Hvis' bruges om betingelse).

1. Man skal betale overvægt i flyet, hvis man har for meget bagage.

2. Jeg kan passe fuglen, hvis du skal rejse.

3. Han kommer og hjælper, hvis han får tid.

4. De rejser til Spanien i næste uge, hvis de kan få billige billetter.

5. Du kan tage med, hvis du kan få fri.

6. Jeg ringer efter en taxa, hvis I bærer kufferterne ud.

7. De bliver der en uge mere, hvis de kan ændre deres flybilletter.

Øvelse 26. Find eksempler på ledsætninger med 'når' og 'hvis' i teksten s. 64. Hvor mange eksempler er der? Hvilke?

Ordstilling - CA i hoved- og ledsætninger

Hovedsætninger: S - V1 - CA - V2

Ledsætninger: S - CA - V1 - V2

Hoved- og ledsætning med CA:

Eks.: De vil ikke rejse, hvis de ikke kan få billige billetter.
S V1 CA V2 K S CA V1 V2

Øvelse 27. Betingelsesledsætninger med 'hvis'. Indsæt 'ikke' i hoved- og ledsætning. (Se boksen).

1. Du kommer med flyet, hvis du kommer i god tid.

2. Man kan rejse, hvis man har et pas.

3. Man får en siddeplads, hvis man har reserveret plads.

4. Man kan få mere benplads i flyet, hvis man vil betale ekstra.

5. Han tager til USA til sommer, hvis han er rask.

6. Du skal gøre det, hvis du har lyst.

Bemærk: Hvis ledsætningen placeres først, er der inversion i hovedsætningen. (Se s. 107).

Eks.: Hvis de ikke kan få billige billetter, vil de ikke rejse.
V S

Øvelse 28. Gør sætningerne færdige. Husk inversion i sætning 6-10.

1. Vi holder en pause, hvis ...

2. Vi tager til stranden, hvis ...

3. Han inviterer familien, når ...

4. De spiser, når ...

5. Hun vil tage kørekort, når ...

6. Hvis det regner, ...

7. Hvis jeg får tid, ...

8. Hvis jeg får penge til det, ...

9. Når jeg kommer hjem, ...

10. Når jeg er færdig med sprogskolen, ...

Øvelse 29. Spørgsmål til interview.

Skriv nogle spørgsmål til et interview med din partner om hans/hendes planer (lønser) for næste rejse.

Øvelse 30 (parøvelse). Interview.

Interview på skift hinanden om jeres planer (lønser) for næste rejse.

Øvelse 31 (i klassen). Fortæl om dine planer/lønser for næste ferie.

Klassen kan stille supplerende spørgsmål.

Øvelse 32. Brev. Skriv et brev til en ven og fortæl om planerne for din næste ferie.

Spidsen af 'Grenen' ved Skagen – hvor havene mødes.

At fortælle om oplevelser

47 Esme på kunstmuseum

Torsdag efter skole skulle Esme på Louisiana. Hun skulle mødes med en veninde foran museet kl. 14. De skulle se en udstilling med Skagensmalerne. Esme var spændt på at se museet, for hun havde aldrig været på Louisiana før, og hun havde hørt så meget om det. Hun glædede sig meget.

Kl. 13.09 tog hun toget fra Hovedbanegården til Humlebæk. Det tog kun 33 minutter. Derfra gik hun de sidste 20 minutter hen til museet. Hun havde printet et kort ud fra internettet, så det var ikke så svært at finde.

Da hun kom til museet, stod hendes veninde udenfor og ventede. De gik ind og købte billetter, og så gik de ind til udstillingen. Først fulgte de en omvisning med en guide, der fortalte om malerne og om nogle af billederne. Det var spændende, syntes Esme. Efter omvisningen gik de selv lidt rundt og kiggede. Der var mange fine billeder, og Esme syntes, at det var en flot udstilling. Hun kunne især godt lide Anna og Michael Anchers billeder.

Da de var færdige med udstillingen, gik de en tur i parken og kiggede på skulpturerne, og så gik de hen til cafeen for at drikke kaffe. Det var en flot dag. Solen skinnede, og himlen var helt blå. De fandt en god plads på terrassen, hvor de kunne sidde og kigge ud over vandet. Der sad de en times tid og snakkede og nød det gode vejr og den flotte udsigt.

Så var det tid til at tage hjem, men først gik de en tur ned i butikken, for Esme ville gerne have en plakat. Hun købte en af udstillingsplakaterne med et billede af Anna Ancher. Uden for museet sagde de farvel til hinanden, og så gik Esme tilbage mod stationen. De syntes begge, at det havde været en god dag. Esme syntes, at Louisiana var et fantastisk museum, og hun var helt vild med parken og naturen og udsigten over vandet.

Øvelse 1. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom udtalen.

Øvelse 2 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvilken aftale havde Esme torsdag eftermiddag?
2. Hvad kendte Esme til Louisiana?
3. Hvordan gik Esmes transport til Louisiana?
4. Hvad oplevede hun og veninden på museet?
5. Hvad syntes Esme om udstillingen?
6. Hvordan gik resten af eftermiddagen?
7. Hvad gjorde de, før Esme gik tilbage til toget?
8. Hvad syntes Esme om turen og om stedet?

Førdatid

I førdatid består verbet af to dele. Førdatid dannes med datid af hjælpeverbet 'er' eller 'har' – altså med 'var' eller 'havde'.
(Se også s. 109).

var/havde -(e)t
V1 V2

Eks.: Han **var** gået.

Eks.: Han **havde** hørt.

 50 Øvelse 13. Lytteøvelse. På udflugt til Tivoli. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvem var Jamilas familie på udflugt med? _____
2. Hvor mange mennesker var de i alt? _____
3. Hvornår tog de af sted og hvorfra? _____
4. Hvor spiste de morgenmad? _____
5. Hvordan var vejret? _____
6. Hvor fik de billetter? _____
7. Hvad var Jamila interesseret i? _____
8. Hvorfor prøvede børnene ikke alle forlystelserne? _____
9. Hvor mange gange prøvede Salim rutsjebanen? _____
10. Hvad spiste de til frokost? _____
11. Hvordan gik hjemturen for børnene? _____

Øvelse 14 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

 51 Øvelse 15. Gorms tur til Bornholm.

Lyt og udfyld teksten (gerne hjemme). Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på: www.synope.dk).

I _____ uge _____ Gorm ferie, og han _____ på Bornholm _____ med _____ gamle venner. De _____ i bil _____. De _____ af sted lørdag morgen og kørte over _____ til Sverige og videre til Ystad. _____ tog de _____ til Rønne. De _____ et hus i Gudhjem, en lille _____ by ved _____.

De var _____ i otte _____, og de havde _____ sjovt sammen. De _____ røgede sild på _____, og de var på mange _____ rundt på _____. De var på _____, og de var i _____, og de var _____ på Oluf Høst Museet. En dag var de på _____ lang vandretur _____ ved Hammerknuden. Solen _____, og vejret var _____. De _____ kaffe og madpakker _____, og ved frokosttid _____ de et _____ sted, _____ de _____ og _____ deres mad og _____ ud over _____. De _____ i alt ti kilometer den dag, og de var _____, da de kom tilbage. Søndag eftermiddag _____ de så _____ igen, og de _____ bilen og kørte tilbage. De _____ alle, at det _____ en god tur, og de aftalte _____ derover igen året efter på samme tid.

Øvelse 16 (parøvelse). Hvad lavede Ole de sidste uger? Begynd med tidsadverbialet og husk inversion.

Pas på præpositionerne (se boksen).

Eks.: (i søndags / skoven)

Svar: I søndags var han i skoven.

1. (i går aftes / fødselsdag – sin bror)

2. (i forgårs / hjemme)

3. (i torsdags / bytur)

4. (i forrige uge / Odense)

5. (i fredags / stranden)

6. (lørdag formiddag / museum)

7. (søndag aften / koncert)

8. (torsdag aften / ude – en ven)

9. (i weekenden / Tyskland)

Hvor var du/Hvad lavede du ...?

Jeg var	{	stranden
		restaurant
		café
på	{	museum
		indkøb
		bytur/en tur til ...
		Fyn (øer)
	{	biografen
		skoven
		byen
i	{	teatret
		svømmehallen
		Århus (byer)
		Sverige (lande)
	{	koncert
		middag hos ...
til	{	fødselsdag hos ...
		fest
		ude hos ...
		hjemme (hos ...)

Øvelse 17 (parøvelse). Hvad lavede du i sidste uge? Fortæl på skift – brug gerne din fantasi. Pas på tidsudtryk og præpositioner. (Se også s. 118).

(Bemærk: i torsdags, i fredags, i lørdags, men: torsdag morgen, lørdag aften. Se også s. 119).

Øvelse 18 (i klassen). En oplevelse.

Fortæl på skift om en oplevelse – f.eks. om en tur eller en ferie, du har været på i Danmark. Forbered hjemme først (tag evt. et billede med og vis stedet).

Fortæl f.eks.:

- Hvor var du? Hvad skulle du/I?
- Hvem var du sammen med?
- Hvornår tog du/I af sted?
- Hvordan kom du/I derhen?
- Hvordan var der? Beskriv stedet.
- Hvor længe var du/I der?
- Hvad lavede du/I? Hvad oplevede du/I?
- Hvad syntes du om det?

Udtaleøvelser – datid

 52 Øvelse 19. Verber på -ede [ðð]. Lyt og gentag. Bemærk udtalen [ðð]. Udtal ikke e'erne. Skriv verbet i datid.

1. Han _____ til en ven. (ringer)
2. Han _____ længe med ham. (snakker)
3. Han _____ ham i lufthavnen. (henter)
4. De _____ noget god mad. (laver)
5. De _____ nogle bøffer. (griller)
6. Hun _____ kortet ud fra nettet. (printer)
7. Hun _____ foran indgangen. (venter)
8. De _____ bold på stranden. (spiller)
9. De _____ på forretninger. (kigger)
10. Solen _____ hele dagen. (skinner)

Øvelse 20. Verber på -te. Lyt og gentag. Bemærk: -e udtales ikke i endelsen -te. Skriv verbet i datid.

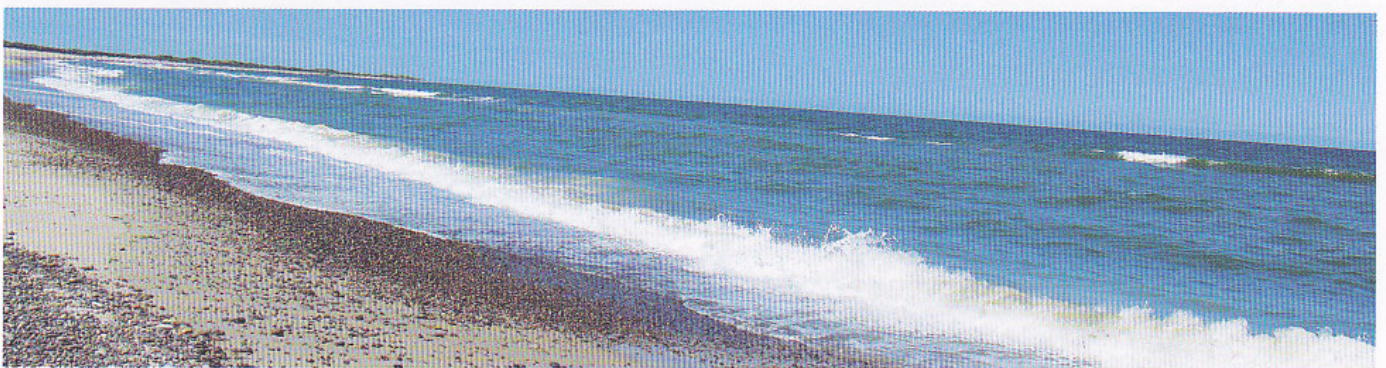
1. Han _____ en rejse. (køber)
2. Han _____ billetter. (bestiller)
3. Han _____ over nettet. (betaler)
4. De _____ på hotellet. (spiser)
5. Hun _____ sit pas. (glemmer)
6. Hun _____ en ven. (besøger)
7. De _____ et sommerhus. (låner)
8. De _____ i bil derover. (kører)
9. Han _____ med guiden. (taler)
10. Hun _____ en flink fyr. (møder)

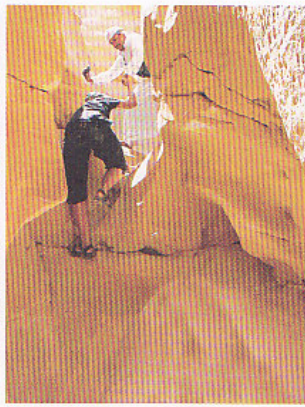
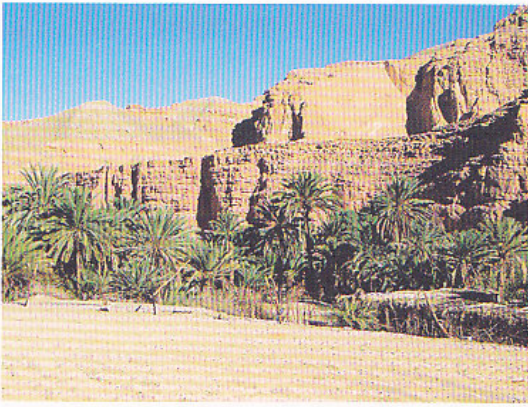
 53 Øvelse 21. Uregelmæssige verber og modal- og hjælpeverber. Fortsæt på samme måde.

1. De _____ op kl. 8. (står)
2. De _____ toget til Århus. (tager)
3. De _____ hen til stationen. (går)
4. De _____ et godt hotel. (finder)
5. De _____ være der en uge. (skal)
6. De _____ en god ferie. (har)
7. De _____ se Nationalmuseet. (vil)
8. De _____ ikke få billetter. (kan)
9. De _____ vente til næste dag. (må)
10. De _____ tilfredse med turen. (er)
11. De _____ for sent til toget. (kommer)
12. De _____ mange forskellige ting. (ser)

Øvelse 22. Flere uregelmæssige verber. Fortsæt på samme måde.

1. De _____ på en lille café. (sitter)
2. De _____ en kop kaffe. (drikker)
3. De _____ det gode vejr. (nyder)
4. De _____ om vej. (spørger)
5. De _____ ikke sproget. (forstår)
6. De _____ ind til centrum. (fortsætter)
7. De _____ længe i weekenden. (sover)
8. Det _____ ikke noget. (gør)
9. De _____ ikke så meget. (siger)
10. De _____ meget trætte. (bliver)
11. De _____ om deres rejse. (fortæller)
12. De _____ et postkort. (skriver)

Kære Eva og Carl

d. 15/4

Vi har det supergodt her i Egypten. Vi bor i en lille by i Sinai, der hedder Dahab. Hotellet ligger lige ved en flot sandstrand, så vi bader meget. Vejret er dejligt – sol og 30 grader.

I går var vi på jeepsafari i ørkenen. Det var fantastisk. Efter et par timer kom vi til et sted, hvor der var nogle høje klipper. Der gik – eller rettere klatrede – vi en lang tur dybt ind i en klippe. Det var rigtig spændende. Bagefter kørte vi hen til en oase og spiste frokost. Der blev vi nogle timer. Vi var først hjemme igen klokken ti om aftenen.

I dag slapper vi bare af ved stranden. Lige nu er det dejligt bare at ligge her under parasollen og læse og kigge ud over vandet.

I morgen skal vi på tur igen, for vi vil jo gerne opleve noget. Vi skal hen til en naturpark, hvor der er et stort koralrev. Der skal vi snorkle og kigge på fisk. Det glæder jeg mig til, for jeg elsker at snorkle. Jeg håber bare ikke, at der er hajer. Vi tager af sted allerede klokken seks om morgenen, så vi har hele dagen dernede. Når vi kommer tilbage, tager vi ind til byen og spiser, og så går vi nok også lidt ud og shopper, hvis vi ikke er for trætte.

Vi kommer hjem på søndag. Vi glæder os til at se jer og vise jer alle vores billeder.

Hav det godt så længe, og hils Niels.

Kærlig hilsen

Bent og Tine

Øvelse 23. Læs brevet. Hvad handler de forskellige afsnit om – nutiden/fortid/fremtid? Vær opmærksom på verberne. Hvilke former af verbet bruges i de forskellige afsnit?

Øvelse 24. Find og sæt ring om konjunktionerne i teksten. Er det hoved- eller ledsætninger?

Øvelse 25. Skriv et feriebrev. Du er midt i en ferie. Skriv et brev til en ven og fortæl, hvad du laver nu (nutid), hvad du lavede de sidste dage (datid), og hvad du skal i morgen (brug nutid eller skal/vil ...). (Se også øvelserne s. 119).

Øvelse 26. Tidsledsætninger med 'da'. Skift til datid, sæt komma mellem sætningerne, og indsæt konjunktionen 'da'. (Bemærk: 'da' bruges om afsluttet fortid, se også s. 110).

Eks.: Hendes veninde står og venter. Hun kommer til museet.

Svar: Hendes veninde stod og ventede, da hun kom til museet.

1. De går en tur i parken. De er færdige med udstillingen.
2. Toget er kørt. De kommer til stationen.
3. De er trætte. De kommer hjem.
4. Vejret er dejligt. De tager af sted hjemmefra.
5. De køber en is. De kommer ned på havnen.
6. Børnene sover. De ankommer til banegården i Århus.

Øvelse 27. Datid og førdatid. Skift til førdatid i sætning 1 (som sker først). Fasthold datid i sætning 2 (som sker bagefter). Indsæt hovedsætningskonjunktionen 'så' (følge/konsekvens).

Eks.: Han glemte sine nøgler. Han kunne ikke komme ind.

Svar: Han **havde glemt** sine nøgler, så han kunne ikke komme ind.

1. Hun printede et kort ud fra internettet. Det var nemt at finde vej.

2. Han drak for meget. Han kunne ikke køre bil.

3. Han glemte sine briller. Han kunne ikke se noget.

4. Hun tog en paraply med. Hun blev ikke våd.

Øvelse 28. Fortsæt på samme måde. Bemærk ordstillingen: S – V1 – CA – V2.

Eks.: Han spiste ikke morgenmad. Han var meget sulten.

Svar: Han havde ikke spist morgenmad, så han var meget sulten.

S V1 CA V2

1. Han læste ikke ret meget. Han klarede ikke prøven.

2. Hun hængte ikke tøjet op. Det var ikke tørt.

3. De bestilte ikke billetter. De kom ikke ind.

4. Han huskede ikke sit studiekort. Han fik ikke studenterrabat.

5. Han sov ikke hele natten. Han var træt om morgenen.

Førdatid: Brug datid + førdatid, når du fortæller om flere ting, som sker på forskellige tidspunkter i fortiden. Brug førdatid om det, der skete først – og datid om det der skete bagefter. (Se også s. 109).

Eks.: Hun havde glemt at købe ind, så der var ikke noget mad.

54 Linas tid i Danmark

Lina kommer fra Brasilien. Hun er født og opvokset i Rio, hvor hun boede, indtil hun var 25 år. Så mødte hun en dansk mand, Lars, som var udstationeret i Rio i et halvt år. De blev forelskede i hinanden, og da Lars skulle tilbage til Danmark, rejste Lina med.

Lina husker tydeligt sit første møde med Danmark, og det var ikke spændende. De ankom til Kastrup lufthavn en sen eftermiddag sidst i februar. Vejret var koldt og trist. Lina forstod ikke sproget, og alt var nyt og fremmed.

Den første tid i Danmark var lidt svær for Lina. I de første måneder var hun meget alene. Hun kendte ikke nogen, og hun kunne ikke tale med folk. Hun havde næsten kun kontakt med Lars, men han skulle også arbejde, og han havde ikke så meget tid. Hele dagen gik hun alene hjemme i lejligheden, og hun vidste ikke, hvad hun skulle lave. Hun kedede sig, og hun følte sig nogle gange lidt ensom. Hun savnede sin familie og sine venner, og hun savnede også solen og det gode vejr. Flere gange tænkte hun på at rejse tilbage til Brasilien, men hun elskede Lars, og hun ville ikke skilles fra ham. Lina tænkte meget over, hvad hun skulle gøre, og til sidst besluttede hun at blive i Danmark og prøve at skabe et liv her.

Efter et stykke tid begyndte det også at gå bedre. Det blev varmere og lysere, og Lina begyndte på sprogskole. Her mødte hun andre i samme situation, og hun begyndte at få nogle venner. Lina nød at have nogen at snakke med, og hun blev gladere igen. Lidt efter lidt blev hun også bedre til dansk.

Nu har Lina været i Danmark i næsten to år. Hun er færdig på sprogskolen, og hun har fået et godt job i lufthavnen. Hun er glad for jobbet, og hun taler dansk på arbejde hver dag. Hun har også fået nogle gode kolleger, og hun ser stadig sine venner fra sprogskolen. I dag synes Lina, at hun har et godt liv i Danmark, men hun kan stadig ikke lide vinteren her, og hun savner stadig solen og varmen i Brasilien.

Øvelse 1. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 2 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvor er Lina vokset op?
2. Hvorfor kom hun til Danmark?
3. Hvordan var Linas første møde med Danmark?
4. Hvordan var Linas hverdag i begyndelsen?
5. Hvilke tanker havde Lina om fremtiden og hvorfor?
6. Hvordan ændrede tingene sig?
7. Hvordan er Linas liv i Danmark nu?
8. Hvad mener Lina nu om at være i Danmark?

Øvelse 3 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Øvelse 4. Teksten er fortalt kronologisk og er organiseret i fem afsnit. Hvad handler de enkelte afsnit om?

Find og understreg de vigtigste tidsudtryk i hvert afsnit. Bemærk foranstillede tidsudtryk.

Gradvis udvikling

- efterhånden
- lidt efter lidt
- mere og mere
- bedre og bedre

55 Øvelse 5. Lina lærer dansk. Lyt og udfyld teksten (gerne hjemme). Tjek selv bagefter. (Se rettenøglen på: www.synope.dk).

_____ et par _____ i Danmark _____ Lina på sprogskole. I _____ hun, det var svært _____ dansk. Hun _____ godt _____ dansk, men hun havde _____ med _____ og _____ dansk. Hun _____ hele _____ ord. Hun havde også svært ved at _____ alle de _____ lyde. Folk _____ heller ikke forstå hende, så de _____ måneder _____ hun kun dansk på _____. Men _____ tid begyndte _____ gå _____. Hun _____ mere og mere, og hun begyndte nu også _____ dansk med folk uden for _____. _____ gange _____ hun _____ lidt dansk med Lars _____, og det _____ meget. I dag _____ hun _____ dansk. Hun _____ næsten alt, og folk forstår også _____, selv om hun _____ har lidt problemer med _____.

Øvelse 6 (parøvelse). Snak om jeres egen tid i Danmark (ankomst, første tid, næste fase, nu). Kan I genkende noget fra Linas historie? Hvad kan I genkende, og hvad har været anderledes?

Øvelse 7 (i klassen/i grupper). Diskussion: Hvordan er det at flytte til et andet land? Hvad er anderledes i Danmark end i dit hjemland? Hvad er svært? Hvad er spændende? ...

Kronologisk fremstilling

Øvelse 8. Skriv en sammenhængende historie ud fra disse elementer. Indsæt tidsudtryk fra boksen. Indsæt også selv konjunktioner efter behov (og/men/for/så).

Bemærk: I kronologiske fremstillinger foranstiller vi ofte tidsudtrykkene – og så er der inversion.

for et år siden – kort efter – i begyndelsen
efter et stykke tid – lidt efter lidt – efterhånden
nu – i dag

Mohamed tog taxakørekort.
Han fik job som taxachauffør.
Det var hårdt for ham. Han var lidt stresset.
Han havde svært ved at finde vej.
Det begyndte at gå bedre.
Han har lært byen at kende.
Han kender alle de ensrettede gader.
Han kan hurtigt finde den korteste vej.
Han er ikke så stresset mere.
Han er glad for jobbet.

Øvelse 9. Skriv en sammenhængende historie ud fra disse elementer. Indsæt tidsudtryk og konjunktioner.

i 2002 – straks – kort efter – i begyndelsen
efter et stykke tid – lidt efter lidt – efterhånden
til sidst – nu – i dag

Pia og Ib mødte hinanden til en fest hos nogle venner.
De blev vildt forelskede. De giftede sig.
De havde det godt sammen. De var sammen hele tiden.
De begyndte at skændes.
De voksede fra hinanden.
De talte næsten ikke sammen mere.
De blev skilt.
De er begge gift igen.
De har et godt forhold til hinanden.

Øvelse 10 (i klassen). Fortæl på skift om forskellige faser i jeres liv i Danmark. (Brug tidsudtryk fra boksen). Klassen/gruppen stiller supplerende spørgsmål.

Kronologi og tidsudtryk

- i 1998/i 2002
- for ... år siden
- i begyndelsen
- først
- den første tid
- straks
- hurtigt
- efter et stykke tid
- efter nogle måneder
- lidt efter
- kort efter
- 5 måneder efter
- året efter
- senere
- et par dage senere
- indtil 2005
- fra 2005 til 2007
- så
- bagefter
- derefter
- til sidst
- efterhånden
- lidt efter lidt
- nu
- i dag

Øvelse 11. Skriv en lille tekst og fortæl, hvordan det har været for dig at flytte til Danmark. Fortæl, hvordan det var i begyndelsen, senere, og hvordan det er i dag. (Brug tidsudtryk fra boksen s. 77).

 56 Øvelse 12. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. forelsket	2. tilbage	3. ensom	4. forstod	5. lejligheden
6. veninder	7. anderledes	8. kolleger	9. begyndelsen	10. efterhånden

Øvelse 13. Udtale. Tryk og rytme og e-reduktion. Lyt og gentag og sæt tryk. Overstreg også stumme e'er. Læs derefter sætningerne med fokus på rytme og e-reduktion.

1. Hun mødte en dansk mand.	7. Hun tænkte over situationen.
2. Hun rejste til Danmark.	8. Hun ville skabe et liv i Danmark.
3. Hun kendte ikke nogen.	9. Efter et stykke tid gik det bedre.
4. Hun kunne ikke snakke dansk.	10. Hun begyndte på sprogskole.
5. Hun følte sig ensom.	11. Hun talte med sine veninder.
6. Hun vidste ikke, hvad hun skulle gøre.	12. Hun lærte dansk.

Øvelse 14. 'Der' og 'hvor'. Lav om til godt sprog uden gentagelser. Brug 'der' eller 'hvor'. (Se også s. 68-69). Bemærk: Der er inversion efter 'der' (adv.), men ikke efter 'hvor' (konjunktion).

Eks.: Som barn boede hun i Esbjerg. Hendes familie havde et hus i Esbjerg.

Svar 1: Som barn boede hun i Esbjerg. Der havde hendes familie et hus.
A V S

Svar 2: Som barn boede hun i Esbjerg, hvor hendes familie havde et hus.
K S V

1. Han er født i Nordjylland. Han boede i Nordjylland, til han var 18 år.

2. Han flyttede til Århus. Han fik et værelse på et kollegium i Århus.

3. Han fik et værelse på et kollegium. Han boede på kollegiet hele sin studietid.

4. Han begyndte på universitetet. Han fik mange nye venner på universitetet.

5. Han var på ferie i Spanien. Han mødte en sød pige i Spanien.

6. Hun flyttede til Danmark. Hendes kæreste boede i Danmark.

7. Hun savnede Spanien. Hun havde alle sine venner i Spanien.

8. Hun begyndte på en sprogskole. Hun lærte at tale dansk på sprogskolen.

9. Hun fik et job på en restaurant. Hun skulle vaske op og ordne grøntsager på restauranten.

57 Peters historie

Peter er født d. 23. maj 1953. Som barn boede han i et hus i Svendborg sammen med sin mor og far og sine to søskende. Peters mor gik hjemme og passede hus og børn, da Peter var lille. Hans far var ingeniør, og han forsørgede familien. Peter har derfor aldrig gået i børnehave. Alligevel havde han masser af legekammerater, for dengang var de fleste kvinder hjemmegående, og der var børn i alle husene på vejen.

Peter begyndte i første klasse, da han var syv år, og han var dygtig i skolen. Efter folkeskolen fortsatte han i gymnasiet, og i 1972 blev han student. Nu syntes hans forældre, at han skulle begynde på en uddannelse, men Peter vidste ikke rigtig, hvad han ville.

Han var også lidt skoletræt, så han besluttede at tage et sabbatår og rejse ud og opleve verden – men først var han nødt til at tjene nogle penge. Han tog derfor arbejde på en fabrik, og da han havde sparet penge nok sammen, tog han til Indien sammen med en ven. Der rejste de rundt i et halvt års tid og oplevede mange spændende ting. Så var der ikke flere penge, og de rejste hjem til Danmark igen.

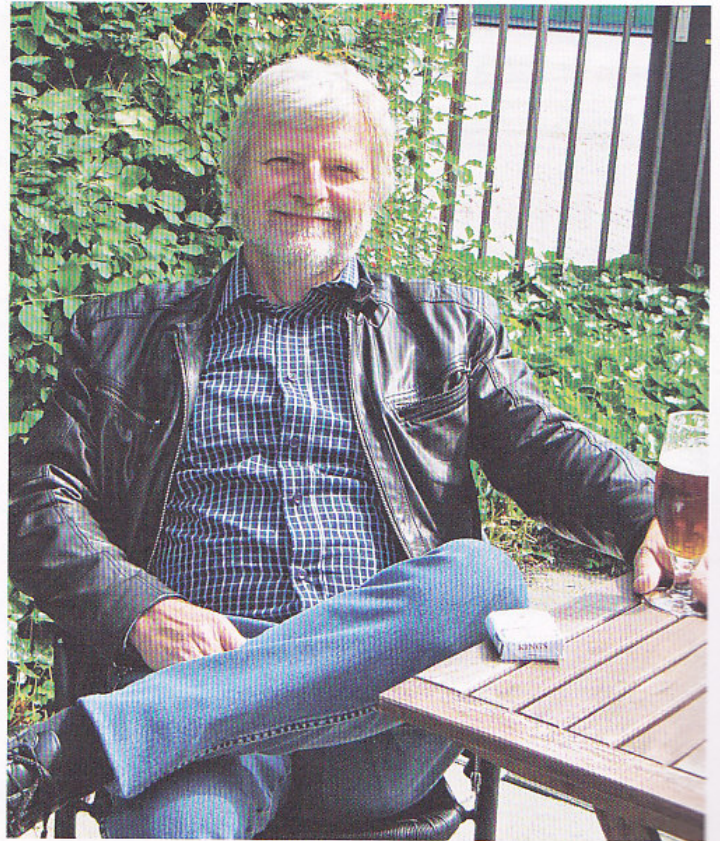
Da Peter kom hjem fra Indien, vidste han, hvad han ville. Han ville være ingeniør ligesom sin far. Han kom ind på DTU og flyttede til København, hvor han fik et værelse på et kollegium. Der boede han, til han var færdig med sin uddannelse, og der fandt han en kæreste, Tanja.

Da Peter var færdig med sin sidste eksamen, fik han job og flyttede til Hillerød sammen med Tanja. Kort efter giftede de sig, og året efter fik de deres første barn. Senere fik de to børn mere. I dag har Peter startet sit eget firma, og han er blevet selvstændig. Han er stadig sammen med Tanja, og de bor stadig i huset i Hillerød. Men nu er børnene blevet voksne, og de er flyttet hjemmefra.

Øvelse 15. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 16 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvordan var Peters barndom?
2. Hvordan levede hans forældre?
3. Hvordan var Peters skolegang?
4. Hvorfor tog Peter et sabbatår?
5. Hvad brugte han sabbatåret til?

6. Hvad lavede han efter rejsen til Indien?
7. Hvem er Tanja, og hvor mødte han hende?
8. Hvordan er Peters liv i dag?

Øvelse 17. (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Øvelse 18 (i klassen). Diskussion.

Mange unge i Danmark holder et sabbatår efter gymnasiet, før de begynder på en uddannelse. De fleste bruger tiden på at arbejde eller rejse.

Er det en god ide, eller er det en dårlig ide? Hvad synes du og hvorfor? Hvilke fordele/ulemper kan der være ved det?

Er det også normalt i dit hjemland?
Hvad gør man der?

Øvelse 19. Foranstillede tidsledsætninger med 'da'. Placer ledsætningen først, og husk inversion i hovedsætningen.

Eks.: Hun boede i Marokko, da hun var lille.

Svar: Da hun var lille, boede hun i Marokko.

1. Hun begyndte i skole, da hun var seks år.

2. Hendes familie flyttede til Spanien, da hun gik i tredje klasse.

3. Hun fik meget hjemmearbejde, da hun kom i gymnasiet.

4. Hun tog ud at rejse, da hun blev student.

5. Hun fandt en lejlighed i Barcelona, da hun kom tilbage til Spanien.

6. Hun begyndte på universitetet, da hun var 20 år.

7. Hun havde det sjovt, da hun gik på universitetet.

8. Hun fik et godt job, da hun var færdig med sin uddannelse.

Øvelse 20. Find tidsledsætninger med 'da' i teksten s. 79. Hvor mange er der?

Øvelse 21. Tidsledsætninger med 'da' og 'når'.

Skift fra nutidsformen med 'når' (om fremtid) til datid med 'da'. (Se boksen).

Eks.: Han begynder i skole, **når** han er seks år. ('når' + nutid)

Svar: Han begyndte i skole, **da** han var seks år. ('da' + datid)

1. Han fortsætter i gymnasiet, når han er færdig med grundskolen.
2. Han holder en stor fest, når han bliver student.
3. Han flytter hjemmefra, når han får et kollegieværelse.
4. Han møder mange nye mennesker, når han begynder på universitetet.
5. Han begynder at søge job, når han er færdig med sin uddannelse.
6. Han bliver glad, når han finder et job.
7. Han flytter til Jylland, når han begynder på det nye job.
8. Han får travlt, når han skal flytte.

Øvelse 22 (parøvelse). Gør selv sætningerne færdige.
Husk inversion i sætning 6-10.

1., da jeg var barn.
2., da jeg var 13 år.
3., da jeg var færdig med skolen.
4., da jeg kom til Danmark.
5., da jeg begyndte på sprogskole.
6. Da jeg fik fri fra skole i går,
7. Da jeg kom hjem,
8. Da jeg havde fødselsdag,
9. Da jeg fik mit første job,
10. Da jeg havde ferie,

Tidsledsætninger med 'da' og 'når'

Da 'Da' bruges ved afsluttet fortid – om det, der skete én gang (ikke ved gentagelse).

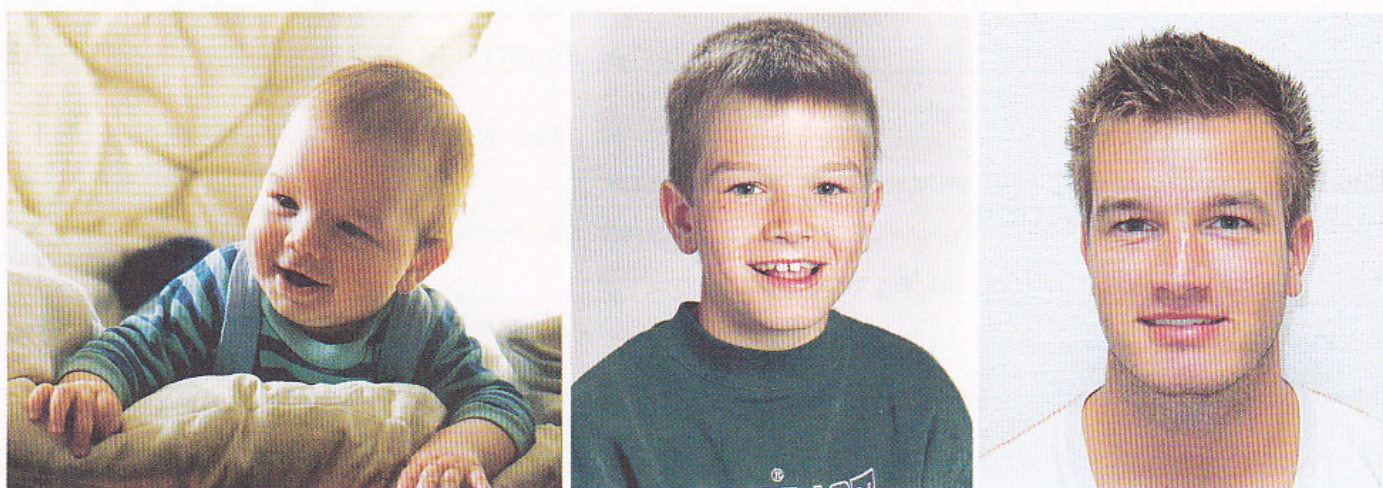
Når 'Når' bruges om fremtid.

(Bemærk: 'Når' bruges også ved gentagelse - om det, der sker flere gange). (Se også s. 87 og 110)

58 Øvelse 23. Lytteøvelse. Stines historie. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvornår er Stine født? _____
2. Hvor længe havde hendes forældre kendt hinanden, da moren blev gravid? _____
3. Hvad lavede hendes forældre dengang? _____
4. Hvor boede de, da Stine var lille? _____
5. Hvornår flyttede de derfra? _____
6. Hvor flyttede de hen? _____
7. Hvad skete der så? _____
8. Hvorfor skiftede Stines far job? _____
9. Hvorfor var Stines mor tit træt? _____
10. Hvorfor begyndte forældrene at vokse fra hinanden? _____
11. Hvad skete der så? _____
12. Hvem flyttede til Ålborg og hvorfor? _____
13. Hvad laver Stines far nu? _____

Øvelse 24 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

Øvelse 25 (parøvelse). Interview på skift hinanden om jeres liv (barndom, teenageår og voksenliv).

Øvelse 26 (i klassen). Fortæl på skift jeres livshistorie (barndom – teenageår – voksenliv).

Øvelse 27. Skriv og fortæl din livshistorie i korte træk (barndom – teenageår – voksenliv). Brug gerne udtryk fra boksen.

Da jeg var lille / som barn / i (hele) min barndom / da jeg var ... år / fra jeg var ... til ... år / mens jeg gik på universitet / i 19... / to år efter / efter et stykke tid / så / senere / et par måneder efter / da jeg var færdig med ... /

Skole og uddannelse

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Skole og læring.

1. Er der forskel på undervisningsformerne i Danmark og i dit hjemland?
2. Hvad ved I om det danske skolesystem?

Tom har en dreng i sjette klasse, og han har lige været til forældremøde henne på skolen. Her snakkede de om, hvordan det går i klassen, og de snakkede også om hjemmearbejde.

Nogle af forældrene synes, at børnene har for meget hjemmearbejde. De synes, at børn skal have fri, når de kommer hjem fra skole. Men Tom synes ikke, at børnene har for meget hjemmearbejde. Faktisk synes han, at de har for lidt, og han vil gerne have, at de lærer noget mere – men

måske er jeg bare lidt gammeldags, tænker Tom. Han er ældre, end de andre forældre. Han er 59, og de fleste andre er i fyrrerne.

Tom sidder lidt og tænker tilbage på sin egen skoletid. Han begyndte i folkeskolen, da han var syv år. Dengang var der meget disciplin i skolen. Børnene sagde 'De' til lærerne, og de skulle rejse sig op, når læreren kom ind i klassen. De måtte først sætte sig, når læreren sagde værsgo. Nogle af lærerne var meget skrappe – især matematiklæreren. Han var Tom lidt bange for. Han gav lussinger, hvis børnene var frække, eller hvis de snakkede i timerne. Men der var også andre straffe. Man kunne f.eks. få en eftersidning, hvis man kom for sent, eller hvis man ikke havde lavet hjemmearbejde.

Sådan er det ikke i dag, og det er godt, synes Tom. I dag siger børnene 'du' og fornavn til lærerne, og der er en tryk atmosfære i klassen. Undervisningen i dag er også meget anderledes end dengang. I Toms skoletid skulle børnene lære mange ting udenad. Sådan arbejder man ikke i dag. I dag skal børnene lære at arbejde selvstændigt. De skal også arbejde i grupper, fordi de skal lære at samarbejde.

Tom synes, at det er godt, at børnene føler sig trygge, og at de ikke er bange for lærerne, men han synes, at der er for meget larm i timerne. Han synes ikke, der er nok disciplin, og han synes ikke, at børnene har nok respekt for lærerne.

Øvelse 2. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 3 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvad snakkede forældrene om til forældremødet?
2. Hvad mener de andre forældre om hjemmearbejde?
3. Hvad mener Tom om børnenes skolearbejde?

4. Hvorfor tænker Tom, at han er gammeldags?
5. Hvornår begyndte Tom i folkeskolen?
6. Hvordan var skolen dengang?
7. Hvilke straffe kunne man få?
8. Hvordan var undervisningen i Toms skoletid?
9. Hvad skal børnene lære i dag?
10. Hvordan er forholdet mellem børnene og lærerne i dag?
11. Hvad synes Tom om skolen i dag?
12. Synes du, Tom er gammeldags?

Øvelse 4 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

60 Øvelse 5. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. forældremøde	2. undervisning	3. folkeskolen	4. matematik	5. udenad
6. respekt	7. uddannelse	8. atmosfære	9. samarbejde	10. disciplin

Øvelse 6. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. Han har lige været til forældremøde.
2. Han synes ikke, de lærer nok.
3. Han er ældre, end de andre forældre.
4. Han tænker på sin skoletid.
5. Han kom i skole, da han var syv år.
6. Lærerne var skrappe.
7. De fik lussinger, hvis de kom for sent.
8. I dag arbejder man i grupper.
9. Han synes ikke, der er nok disciplin.
10. Det er godt, at de føler sig trygge.

Øvelse 7 (i klassen). Fortæl på skift om jeres skoletid. Forbered først hjemme.

Fortæl f.eks.:

- Hvor gammel var du, da du kom i skole? Hvor mange elever var der i klassen?
- Hvor mange år gik du i skole?
- Hvordan havde du det i skolen? Kunne du lide at gå i skole?
- Hvilke fag kunne du godt lide/ikke lide? Hvad var du god til/ikke så god til?
- Hvordan var lærerne? Var der meget disciplin? Var der straffe i skolen? Hvilke?
- Havde I meget hjemmearbejde?
- Hvordan foregik undervisningen? Skulle I lære udenad? Havde I gruppearbejde?
- Er der en bestemt oplevelse (/en bestemt lærer), du særligt husker fra din skoletid?

Øvelse 8. Skriv en lille tekst og fortæl om din skoletid.

Øvelse 9 (par-/gruppediskussion). En god skole.

- Hvad er godt/ikke så godt ved skolen i DK/i dit hjemland?
- Hvad er en god skole?
- Hvordan skal arbejdsformerne være?
- Hvad er vigtigt at lære i skolen?
- Skal børnene lære andet end det faglige stof?
- Hvad er din holdning til hjemmearbejde?

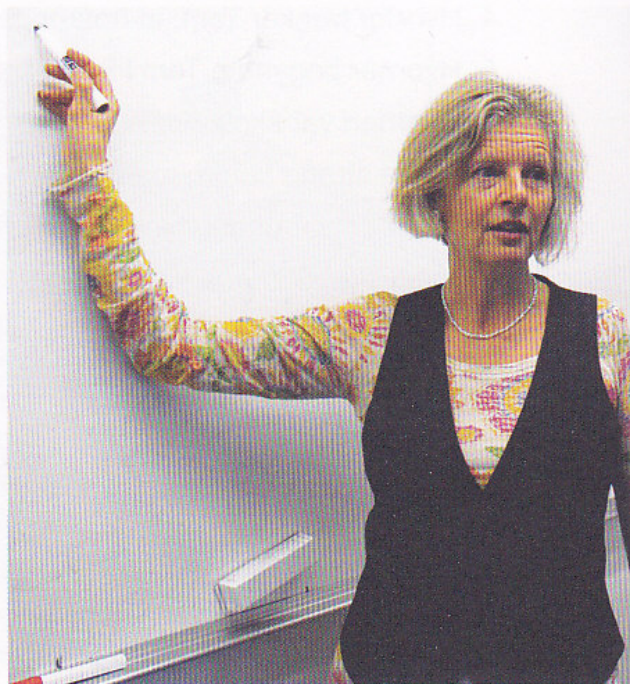
Øvelse 10. Min mening om skolen. Lav sætninger med:

Jeg synes, at det er godt, at ... (S – (CA) – V)

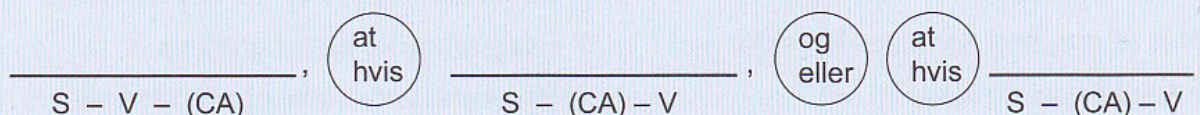
Jeg synes, at det er vigtigt, at ...

Jeg synes ikke, at det er godt, at ...

Jeg synes, at det er dårligt, at ...

Flere sidestillede ledsætninger

Eks.: Det er vigtigt, **at** børnene har det godt, **og at** de kan lide at gå i skole.

Eks.: Læreren blev sur, **hvis** børnene snakkede i timen, **eller hvis** de kom for sent.

Bemærk: Ved sidestillede ledsætninger gentages ledsætningskonjunktionen. I sætning 2 er der så først en hovedsætningskonjunktion og derefter en ledsætningskonjunktion.

Øvelse 11. Find eksempler på sidestillede ledsætninger i teksten s. 84. Hvor mange er der? Hvilke?

Øvelse 12. Gør sætningerne færdige.

1. Børnene lærer mest, når, og når
2. Det er vigtigt, at, og at
3. Det er ikke så godt, hvis, og/eller hvis

Øvelse 13 (i klassen). Fortæl, hvordan du mener, en god skole skal være.

Øvelse 14. Led- og hovedsætning med CA. Indsæt 'ikke' i begge sætninger. (Se også s. 107).

Eks.: Hvis hun må bruge ordbog, kan hun forstå teksten.

Svar: Hvis hun ikke må bruge ordbog, kan hun ikke forstå teksten.

K S CA V1 V2 V1 S CA V2

1. Hvis hun holder pauser, kan hun læse længe.

2. Hvis man studerer, kan man bo på kollegium.

3. Hvis han får en uddannelse, får han et godt job.

4. Hvis han læser sit pensum, består han sine eksaminer.

5. Når der er ro på kollegiet, kan han koncentrere sig.

6. Når han får gode karakterer, er han tilfreds.

Øvelse 15. Ordstilling i hoved- og ledsætning. Placer ordene korrekt på hver side af kommaet.

1. spurgte / altid / læreren / han // , // ikke / opgaven / han / forstå / kunne / når /.

2. på universitetet / ikke / når / han / skulle // , // altid / han / længe / sov /.

3. er / næste dag / træt / normalt / hun // , // går / ikke / tidligt i seng / hun / når /.

4. rask / er / hun / hvis / ikke // , // hjemme / hun / selvfølgelig / blive / vil /.

5. altid / du / ringe afbud / skal // , // kan / du / komme / ikke / hvis /.

6. ikke / han / til timerne / hvis / kommer // , // kan / følge med / han / ikke /.

Øvelse 16 (parøvelse). 'Når' om gentagelse i nutid og datid. Gør sætningerne færdige.

1. Når vi snakkede i timerne, ...

5. , når jeg møder sent.

2. Når jeg kom hjem fra skole, ...

6. , når vejret er dårligt.

3. Når vi havde frikvarter, ...

7. , når der er pause.

4. Når læreren var syg, ...

8. , når jeg har gæster.

Bemærk: Vi bruger 'når' ved gentagelse både i nutid og datid (om noget, der sker flere gange).

Eks.: Han **står** altid tidligt op, **når** han **skal** i skole. Når han **skal** i skole, **står** han altid tidligt op.

Eks.: Han **stod** altid tidligt op, **når** han **skulle** i skole. Når han **skulle** i skole, **stod** han altid tidligt op.

Bemærk: I hovedsætningen vil der tit være (/kan der indsættes) ord som: altid/tit/normalt. (Se også s. 110).

Lidt om det danske skolesystem

Der er ti års undervisningspligt i Danmark. Grundskolen går fra 0. (nulte) til 9. klasse. Nulte klasse kaldes også 'børnehaveklassen'. Børn begynder normalt i nulte klasse, når de er 5-6 år. Efter 9. klasse kan de vælge at afslutte deres skolegang. De kan også vælge at tage et ekstra skoleår: 10. klasse.

Hvis man vil være student, kan man fortsætte i gymnasiet efter 9. eller 10. klasse. Efter tre år i gymnasiet afslutter man med studentereksamen. I 2010 fortsatte 44% af de unge i gymnasiet.

Man kan også blive student fra HF (Højere Forberedelseseksamen) eller fra studenterkursus. Det tager to år. Både gymnasiet og HF giver adgang til universitetet.

Læs selv mere om det danske uddannelsessystem på: www.uvm.dk

61 Øvelse 17. Lytteøvelse. Pouls studietid. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvordan klarede Poul sig i skolen og hvorfor? _____
2. Hvad gjorde Poul efter sin studentereksamen? _____
3. Hvorfor var det svært for ham at begynde på studiet? _____
4. Hvordan havde han det med at læse hjemme? _____
5. Hvordan var det for Poul at flytte på kollegium? _____
6. Hvad brugte Poul mest tid på? _____
7. Hvad skete der til sidst og hvorfor? _____
8. Hvilken uddannelse fik Poul? _____
9. Nævn to årsager til, at det gik bedre her. _____
10. Hvor lang tid tog uddannelsen? _____

Øvelse 18 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle historien.

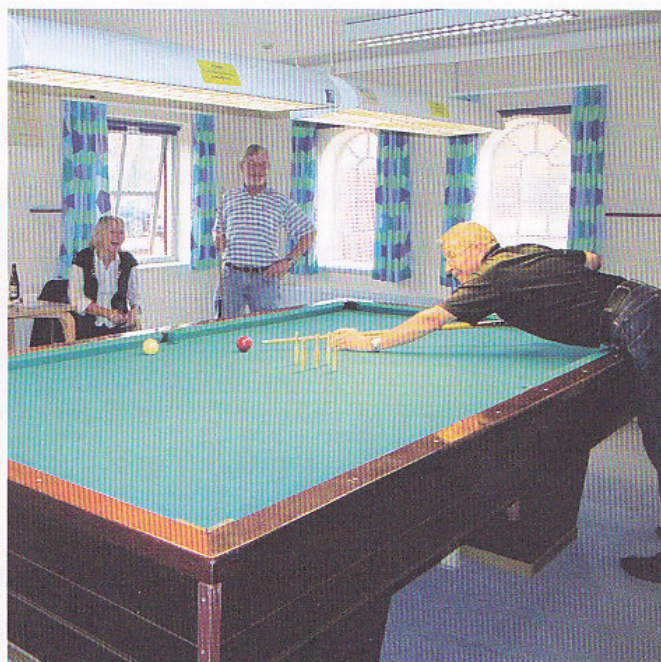
Øvelse 19 (parøvelse). Snak om jeres uddannelse/studietid.

Øvelse 20. Et brev. Du er flyttet til et nyt sprogcenter. Skriv et brev til din gamle klasse og fortæl om din nye skole og dit nye kursus.

Frivilligt arbejde

Øvelse 1 (i klassen/i grupper). Frivilligt arbejde.

1. Hvad forstår man ved frivilligt arbejde?
Hvilke typer arbejde kan man lave som frivillig?
2. Hvorfor laver folk frivilligt arbejde?
Hvad kan det give den frivillige selv?
3. Hvordan kommer man i gang med frivilligt arbejde?
Hvor meget tid bruger de frivillige pr. uge?

62 Maria søger frivilligjob

Maria er rumæner, og hun har ikke været i Danmark så længe. Hun går på kursus for at lære dansk, men hun kender ikke nogen danskere, og hun taler kun dansk i skolen. Maria synes, det er svært at lære dansk, når hun ikke taler dansk uden for skolen.

– 'Du kunne prøve at tage et frivilligjob', siger hendes skoleveninde Susan. 'Så får du mulighed for at komme ud og tale dansk, og så hjælper du også andre'.

Susan er selv frivillig på et værested for mennesker i krise. Her snakker hun med brugerne, og hun laver mad sammen med dem. Hun hjælper også med at arrangere ture og fælles aktiviteter. Hun begyndte for tre måneder siden. Hendes kærestes søster, som har arbejdet der i flere år, tog hende en dag med derhen for at vise hende stedet. Susan syntes, at det var spændende, og lige siden har hun arbejdet der 1-2 gange om ugen. Hun er glad for jobbet, for hun er glad for at hjælpe andre, og hun føler, at hun gør et vigtigt arbejde. Men hun synes også, at hun selv får meget ud af det. Hun har bl.a. fået et større netværk, og hun har fået mulighed for at tale en masse dansk.

Maria synes, at det lyder spændende, og hun kunne også godt tænke sig at prøve at få et frivilligjob. Hun ved bare ikke rigtig, hvad det skal være. Hun går ind på internettet og søger på frivilligjob.dk. Der er mange annoncer. Der er nogen, der søger besøgsvenner til ældre mennesker, og der er nogen, der søger voksende venner til børn. Der er også nogen, der søger frivillige til en genbrugsbutik. Maria kunne godt tænke sig at arbejde i en genbrugsbutik. Hun synes, at det ser interessant ud, så hun printer annoncen ud.

Øvelse 2. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 3 (parøvelse). Svar på spørgsmålene.

1. Hvordan går det for Maria med at lære dansk og hvorfor?
2. Hvorfor foreslår Susan, at Maria tager et frivilligjob?
3. Hvilket frivilligjob har Susan, og hvordan kom hun i gang med det?
4. Hvor længe har Susan haft jobbet, og hvad synes hun om det?
5. Hvad får hun selv ud af det?
6. Hvad mener Maria om ideen med at tage et frivilligjob?
7. Hvad gør hun for at finde et frivilligjob?
8. Hvilke job ser hun, og hvad vil hun helst?

Øvelse 4 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

Øvelse 5. Maria ringer og skaffer informationer.

Læs, lyt og vær opmærksom på udtalen.

Maria sidder lidt og kigger på annoncen fra genbrugsbutikken. Hun er interesseret i jobbet, men hun vil gerne have nogle flere informationer. Hun skriver nogle spørgsmål på et stykke papir, og så finder hun sin telefon og ringer op:

A: Goddag, mit navn er Maria Nielsen.

Jeg ringer vedr. (vedrørende) jobbet som frivillig i jeres genbrugsbutik. Jeg synes, det lyder rigtig spændende, men jeg har lige nogle spørgsmål.

B: Ja, hvad vil du gerne vide?

Frivillige søges til Udby genbrugsbutik

Har du tid og lyst til at blive en del af vores hyggelige arbejdsteam, så ring og hør nærmere på tlf. 31345678.

Øvelse 6 (parøvelse). At skaffe informationer. Hvad spørger Maria om? Hjælp hinanden med at skrive hendes spørgsmål. (Spørg f.eks. til: sted, tid, personale, arbejdsopgaver, andre aktiviteter).

Find en ny partner, og lav telefondialogen. Byt roller og prøv igen.

63 Mike og Kens frivilligjob

Siden Susan har fortalt om sit frivilligjob, er der flere andre i klassen, der også har fået et frivilligjob.

Mike

Mike er begyndt at arbejde som chauffør for fødevareBanken. En gang om ugen bringer han fødevarer ud til hjælpeorganisationer, som laver mad til socialt udsatte. Han synes, at det er et godt initiativ, for han synes, at det er forkert at smide mad ud, som andre mennesker kan bruge. Mike kører sammen med en dansk fyr, der hedder Andreas, og de er blevet gode venner. Mike er glad for jobbet. Han føler, at han gør nytte, og han har det sjovt sammen med Andreas.

Ken

Ken er begyndt som fodboldtræner i en idrætsforening. Ken har selv en søn, der går til fodbold, og han er blevet træner for sønnens hold, lilleputholdet. Han træner normalt børnene to gange om ugen, og han er der også nogle gange i weekenden, hvis de skal spille kamp. Ken synes, at det er sjovt at træne drengene, og han hygger sig sammen med deres fædre, som tit kommer og kigger på. Ken er glad for at være med i det sociale fællesskab i klubben, og han har fået mange nye venner.

Øvelse 7. Læs teksten. Lyt så og vær opmærksom på udtalen.

Øvelse 8 (parøvelse). Lav selv spørgsmål og svar til teksten.

Øvelse 9 (i klassen). Hjælp hinanden med at genfortælle teksten.

64 Øvelse 10. Ordtryk. Lyt og gentag og sæt tryk.

1. frivilligjob	2. arrangere	3. værested	4. aktiviteter	5. forening
6. instruktør	7. organisation	8. social	9. genbrugsbutik	10. annonce

Øvelse 11. Udtale. Tryk og rytme. Lyt og gentag og sæt tryk. Læs derefter sætningerne med fokus på rytmen.

1. Hun vil gerne have et frivilligjob.
2. Hun får mulighed for at tale dansk.
3. Hun begyndte for tre måneder siden.
4. Hun kunne godt tænke sig at søge jobbet.
5. Han synes, at det er et godt initiativ.
6. Han er glad for jobbet.
7. Han føler, at han gør nytte.
8. Han har fået mange nye venner.

Øvelse 12. Ansøgning om frivilligjob.

Frivillige søges til social café

Vi søger nogle friske og aktive frivillige, der vil hjælpe i vores hyggelige café, 'Oasen'.

Du skal bl.a. servere mad, hyggesnakke med vores gæster og hjælpe med forskellige praktiske opgaver som at lave kaffe, købe ind og gøre rent. Det vil også være fint, hvis du kan spille kort eller billard med gæsterne.

De fleste af vores gæster er mennesker uden meget familie eller netværk.

Vi har åbent fra kl. 9-15 alle hverdage, og din arbejdstid vil typisk være 3-6 timer en eller flere gange pr. uge.

Som frivillig hos os bliver du en del af et hyggeligt fællesskab, og du får mulighed for at deltage i gratis kurser og udflugter.

Hvis det er noget for dig, så skriv til oasen123@hotmail.dk og fortæl lidt om dig selv.

Læs annoncen.

Skriv så en mail og ansøg om jobbet.

- skriv, at du søger jobbet.
- fortæl lidt om dig selv, og udtryk interesse for jobbet.
- fortæl, hvad du er god til/hvad du godt kan lide.
- skriv, hvor meget du kan hjælpe.
- skriv, hvordan du kan kontaktes.
- afslut på en passende måde.

Øvelse 13. Frivilligaktiviteter i dit område.

Find et frivilligjob: Find nærmeste frivilligcenter på internettet (søg på www.frivilligjob.dk og vælg kommune). Kig på mulighederne for frivilligt arbejde i området (se jobliste).

Vælg hver en aktivitet, som ser spændende ud og læs mere om den (print gerne siden ud).

Fortæl om jobbet (i klassen/i grupper).

Fortæl på skift om den aktivitet, I har valgt. Hvad er det for et job? Hvorfor har du valgt netop det job? Hvad ved du om jobbet?

Er der oplysninger, du mangler – hvad ved du ikke? (Jeg ved ikke, hv-/om ...).

Hjælp hinanden med at lave de spørgsmål, som I kunne have brug for at stille.

Telefoninterviews (parøvelse): Lav telefoninterviews med hinanden og stil de supplerende spørgsmål, I har brug for.

Øvelse 14 (i klassen). Diskuter frivilligarbejdet i jeres område.

- Hvad mener I om mulighederne? Hvad mener I om de forskellige aktiviteter?
- Hvad er vigtigst? Hvad synes I bedst om? Hvorfor?
- Mangler der aktiviteter? Hvilke?
- Kunne I tænke jer at lave frivilligt arbejde? Hvorfor/hvorfor ikke?

65 Øvelse 15. Lytteøvelse. Ellens historie. Læs spørgsmålene, lyt et par gange og skriv stikord.

1. Hvad var Ellens første frivilligjob? _____
2. Hvor gammel var hun, da hun begyndte på det? _____
3. Hvorfor stoppede hun? _____
4. Hvad var hendes næste frivilligjob? _____
5. Hvornår stoppede hun der? _____
6. Hvad laver hun i kulturhuset? _____
7. Hvad er hendes seneste frivilligjob? _____
8. Hvad synes hun om det? _____

Øvelse 16 (parøvelse). Hjælp hinanden med at genfortælle Ellens historie.

Øvelse 17. Skriv om frivilligt arbejde. Vælg opgave a eller b.

- a. Du har fået et frivilligjob. Skriv et brev til en ven og fortæl om det.
- b. Skriv et brev til en ven fra dit hjemland og fortæl om frivilligt arbejde i Danmark.

Øvelse 18. Konjunktioner.

Indsæt passende konjunktioner fra boksen.

Bemærk: Den samme konjunktion må bruges flere gange.

at	som	der	hvad
hvor	om	når	fordi
da	hvis	og	men
eller	for	så	hvordan

Emma søger frivilligjob

1. Emma har en god veninde, _____ hedder Carina.
2. Carina har et frivilligjob, _____ hun er rigtig glad for.
3. Hun arbejder i en genbrugsbutik, _____ hun ekspederer kunder.
4. Hun snakker tit om jobbet, _____ hun mødes med Emma.
5. Hun foreslår, _____ Emma også får et frivilligjob.
6. Emma vil gerne, _____ hun synes, _____ det lyder spændende.
7. Emma vil prøve at finde et job, _____ hun går ind på nettet og kigger.
8. Hun finder nogle annoncer, _____ interesserer hende.
9. Hun kan f.eks. blive besøgsven, _____ hun kan give lektiehjælp.
10. Der er også nogen, _____ søger frivillige til en social café.
11. De skriver, _____ man skal arbejde en gang om ugen.
12. Det kan Emma godt, _____ der står ikke, _____ det er om dagen eller om aftenen.
13. Emma kan ikke, _____ det er om dagen.
14. Hun arbejder selv om dagen, _____ hun kan kun om aftenen.
15. Emma ved heller ikke, _____ caféen ligger.
16. Hun kunne godt tænke sig jobbet, _____ hun beslutter, _____ hun vil ringe til dem.
17. Hun skriver sine spørgsmål ned, _____ hun tit glemmer, _____ hun skal sige.
18. Hun vil bl.a. spørge, _____ arbejdstiden er.
19. Fredag eftermiddag ringede Emma til caféen, _____ bagefter tog hun hen for at se stedet.
20. _____ Emma havde talt med dem, besluttede hun, _____ hun gerne ville have jobbet.

Øvelse 19 (parøvelse). Hvilke sætninger er hovedsætninger, og hvilke er ledsætninger?

Skriv HS over hovedsætninger og LS over ledsætninger.

Frivillige i Danmark

Frivillige inden for udvalgte områder i procent af befolkningen. (Frivillighedsundersøgelsen 2004).

	Alle	Kvinder	Mænd
Alle områder	35	32	38
Fritid (idræt/kultur)	18	15	21
Socialt arbejde/sundhed	6	7	4

Øvelse 20. Hvad viser undersøgelsen om den danske befolknings frivillige arbejde? (Hvor mange pct. af befolkningen (alle/mænd/kvinder) udførte frivilligt arbejde i 2004? Hvor mange var aktive inden for fritidsområdet? Hvor mange udførte socialt arbejde?)

Skriv nogle sætninger her (hele sætninger):

Andre resultater af frivillighedsundersøgelsen

Frivillighedsundersøgelsen viser også, at antallet af personer, der udfører frivilligt arbejde, er steget fra 1990-2004. I 1990 udførte 26% af befolkningen frivilligt arbejde imod 35% i 2004.

De frivillige er ofte folk, som i forvejen er aktive, og de bruger i gennemsnit 17 timer om måneden på det frivillige arbejde. De 30-39 årige er de mest aktive.

Frivilligt arbejde kan være meget forskelligt. Det består ikke kun af socialt arbejde, og motivationen til frivilligt arbejde er ikke altid et ønske om at hjælpe andre. Mange deltager i frivilligt arbejde, fordi de også selv får noget ud af det. De fleste er aktive inden for områder, som de i forvejen har kontakt til, og som de selv har interesse i. Unge er f.eks. aktive i sportsklubber, forældre engagerer sig i børnenes fritidsinteresser og skole, og folk med specifikke interesser engagerer sig i forskellige interessegrupper. Folk med alvorlige sygdomme kan f.eks. engagere sig i patientforeninger, og folk med særlige problemer kan engagere sig i selvhjælpsgrupper, f.eks. sorggrupper og grupper for folk, der har været udsat for vold, stress, skilsmisse o.l.

Meget frivilligt arbejde foregår således i interessegrupper, som tager sig af særlige behov, som det offentlige ikke tager sig af. I 2004 var der registreret næsten 10.000 frivillige organisationer eller foreninger i Danmark og op mod 65.500 lokalforeninger, dvs. én forening pr. 85 indbyggere.

En nyere EU statistik viser, at 45% af den danske befolkning i 2011 var engageret i en eller anden form for frivilligt arbejde, og at Danmark har rekord i frivilligt arbejde inden for EU.

Bemærk forkortelserne:

pct. = procent

o.l. = og lignende

pr. = per (for hver)

dvs = det vil sige

Øvelse 21 (parøvelse). CA i hoved- og ledsætninger.

Indsæt CA i alle sætninger. Er der tale om hovedsætninger (HS) eller ledsætninger (LS)? Kig på konjunktionen for at finde ud af det. (Se hoved- og ledsætningskonjunktioner s. 102 og s. 105).

Bemærk: Der kan være: HS + HS eller: HS + LS eller: LS + HS. (Se ordstilling s. 102, 107).

Eks.: Hun kan tale dansk, for hun har været i Danmark i to uger. (ikke – kun)

Svar: Hun kan ikke tale dansk, for hun har kun været i Danmark i to uger. (HS/HS)

1. Han lærer meget dansk, fordi han taler dansk uden for skolen. (ikke – ikke)

2. Hvis du vil have et frivilligjob, kan du søge på internettet. (gerne – bare)

3. Hun vil have et frivilligjob, for hun vil hjælpe andre. (gerne – gerne)

4. Hun har en veninde, som vil arbejde som frivillig. (også – gerne)

5. Hvis du har lyst, skal du gøre det. (ikke – ikke)

6. Han vil hjælpe, men han skal have tid til sig selv. (gerne – også)

7. Hvis han har tid til sig selv, kan han klare det. (ikke – ikke)

8. Han er glad, når han kan hjælpe. (ikke – ikke)

9. Han sagde, at han kunne komme i næste uge. (ikke – kun)

10. Han kan komme en gang om ugen, fordi han skal passe sit job. (kun – også)

11. Han har sovet meget, så han er superfrisk. (ikke – ikke)

12. Når han er frisk, arbejder han hurtigt. (ikke – ikke)

13. Han er blevet fodboldtræner, fordi han har en dreng i klubben. (selvfølgelig – selv)

14. Han træner om aftenen, for han arbejder til kl. 17. (normalt – altid)

Udtaletillæg

Vokaler

66

Fuldvokaler	Fortungevokaler		Bagtungevokaler
Høj tungestilling lille åbningsgrad ↑ ↓ Lav tungestilling stor åbningsgrad	<i>i</i> Kina	<i>y</i> syv	<i>u</i> bus
	<i>e</i> hedder	<i>ø</i> købe	<i>o</i> skole
	<i>æ</i> læse	<i>ö</i> søndag	<i>å</i> låne
	<i>a</i> a: tale, a land	<i>ö</i> lørdag	<i>å</i> går
	<i>α</i> fra		<i>ɔ</i> kommer
Læbestilling	'lang mund' 	'rund mund' 	

Endvidere svagtryksvokalen e [ə], som er en urundet midttungevokal.

Øvelse 1. Artikulation af vokaler. Lyt og gentag.

Bemærk: På vej ned gennem i-, y- og u-rækken bevæger tungen sig gradvist nedad, og munden åbnes mere og mere.

67 Øvelse 2. Vokal fra skrift til lyd. Lyt og gentag og noter vokalkvalitet i rammerne over vokalerne.

Bemærk: Alle vokalbogstaver har flere udtalemuligheder. Lange vokaler udtales normalt som de skrives. Korte vokaler 'synker' ofte til en vokal længere nede i samme række (eks.: fine ['fi:nə] – finde ['fɛ:nə]). Dette kaldes vokalsænkning. (I forbindelse med r synker vokalen ofte flere trin).

- i: Hvilken lyd: [i / e / æ / j]? Familien spiser fine friske fisk til middag. [] [] [] [] [] [] []
- e: Hvilken lyd: [e / æ / a / α / ə]? Eva og Helle rejser til England med deres tante. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- æ: Hvilken lyd: [æ / a]? Lærkes kæreste er næsten færdig som læge. [] [] [] [] [] [] []
- a: Hvilken lyd: [a: / a / α]? Den gamle dame lagde alle væerne på plads i skabene. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- y: Hvilken lyd: [y / ø / ö]? Jytte flytter til Islands Brygge nr. syttten med sin nye fyr. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- ø: Hvilken lyd: [ø / ö / j / ɔ]? Børnene får røde pølser med brød og løg til fødselsdagen. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- u: Hvilken lyd: [u / å]? Rune lukker og slukker og tager bus nummer 1 hjem til Tune. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- o: Hvilken lyd: [o / å / å / ɔ]? Onkel Ole kommer torsdag morgen klokken otte. [] [] [] [] [] [] [] [] []
- å: Hvilken lyd: [å / å / ɔ]? Åse håber, hun får besøg af Kåre fra Ålborg til påske. [] [] [] [] [] [] [] [] []

Konsonanter

 68 **Øvelse 3. Artikulation af r.** R udtales fra halsen. Fortungen holdes nede.

Lyt og gentag: 1. rar 2. ru 3. grå 4. fra 5. bror 6. pris.

Øvelse 4. Artikulation af blødt d [ð]. [ð] udtales med tungen nede bag tænderne i undermundens.

Lyt og gentag: 1. ud 2. ned 3. mad 4. hedder 5. fødder 6. sidder.

 69 **Øvelse 5. b og p.** Hvor i munden artikuleres b og p?

Sig: ba ba ba – pa pa pa – og mærk efter, hvor i munden og hvordan lydene artikuleres.

Hvad er forskellen på dem?

Lyt og gentag: 1. bas – pas 2. bande – pande 3. bil – pil.

Øvelse 6. d og t. Hvor i munden artikuleres d og t?

Sig: da da da – ta ta ta – og mærk efter, hvor i munden og hvordan lydene artikuleres.

Hvad er forskellen på dem?

Lyt og gentag: 1. dom – tom 2. dine – Tine 3. dur – tur.

Øvelse 7. g og k. Hvor i munden artikuleres g og k?

Sig: ga ga ga – ka ka ka – og mærk efter, hvor i munden og hvordan lydene artikuleres.

Hvad er forskellen på dem?

Lyt og gentag: 1. god – ko 2. gær – kær 3. ged – ked.

Øvelse 8. v og f. Hvor i munden artikuleres v og f?

Sig: va va va – fa fa fa – og mærk efter, hvor i munden og hvordan lydene artikuleres.

Hvad er forskellen på dem?

Lyt og gentag: 1. vare – fare 2. vest – fest 3. vat – fat.

Øvelse 9. n og -ng [ŋ]. Hvor i munden artikuleres n og [ŋ]?

Lyt og gentag: 1. send – seng 2. vinde – vinge 3. tand – tang.

 70 **Øvelse 10. l og n.** Hvad er forskellen mellem n og l?

Sig: na na na – la la la – og mærk efter, hvor i munden og hvordan lydene artikuleres.

Hvad er forskellen.

Lyt og gentag: 1. vin – hvil 2. hen – held 3. kan – kald.

Øvelse 11. Ordfinale konsonantgrupper. Udtal begge konsonanter tydeligt.

Lyt og gentag: 1. hjælp 2. mælk 3. salt 4. hest 5. fisk 6. busk 7. laks 8. seks.

Udtale af særlige bogstavkombinationer

 71 **Øvelse 12. Udtale af d.** Lyt og placer flg. ord efter udtale af d. I hvilke kombinationer er d stumt?

1. spild 2. sand 3. dreng 4. sidder 5. plads 6. bad 7. jord 8. du
9. hælde 10. redder 11. land 12. sidst 13. gider 14. gård 15. midt 16. ud.

1. [d]: _____
2. [ð]: _____
3. [-]: _____

 72 **Øvelse 13. Udtale af r.** Lyt og placer ordene efter udtale af r eller r-kombination.

1. tro 2. far 3. sur 4. lære 5. hård 6. børn 7. rose 8. ur
9. har 10. stor 11. uger 12. ure 13. sår 14. var 15. kører 16. rå.

1. [r]: _____
2. [ɹ]: _____
3. [ɑ]: _____
4. [å]: _____
5. [ɔ]: _____

 73 **Øvelse 14. Udtale af g.** Lyt og placer ordene efter udtale af g eller g-kombination.

1. ligger 2. lige 3. lagt 4. låge 5. lang 6. løg 7. leg 8. glad
9. koge 10. kage 11. kegle 12. kigge 13. konge 14. vælge 15. Norge 16. uge.

1. [g]: _____
2. [j]: _____
3. [w]: _____
4. [-]: _____
5. [ɣ]: _____

 74 **Øvelse 15. Udtale af v.** Lyt og placer ordene efter udtale af v.

1. svare 2. navn 3. skoven 4. svømme 5. prøver 6. viser 7. kvinde 8. leve.

1. [v]: _____
2. [w]: _____

Øvelse 16. -ej/-eg og -øj/-øg. Hvordan udtales flg. kombinationer? Lyt, gentag og noter udtalen.

1. -ej/-eg []: Eks.: hej, veje, tegne, stege, nej, lejlighed.
2. -øj/-øg []: Eks.: tøj, høj, øje, støj, røg, løg, døgn.

Prosodi

Vokallængde

75 Øvelse 17. Lyt og gentag.

Bemærk: Som hovedregel har vi kort vokal før to konsonanter (eks.: husk [husg]) og lang vokal før enkeltkonsonant (eks.: huse [hu:sə]).

1. hælde – hæle 2. russer – ruser 3. læsse – læse 4. masse – mase 5. ville – hvile.

E-assimilation

Øvelse 18. Lyt og gentag.

Bemærk: Det tryksvage e [ə] 'spises' ofte af en nabolyd, som så bliver længere. Dette kaldes e-assimilation. E kan assimilere både med vokaler og konsonanter.

1. stue [sdu:u] 2. nye [ny:y] 3. dage [da:a] 4. pige [pi:i]
5. vare [vɑ:ɑ] 6. nogen [no:on] 7. hende [henn̩] 8. komme [kɔmm̩]
9. mange [mɑŋŋ] 10. kolde [kɔll̩] 11. hedde [heðð̩] 12. sove [sɔw̩]

Reduktion

Øvelse 19. Lyt og gentag.

Bemærk: Tryksvagt e bortfalder ofte inde i en sætning efter: b, d, g, p, t, k, f, s.

1. De spiste frokost. 2. Hun skal passe børn. 3. Du skal snakke dansk. 4. De skal købe ind.

Tryk og rytme

76 Øvelse 20. Lyt og gentag og vær opmærksom på tryk og rytme.

Vær også opmærksom på reduktioner og assimilationer – vi spiser mange bogstaver.

Bemærk: Isoleret har alle ord tryk, men når ordene sættes sammen til en sætning, mister mange ord deres tryk. Ordene samler sig så i rytmegrupper omkring et fælles tryk (grupper med enhedstryk). Der er ikke pause mellem ordene i en rytmegruppe - de udtales som en sammenhængende helhed. Hver gruppe lyder som ét ord. Stavelser med tryk bliver en slags hvilepunkter.

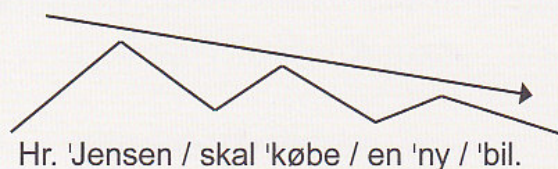
Hr. 'Jensen / skal 'købe / en 'ny / 'bil. /

Han vil 'gerne / 'have / en To'yota. /

Det skal 'helst / være en 'Yaris, /

og den skal være 'gul. /

Bemærk også intonationen: Første tryk ligger højest – de følgende tryk ligger lavere. Stemmen falder mod punktum.

Hr. 'Jensen / skal 'købe / en 'ny / 'bil.

Grammatiktillæg

Hovedsætninger

1. Hovedsætninger med ligefrem ordstilling

En neutral hovedsætning begynder med subjekt og har ligefrem ordstilling (S - V).

S	V1	CA	V2	IO	O	A	A
subjekt	verbum 1	central adverbial	verbum 2	indirekte obj.	objekt	adverbial	adverbial
Han	vil	godt	låne	hende	bilen	til arbejde	i morgen.
De	skal	måske				til Paris	i uge 7.

Bemærk: Hvis der både er stedsadverbial og tidsadverbial sidst i sætningen, placeres sted før tid.

2. Hovedsætninger med inversion

a. Inversion i spørgsmål

Der er inversion (V - S) i spørgsmål med eller uden hv-ord.

Hv-ord	V1	S	CA	V2	IO	O	A	A
	Skal	de					til Paris	i uge 7?
Hvorfor	vil	han	ikke	låne	hende	bilen		i dag?

b. Inversion i konstaterende sætninger

Når et andet led (centraladverbial, indirekte objekt, objekt eller frit adverbial) placeres før subjektet (foranstilles), er der inversion.

Vi kan foranstille led, hvis vi ønsker at fremhæve dem (f.eks. ved modstilling, eller fokusering).

Eks.: Ham kender jeg, men hende kender jeg ikke. (Modstilling – foranstillet objekt).

Eks.: På mandag skal hun i biografen, og på tirsdag skal hun hvad gæster. (Tid er i fokus).

X	V1	S	CA	V2	IO	O	A
Måske	vil	han		vise	hende	huset	i morgen.
Hende	vil	han	måske	vise		huset	i morgen.
Huset	vil	han	måske	vise	hende		i morgen.
I morgen	vil	han	måske	vise	hende	huset.	

Øvelse 1. Inversion i konstaterende sætninger. Lav sætninger med inversion. Prøv at foranstille forskellige led (CA, O, A), og lav flere versioner af hver sætning.

1. Han møder nogle gange Peter inde på skolen.
2. De bager som regel brød om søndagen.
3. Han besøger selvfølgelig tante Anna i morgen.
4. De klarer normalt rengøringen om lørdagen.
5. Hun køber normalt frugt og blomster på grønttorvet.
6. De inviterer som regel familien på børnenes fødselsdage.

Bemærk: Visse centraladverbier placeres ikke først i sætningen. Det gælder: ikke, også, gerne, godt, kun, lige. Centraladverbierne: altid, aldrig, tit, ofte placeres normalt heller ikke først i sætningen.

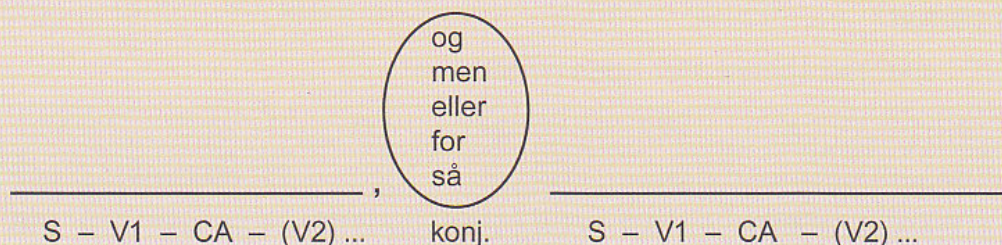
To hovedsætninger sammen

To hovedsætninger kan bindes sammen med hovedsætningskonjunktionerne: og, eller, men, for, så (= og derfor). Der er komma før konjunktionen, og der er subjekt og verbum på begge sider af kommaet.

Bemærk: Der er ikke inversion efter konjunktioner.

De 5 hovedsætningskonjunktioner

og	(tilføjelse/sideordning)	Eks.: Han har ferie, og han skal rejse.
men	(kontrast/modsætning)	Eks.: Han kan ikke komme nu, men han kan godt komme i aften.
eller	(alternativ)	Eks.: De sælger huset, eller de lejer det ud.
for	(forklaring)	Eks.: Hun spiste ikke så meget, for hun var ikke sulten.
så	(konsekvens (= og derfor))	Eks.: Han har ikke købt billet, så han kan ikke komme ind. S V1 CA V2 K S V1 CA V2

Øvelse 2. To hovedsætninger med ligefrem ordstilling. Sæt ordene i rigtig rækkefølge på hver side af kommaet. Bemærk: Der er samme ordstilling på begge sider af kommaet.

1. på arbejde / ikke / hun / kommer //, // ikke / er / hun / for / rask /.

2. ikke / har / noget / hun / job // , // nogen / ikke / har / penge / hun / og /.

3. finde / hun / et job / vil //, // på universitetet / eller / hun / begynde / vil /.

4. gerne / han / flytte / vil / , // kan / en lejlighed / han / finde / ikke / men /.

5. ringet / hun / ikke / har //, // ikke / besked / har / fået / så / han /.

6. med / han / gerne / vil //, // tid / han / ikke / lige nu / men / har /.

7. fortsætte / vil / han / på jobbet / ikke //, // kan / for / chefen / lide / ikke / han /.

8. ude / været / hun / ikke / har //, // fået / har / frisk luft / så / hun / ikke /.

Øvelse 3. To hovedsætninger - ligefrem ordstilling eller inversion?

Sæt ordene i rigtig rækkefølge på hver side af kommaet.

Bemærk: I nogle sætninger kan der være flere muligheder: ligefrem ordstilling eller inversion. Diskuter, hvad der lyder bedst.

Bemærk: Nogle gange er 'så' en konjunktion – så er der ligefrem ordstilling. Andre gange er 'så' et adverbium - så er der en anden konjunktion (eks.: men så ..., og så ..., for så ...), og så er der inversion. (Se også boksen s. 103).

1. ferie / får / på mandag / han //, // rejser / så / han / og / til Spanien /.

2. arbejde / hele lørdagen / skal / hun //, // arbejde / også / hun / skal / søndag aften / og /.

3. få fri / ikke / i weekenderne / hun / kan //, // hun / derfor / kan / og / tage med / ikke /.

4. gerne / han / i Valby / bo / vil //, // cykle / kan / for / til arbejde / så / han /.

5. i maven / har / hun / ondt //, // ikke / kan / spise / hun / noget / så /.

6. komme / ikke / hun / i dag / kan //, // godt / i morgen / men / komme / kan / hun /.

7. gerne / jer / hente / han / vil //, // skal / så / være klar / | / klokken 8 / men /.

8. tager / hun / bad / først //, // spiser / hun / så / og / morgenmad /.

9. på arbejde / han / de næste to uger / ikke / skal //, // meget tid / har / lige nu / så / han /.

10. til gymnastik / går / hun / om onsdagen //, // svømmer / og / om torsdagen / hun /.

11. toget / de / først / til Ålborg / tager // , // en taxa / og / de / så / til hotellet / tager /.

12. fødselsdag / i næste måned / han / har //, // en fest / vil / og / holde / derfor / han /.

Øvelse 4. Hovedsætninger og konjunktioner. Gør sætningerne færdige.

1. Han har meget overarbejde, og ...
2. Han arbejder meget, for ...
3. Han har spist for meget, så ...
4. Han spiser altid meget, men ...
5. Han laver selv mad, eller ...
6. Han elsker rødvin, og ...
7. Hun cykler altid til arbejde, for ...
8. Hun motionerer meget, så ...
9. Hun vil gerne tabe sig, men ...
10. Hun svømmer, eller ...

Øvelse 5. Fortsæt på samme måde, og gør sætningerne færdige.

1. Han vil gerne have en bil, men ...
2. Hun er begyndt på et sprogkursus, for ...
3. Vækkeuret ringede ikke, så ...
4. Vi tager i biografen, eller ...
5. Han er træt, og ...
6. Hun har feber, så ...
7. Jeg vil gerne med, men ...
8. De vil gerne flytte, for ...
9. Han er ikke glad for sit arbejde, så ...
10. Han er ikke glad for sit arbejde, for ...

Ledsætninger

Ledsætningskonjunktioner

Objektsætninger:

at

Eks.: Hun siger, **at** hun møder kl. 8.

Spørgende ledsætninger:

hv-ord

Eks.: Hun spørger, **hvad** han hedder.

Eks.: Hun ved ikke, **hvor** han bor.

om

Eks.: Hun spørger, **om** han forstår dansk.

Relativsætninger:

der (som subjekt)

Eks.: Han har en bror, **der** hedder Jan.

som (som subjekt)

Eks.: Han har en onkel, **som** bor i Køge.

(som objekt)

Eks.: Han har en bil, **som** vi kan låne.

hvor (refererer til tid/sted)

Eks.: De kom til et sted, **hvor** der var en stor sø.

Betingelsessætninger:

hvis

Eks.: De tager en taxa, **hvis** det regner.

Årsagssætninger:

fordi

Eks.: Han blev hjemme, **fordi** han var syg.

Indrømmelsessætninger:

selv om

Eks.: Han går på arbejde, **selv om** han er syg.

Følgesætninger:

så

Eks.: Hun talte lavt, **så** hun ikke vækkede børnene.

Hensigtssætninger:

for at

Eks.: De gik, **for at** hun kunne få ro til at læse.

Sammenligningssætninger:

(så ...) som

Eks.: Det går ikke **så** hurtigt, **som** de ønsker.

end

Eks.: Huset var større, **end** hun huskede det.

Tidssætninger:

når

Eks.: Han ringer, **når** han kommer hjem.

da

Eks.: Hun boede i London, **da** hun var lille.

mens

Eks.: Hun strikker, **mens** hun ser fjernsyn.

før

Eks.: Han børster tænder, **før** han går i seng.

efter at

Eks.: De tager bad, **efter at** de har trænet.

til/indtil

Eks.: De bliver her, **til** de skal rejse.

siden

Eks.: Hun har ikke set ham, **siden** hun var 5 år.

Ordstilling i ledsætninger

I ledsætninger placeres CA mellem subjekt og verbum 1. Ordstilling: S – CA – V1 – V2.

Hun siger _____, at de gerne vil komme til festen. _____
Konj. S CA V1 V2

Øvelse 6. Objektsætninger med 'at'. Begynd: Hun siger, at , og placer CA mellem S og V.

Eks.: De har ikke tid.

Svar: Hun siger, at de ikke har tid.
S CA V

1. Han flytter snart. _____
2. Han tager ikke jobbet. _____
3. De bor stadig i Århus. _____
4. De har altid travlt. _____
5. Hun vil gerne hjem. _____
6. De spiser normalt kl. 18. _____
7. Han motionerer aldrig. _____

Øvelse 7. Relativsætninger med 'der'/'som'. Indsæt CA i ledsætningen mellem S og V.

Eks.: Hun har en ven, der taler dansk. (ikke)

Svar: Hun har en ven, der ikke taler dansk.
S CA V

1. Han har en søn, der skal i skole. (snart) _____
2. De har en nabo, som hjælper (altid) _____
3. Han kender en fyr, som er i London. (tit) _____
4. Hun har en mor, der er syg. (altid) _____
5. Han har en kollega, som kommer for sent. (tit) _____
6. Hun har en bror, der kører for hurtigt. (altid) _____

Øvelse 8. Spørgende ledsætninger. Svar og begynd: Han spørger, hv-ord/om Pas på CA.

Eks.: Hvorfor vil de ikke komme?
V1 S CA V2

Svar: Han spørger, hvorfor de ikke vil komme.
S CA V1 V2

1. Hvorfor skal de allerede gå? _____
2. Hvorfor har de ikke ringet? _____
3. Må de godt låne huset? _____
4. Hvorfor taler hun kun dansk i skolen? _____
5. Har de aldrig været i Spanien? _____
6. Er hun lige kommet til Danmark? _____

Bemærk: Konjunktionerne 'at' og 'som' (som objekt) udelades undertiden.

Eks.: Han synes, at det er sjovt. / Han synes, det er sjovt.

Eks.: Hun har en søn, som hun elsker højt. / Hun har en søn, hun elsker højt.

Centraladverbier (CA) og tunge og lette led i hovedsætninger

Centraladverbier (CA) og tunge og lette led

Eks.: De viser Bo huset.
S V IO O

Eks.: De viser **ikke** Bo huset. (CA før to tunge led)

Eks.: De viser ham **ikke** huset. (CA efter let led og før tungt led)

Eks.: De viser ham det **ikke**. (CA efter to lette led)

Bemærk: Denne ordstilling findes kun i hovedsætninger med verbum i usammensat tid – altså kun i nutid og datid.

Ved sammensat tid er ordstillingen stadig: S – V1 – CA – V2 – IO – O.

Eks.: De har ikke vist ham det.
S V1 CA V2 IO O

Tunge led

Egennavne, substantiver og infinitiver er tunge led.

Bemærk: CA placeres før tunge led.

Lette led

Pronominer og adverbierne 'her'/'der' er lette led.

Bemærk: CA placeres efter lette led.

Bemærk: Indirekte objekt (IO) placeres altid før objekt (O), lige meget om det er let eller tungt.

Øvelse 12. CA og let objekt.

Lav objektet om til et pronomen (et let led), og placer CA efter det lette led.

Eks.: Jeg besøger tit min bror.

Svar: Jeg besøger ham tit.

1. Han kender ikke naboerne.
2. De inviterer måske hendes søster.
3. De savner selvfølgelig deres søn.
4. Hun hjælper tit sin veninde.
5. De køber ikke huset.
6. Hun får snart nøglerne.
7. Han låner tit bilen.
8. Hun sender ikke brevet.

Øvelse 13. CA og tunge og lette objekter.

Indsæt 'ikke' i disse sætninger med tunge/lette objekter. (Se boksen).

1. Hun sender lejeren nøglen.
2. Hun sender ham nøglen.
3. Hun sender ham den.
4. Hun har sendt ham den.
5. Han giver damen pengene.
6. Han giver hende pengene.
7. Han giver hende dem.
8. Han vil give hende dem.
9. Hun låner sine veninder huset.
10. Hun låner dem det.

Øvelse 14. CA og tunge og lette objekter. Sæt ordene i rigtig rækkefølge.

1. brevet / deres forældre / viser / de / ikke /.
2. ikke / dem / viser / de / det /.
3. vise / vil / de / dem / det / ikke /.
4. en sms / hun / sin søster / sender / tit /.
5. hende / han / ikke / kender /.
6. tit / de / bilen / hende / låner /.
7. den / låne / hende / de / gerne / vil /.
8. ham / de / mange gaver / giver / altid /.
9. til jul / dem / de / ham / giver / normalt /.
10. dem / han / altid / hjælper /.
11. her / lige nu / ikke / er / han /.
12. har / hun / ham / inviteret / ikke /.
13. sender / snart / en invitation / ham / hun /.
14. ham / i morgen / den / hun / sender / måske /.
15. at komme / hende / han / love / ikke / kan /.
16. ikke / hende / det / han / lover /.

Verber

Øvelse 15. Regelmæssige verber. Udfyld skemaet.

Imperativ	Infinitiv	Nutid	Datid	Førnutid	Førdatid
Rod ÷	-e	-(e)r	-ede -te	har/er -et har/er -t	havde/var -et havde/var -t
1. hent	at hente	henter	hentede	har hentet	havde hentet
2. rejs	at rejse	rejser	rejste	er rejst	var rejst
3. spil					
4.	at køre				
5.		passer			
6.			viste		
7.				har ventet	
8.					havde tænkt
9. læs					
10.	at låne				
11.		husker			
12.			svarede		
13.				er begyndt	
14.					var stoppet

Bemærk: I infinitiv føjes -e til verbets rod, men ikke efter vokal (eks.: at stå, at bo, at dø).

Bemærk: De fleste verber får 'har' i førnutid. Visse verber får 'er': 1. Verber, der betegner en bevægelse fra et sted til et andet (eks.: går, kommer, rejser). 2. Verber, der betegner en begyndelse, en slutning eller en fortsættelse (eks.: begynder, holder op med, stopper, fortsætter, bliver).

Fremtid

Der findes ingen egentlig fremtidsform af verberne på dansk. Når vi taler om fremtiden, bruger vi bare nutidsformen. Tidsudtrykkene eller konteksten viser så tiden.

Vi bruger 'skal' + retning eller 'skal' + infinitiv, når vi taler om planer for fremtiden/om noget aftalt. Vi bruger 'vil' + retning eller 'vil' + infinitiv, når vi taler om ønsker/beslutninger.

Nutidsform:

Eks.: De tager af sted kl. 8.

Eks.: De tager en taxa til stationen.

Eks.: De ankommer ved tre-tiden.

Eks.: De tager i biografen i aften.

'Skal'/'vil':

Eks.: De skal bo på et fint hotel.

Eks.: De skal på museum.

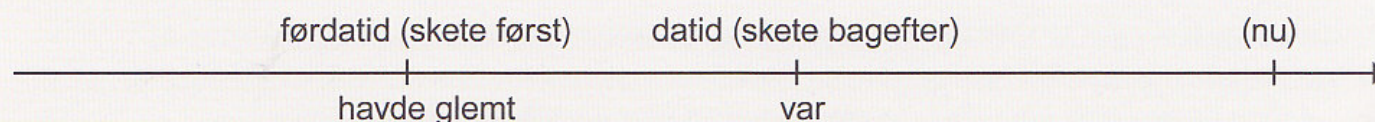
Eks.: De vil i Operaen.

Eks.: De vil se en ny dansk film.

Førdatid

Vi bruger førdatid + datid, når vi fortæller om flere ting, som sker på forskellige tidspunkter i fortiden. Vi bruger førdatid om det, der skete først – og datid om det, der skete bagefter.

Eks.: Hun havde glemt at købe ind, så der var ikke noget mad.

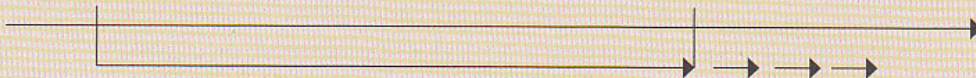

Datid eller førnutid

Datid Bruges, når vi har fokus på fortiden – på noget afsluttet. Der tales om et bestemt tidspunkt eller om en bestemt periode i fortiden.

Førnutid Bruges, når vi har fokus på nutiden. Førnutid bruges om noget, der har sin start i fortiden, men som har virkning/konsekvens/fortsættelse i nutiden. Der er ikke fokus på et bestemt tidspunkt.

Datid – fokus på afsluttet fortid

Vi spiste frokost klokken 12.
Han arbejdede som kok fra 2005-2008.
De var på Fyn sidste sommer.
Som ung var hun meget slank.

Førnutid – fokus på nutiden

Vi har lige spist. (= Vi er mætte nu).
Han har arbejdet som kok i 3 år. (Han har erfaring).
De har aldrig været på Fyn. (De kender ikke Fyn).
Hun har altid været slank. (Og det er hun stadig).

Når eller da

Når Når bruges ved fremtid.

Eks.: Hun rejser til England, når hun er færdig med skolen.

Når bruges også ved gentagelse i nutid/fortid – om det, der normalt sker/skete.

Eks.: De tager altid bussen, når det regner.

Eks.: De tog altid bussen, når det regnede.

Da Da bruges om afsluttet fortid – om det, der skete én gang.

Eks.: Han boede i Spanien, da han var barn.

Øvelse 16. Når eller da. Indsæt 'når' eller 'da'.

1. De skal i Zoologisk Have, _____ hans familie kommer i næste uge.
2. Hendes forældre blev skilt, _____ hun var 10 år.
3. Jeg går, _____ det holder op med at regne.
4. Han lå og sov, _____ de ringede på døren.
5. Vi besøger normalt min tante, _____ vi er i Stockholm.
6. Hun ringede altid til sine forældre, _____ hun havde problemer.
7. Han glemte sin paraply, _____ han gik fra restauranten.
8. De tager i sommerhus, _____ de får ferie.
9. Flyet var allerede landet, _____ han kom til lufthavnen.

Bemærk: Da kan også bruges i nutid ved 'historisk præsens'. Man taler her stadig om noget, som er slut, men vælger at fortælle historien i nutid for at gøre den mere spændende.

Denne form bruges ofte, når man refererer en roman eller handlingen i en film.

Infinitiv

Infinitiv som objekt

'at' + inf. som objekt

Subjekt	}	plejer	at + infinitiv
		begynder	
		glemmer	
		husker	
		lover	
		prøver	
		elsker	
		kan godt lide	
		hader	
		er glad for	
		...	

Eks.: Hun plejer **at** cykle til arbejde.

Eks.: Det begynder **at** regne.

Forskellige slags objekt

Han er glad for	}	Lise	(egennavn)
		hende	(pronomen)
		motorcykler	(substantiv)
		at køre hurtigt	(infinitiv)
		, at de snart rejser	(ledsætning)
S V		Objekt	

Et objekt kan bestå af mange forskellige ordklasser.

Hvis objektet er et verbum, bruges 'at' + infinitiv.

Objektet kan også bestå af ledsætning (en objektsætning). Så er der komma før 'at', og der er subjekt og verbum i objektsætningen.

Infinitiv som egentligt subjekt

Meninger og vurderinger med: Det er ... at + infinitiv.

Det er Det er ikke Jeg synes, det er Jeg synes ikke, det er	}	rart	at + infinitiv
		dejligt	
		bedst	
		umuligt	
		ærgeligt	
		godt	
		sjovt	
		klogt	
		trist	
		hårdt	
		vigtigt	
		nødvendigt	
		normalt	
		stressende	
		...	

Eks.: Det er dejligt at være på ferie.

Eks.: Jeg synes, det er vigtigt at have et godt job.

Bemærk: Vi bruger adjektivets t-form.

Eks.: Det er ikke nemt at finde et arbejde.

Eks.: Jeg synes ikke, det er sjovt at spille golf.

Bemærk: 'at' + inf. er her egentligt subjekt (ES).

Vi bruger normalt ikke 'at' + inf. som subjekt først i sætningen. I stedet bruger vi 'Det' som foreløbigt subjekt (FS).

Eks.: Det er spændende at rejse.

FS V

ES

Ikke: At rejse er spændende.

S V

Modalverber

Modalverbernes grundbetydninger

Kan	(evne) (mulighed)	Eks.: Han kan tale russisk. Eks.: Jeg kan komme klokken syv.
Skal	(pligt/ordre) (planer for fremtiden)	Eks.: Du skal betale senest d. 15. Eks.: De skal til Jylland i efterårsferien.
Vil	(vilje/beslutning) (ønske: vil gerne) (fremtidsforudsigelser)	Eks.: Han vil bo i centrum. Eks.: De vil gerne ud at rejse. Eks.: Der vil komme meget sne til vinter.
Må	(tilladelse: må godt/gerne) (forbud: må ikke) (nødvendighed)	Eks.: Du må godt låne min cykel. Eks.: Man må ikke ryge her. Eks.: Du må vente til i morgen.

Modalverber i faste udtryk/sproghandlinger

Modalverberne bruges også i en lang række sproghandlinger. De indgår her i faste udtryk i forskellige andre betydninger. Her er nogle eksempler:

At foreslå	'Skal vi ikke' ... 'Vi kan (f.eks.)' ... 'Vi kunne måske' ... 'Kan du ikke' ...	Eks.: Skal vi ikke gå i biografen? Eks.: Vi kan f.eks. se James Bond. Eks.: Vi kunne måske gå ud at spise. Eks.: Kan du ikke tage en taxa?
At love	... 'skal nok'....	Eks.: Jeg skal nok bestille billetter.
At bede om	'Må jeg godt' ... 'Må jeg bede om' ... 'Jeg vil gerne have' ... (i forretning) 'Jeg skal have' ... (i forretning) 'Vil du ikke (lige)' ... 'Kan du ikke (lige)' ... 'Vil du ikke godt lade være med at' ...	Eks.: Må jeg godt åbne vinduet? Eks.: Må jeg bede om et glas vand? Eks.: Jeg vil gerne have den her skjorte. Eks.: Jeg skal have en cappucino. Eks.: Vil du ikke lige gentage det? Eks.: Kan du ikke lige tænde lyset? Eks.: Vil du ikke godt lade være med at gå?
At tilbyde	'Vil du (ikke) have' ... 'Jeg kan godt' ... 'Skal jeg ikke' ...	Eks.: Vil du have en kop kaffe? Eks.: Jeg kan godt hente billetterne. Eks.: Skal jeg ikke hjælpe dig?
At råde	'Måske skulle du (prøve at)' ...	Eks.: Måske skulle du prøve at gå til lægen.
At invitere	'Vil du med' ...	Eks.: Vil du med i byen?

Adjektiver

Grundform (n-ord)	T-form (t-ord)	E-form	
		Flertal	Bestemt form (foranstillet)
En ny bog	Et nyt ur	To nye bøger	Den nye bog
En stor stue	Et stort værelse	To store stuer	Det store værelse
En dyr bil	Et dyrt hus	To dyre biler	De dyre biler
Bogen er ny	Uret er nyt	Bøgerne er nye	Min nye bog
Stuen er stor	Værelset er stort	Stuerne er store	Dit gode humør
Bilen er dyr	Huset er dyrt	Bilerne er dyre	Hans store værelse
			Deres dyre biler
Han/hun er sjov	Det er sjovt	De er sjove	Peters gamle ur

Øvelse 17. Adjektiver. Indsæt den rigtige form af adjektivet.

- En _____ have (pæn).
- Et _____ område (dejlig).
- Nogle _____ blomster (fin).
- Et _____ fjernsyn (ny).
- To _____ venner (god).
- En _____ mand (venlig).
- Et _____ bord (høj).
- Et par _____ bukser (hvid).
- En _____ opgave (svær).
- Naboerne er _____ (flink).
- Filmen er _____ (kedelig).
- Vejret er _____ (dårlig).
- Det er _____ (hyggelig).
- Børnene er _____ (sød).
- Han er _____ (sur).
- Vandet er _____ (varm).
- De er _____ (dygtig).
- Deres _____ hus er _____ (ny, stor).
- Den _____ lejlighed var _____ (gammel, billig).
- De er _____ for det _____ hus (glad, flot).
- De maler de _____ vægge (hvid).
- De nyder det _____ vejr ude i deres _____ have (god, dejlig).

Øvelse 18. Adjektiver. Indsæt den rigtige form af adjektivet.

Erik og hans _____ kæreste Ida har været i byen for at købe _____ tøj (ny, ny). Det har været _____ (hård), og nu er de _____ (træt). De er også _____ efter den _____ dag (sulten, lang), og de går hen på en _____ café (hyggelig). Ida bestiller et _____ stykke kage og en kop _____ kakao (stor, varm). Erik vil hellere have en _____ øl (kold). Han bestiller et _____ glas fadøl og to _____ stykker smørrebrød (stor, lækker). Ida nyder sin _____ kakao (varm), og Erik nyder den _____ mad og den _____ øl (god, kold). De er _____ med deres indkøb (tilfreds). Ida har købt et par _____ jeans og to _____ bluser (sort, lille). Erik har købt et _____ slips og to _____ skjorter (blå, hvid). De er begge meget _____ for det _____ tøj (glad, ny).

Adjektiver på: -el, -er, -en, -et.

Adjektiver på -el skifter til -le i e-form.

Adjektiver på -er skifter til -re i e-form.

Adjektiver på -en skifter til -ne i e-form.

Adjektiver på -et skifter til -ede i e-form.

Eks.: en gammel dame – den gamle dame.

Eks.: en lækker ost – den lækre ost.

Eks.: en vissen blomst – den visne blomst.

Eks.: en stribet bluse – den sribede bluse.

Øvelse 19. E-form af adjektiver på **-et/-el/-en/-er**. Udfyld skemaet (se boksen nederst s. 113).

Grundform	E-form	Grundform	E-form
1. en blomstret kjole	den kjole	7. en lækker kage	den kage
2. en sribet bluse		8. en bitter drik	
3. en ternet skjorte		9. en mager ost	
4. en gammel dame		10. en moden pære	
5. en enkel løsning		11. en sjælden blomst	
6. en simpel forklaring		12. en doven dreng	

Adjektivernes gradbøjning

Øvelse 20. Adjektivernes gradbøjning. Udfyld skemaet.

	1. grad (positiv)	2. grad (komparativ)	3. grad (superlativ)
Gruppe 1 -ere / -(e)st	kold	koldere	koldest
	varm		
	nem		
	svær		
	glad		
Gruppe 2 mere / mest	spændende	mere spændende	mest spændende
	tilfreds		
	praktisk		
Gruppe 3 Uregelmæssige	god	bedre	bedst
	slem	værre	værst
	ung	yngre	yngst
	gammel	ældre	ældst
	lille	mindre	mindst
	stor	større	størst
	lang	længere	længst
	mange	flere	flest
	få	færre	færrest
	lidt	mindre	mindst

Øvelse 21. Komparativ (2. grad) + end. Lav sætninger som vist.

Eks.: A er 5 meter, og B er 7 meter. (lang)

Svar: B er længere end A.

1. A er 18 år, og B er 20 år. (gammel)
2. A er 1,75, og B er 1,70. (høj)
3. A koster 500 kr., og B koster 400 kr. (dyr)

4. A er 35 grader, og B er 20 grader. (varm)

5. A er 120 m², og B er 90 m². (stor)

6. A er 8 år, og B er 6 år. (ung)

7. A er 12 m², og B er 20 m². (lille)

8. A koster 25 kr., og B koster 20 kr. (billig)

Substantiver

Øvelse 22. Substantiver. Bestemt og ubestemt form ental og flertal. Udfyld skemaet.

Ental		Flertal		
Ubestemt	Bestemt	Ubestemt		Bestemt
En ...	→ -(e)n	gruppe 1	-(e)r	→ -(e)rne
Et ...	→ -(e)t	gruppe 2	- e	→ -(e)ne
		gruppe 3	÷	
en telefon	telefonen	(1)	2 telefoner	telefonerne
et skab	skabet	(2)	2 skabe	skabene
et kort	kortet	(3)	2 kort	kortene
en bil		(1)		
et brev		(2)		
et brød		(3)		
en jakke		(1)		
en stol		(2)		
et lys		(3)		

Øvelse 23. Substantiver. Ubestemt/bestemt artikel. Referer til kendt emne og tilføj ny information. Brug bestemt artikel. Pas på adjektiverne.

Eks.: Han køber et slips og en skjorte. (rød, brun)

(ubestemt – præsentation af nyt emne)

Svar: Slipset er rødt, og skjorten er brun.

(bestemt – reference til kendt emne)

1. Der står en sofa og et sofabord i stuen. (blå, hvid)

2. Der er et arbejdsværelse og en stue. (mørk, lys)

3. Han har et fjernsyn og en dvd-afspiller. (god, dårlig)

4. Hun har en dreng og to piger. (stor, lille)

5. De har en bil og to cykler. (ny, gammel)

6. Hun køber et ur og to tæpper. (dyr, billig)

7. Han spiser et æble og en appelsin. (sød, sur)

Bemærk:

Ubestemt artikel: Bruges ved præsentation af nyt emne.

Bestemt artikel: Bruges ved reference til kendt emne.

Pronominer

		Subjekt-pronominer	Objekt-pronominer	Possessive pronominer	Refleksive pronominer
Ental	1. person	jeg	mig	min/mit/mine	
	2. person	du (De)*	dig (Dem)*	din/dit/dine (Deres)*	
	3. person	han	ham	hans	sin/sit/sine
		hun	hende	hendes	
den/det		den/det	dens/ dets		
Flertal	1. person	vi	os	vores	
	2. person	I	jer	jeres	
	3. person	de	dem	deres	

*Til en person, man siger 'De' til.

Øvelse 24. Indsæt passende pronominer.

- Jeg har lige talt med Peter. Han ringede til _____. Jeg inviterede _____ og Ida til middag. Det er længe siden, jeg har set _____. Jeg glæder _____ til at se _____ igen.
- Har du også inviteret Lene? Ja, jeg har både inviteret _____ og _____ mand.
- De skal snart flytte. De glæder _____ meget? Jeg skal hjælpe _____ med at flytte, og _____ familie hjælper også.
- Hej Hanne. Hvordan går det med _____ og Claus? Jeg har tænkt så meget på _____. Jeg håber, _____ har det godt.
- Lars og jeg får snart ferie, og så tager _____ i sommerhus. Det glæder vi _____ meget til. Har I ikke lyst til at komme og besøge _____ der? _____ må gerne tage _____ hund med. _____ er så sød, og _____ børn vil gerne lege med _____.
- Jeg har fødselsdag på lørdag. Jeg har inviteret _____ familie og _____ venner til fest i _____ nye hus.
- Vi hjælper altid hinanden. Nogle gange passer de _____ børn, og nogle gange passer vi _____ børn.
- Hvor mange børn har I, og hvor gamle er _____ børn?
- Hils _____ mand og _____ svigerforældre.

Hans/hendes eller sin/sit/sine

Hans/hendes	Som subjekt	Eks.: Hans kone hedder Rikke. Eks.: Hendes mand er englænder.
	Som objekt/efter præposition (når objektet ikke 'tilhører' subjektet)	Eks.: Lis hjælper hendes søster. (Evas søster) Eks.: Bo elsker hans kone. (Pers kone)
Sin/sit/sine	Som objekt/efter præposition (når objektet 'tilhører' subjektet)	Eks.: Bo elsker sin kone. (Bos kone) Eks.: Lis hjælper sin søster. (Lis' søster)

Bemærk: Brug 'sin' ved n-ord, 'sit' ved t-ord og 'sine' før objekt i flertal.
Eks.: Hun elsker sit barn. Han elsker sine børn.

Bemærk: De elsker deres barn/børn. (Brug 'deres', når subjektet er i flertal).

Øvelse 25. Possessive pronominer. Indsæt passende pronominer.

1. Han savner _____ mor og far og _____ søskende. _____ familie bor i Spanien.
2. Anne hjælper _____ veninde i ferien. Hun passer _____ blomster og _____ kat.
3. Karsten og Malene har en bil hver. Mie kører normalt til arbejde i _____ egen bil, men når _____ bil er på værkstedet, låner hun nogle gange _____ bil i stedet for.
4. Jette og _____ mand er på ferie med _____ børn. (Jette og mandens)
5. Tobias er på ferie med _____ kone og _____ forældre. (konens forældre)
6. _____ kone glemte _____ taske i bussen. Hun mistede _____ pas og _____ penge.

Adverbium eller adjektiv?

Adverbium:	Eks.: Bilen kører hurtigt. Eks.: Toget kører hurtigt. Eks.: Busserne kører hurtigt.	Adverbiet lægger sig til verbet og fortæller noget om det. (På hvilken måde kører bilen/toget?).
Adjektiv:	Eks.: Bilen er hurtig. Eks.: Toget er hurtigt. Eks.: Busserne er hurtige.	Adjektivet lægger sig til substantivet og fortæller noget om det.
Bemærk:	Adverbiet har kun én form, t-formen: Eks.: hurtigt. Adjektivet har tre former: Eks.: hurtig/hurtigt/hurtige.	

Øvelse 26. Adverbium eller adjektiv? Udfyld sætningerne.

1. Sangen er _____, og hun synger _____. (god, god)
2. Det gik _____, og de havde nogle _____ feriedage (fin, fin)
3. De havde en _____ dag. De har altid _____. (travl, travl)
4. Han har det _____. Han har haft en _____ oplevelse. (dårlig, dårlig)
5. Væggene er _____. De har malet væggene _____. (pæn, pæn)

Steds- og retningsudtryk - præpositioner og adverbier

Stedsudtryk: Brug udtryk (boksen t.v.), når du vil fortælle om noget, du har oplevet/om steder du har været.

Retningsudtryk: Brug udtryk (boksen t.h.), når du vil fortælle om planer/om steder, du skal hen til. Bemærk: Præpositionerne er i mange tilfælde forskellige. Bemærk også kort/lang form (ud/ude).

Stedsudtryk (stationære ÷ bevægelse)

Hvad lavede du? Hvor var du?

	på	{	indkøb bytur stranden restaurant café kursus museum Besøg hos ... en tur til ... Fyn (øer)
Jeg var	i	{	svømmehallen biografen skoven byen Magasin Roskilde (byer) England (lande)
	til	{	fest træning fodbold koncert middag hos ...
	hos	{	lægen frisøren tandlægen
			ude hos ... henne hos ... ude at spise hjemme (hos ...)

(Bemærk: Bruges også i nutid. Eks.: Jeg er hjemme).

Retningsudtryk (+ bevægelse)

Hvad skal du? Hvor skal du hen?

	på	{	indkøb bytur stranden restaurant café kursus museum Besøg hos ... en tur til ...
Jeg skal	i	{	svømmehallen biografen skoven byen Magasin
	til	{	Roskilde (byer) England (lande) Fyn (øer) fest træning fodbold koncert middag hos ... lægen frisøren tandlægen
			ud til ... hen til ... ud at spise hjem (til ...)

(Bemærk: Bruges også om planer i datid: Jeg skulle hjem).

Steds- og retningsadverbier – lang og kort form

Kort form: ud, ind, op, ned, hen, hjem.
(Bevægelse fra et sted til et andet).

Eks.: Han går hen til busstoppestedet.
Eks.: Hun skal snart hjem.

Lang form: ude, inde, oppe, nede, henne, hjemme.
(Man befinder sig/er på stedet).

Eks.: Han står henne ved stoppestedet og venter.
Eks.: Hun er hjemme hele dagen.

Øvelse 27. Hvad lavede Ib i sidste uge?
Lav hele sætninger. Husk inversion. Pas på præpositionerne. (Se boksen tv. s. 118).

Eks.: (I går aftes / ude – en ven)

Svar: I går aftes **var** han **ude hos** en ven.

1. (i sidste uge / Bornholm).
2. (i tirsdags / middag – sin nabo)
3. (i forgårs / lægen)
4. (i lørdags / biografen)
5. (onsdag aften / ude – sin tante)

Øvelse 29. Fortæl hvad du lavede/skal lave på de forskellige tidspunkter.

1. (på fredag / besøger en kollega)
2. (i søndags / skoven)
3. (i morgen aften / fest på skolen)
4. (på onsdag / hjem – min søster)
5. (i går aftes / besøg – min fætter)
6. (i lørdags / museum)
7. (i næste uge / Tyskland)
8. (i sidste uge / London)

Øvelse 28. Hvad skal Ib i næste uge?
Lav hele sætninger. Husk inversion. Pas på præpositionerne. (Se boksen th. s. 118).

Eks.: (I aften / ud – en kollega).

Svar: I aften **skal** han **ud til** en kollega.

1. (i morgen / byen)
2. (på onsdag / ud – sin onkel)
3. (på lørdag / Århus)
4. (fredag aften / fest – en ven)
5. (i morgen eftermiddag / frisøren)

9. (i morgen / ud at spise)
10. (i forgårs / frisøren)
11. (i overmorgen / tandlægen)
12. (i tirsdags / henne – min kollega)
13. (på torsdag / hjem – min veninde)
14. (i eftermiddags / stranden)
15. (i morgen tidlig / svømmehallen)
16. (i morges / lægen)

Tidsudtryk

Fortid	Fremtid	Generel tid
i morges i eftermiddags i aftes	her til morgen i eftermiddag i aften	om morgenen om aftenen om fredagen i weekenden
i går i går morges i går aftes i forgårs	i morgen i morgen tidlig i morgen aften i overmorgen	Periode i 10 minutter i en uge i et år
i mandags i tirsdags i onsdags i weekenden*	på mandag på tirsdag på onsdag i weekenden*	Frekvens hver uge hver anden uge en gang om ugen to gange om måneden
mandag morgen* torsdag eftermiddag* lørdag aften*	mandag morgen* torsdag eftermiddag* lørdag aften*	Kronologi først så / bagefter / derefter til sidst lidt efter / efter et stykke tid 5 minutter efter før arbejde efter skole
for en time siden for et år siden	om en time om en måned	
i sidste uge i forrige uge	i næste uge i næste uge igen	
i sommer i vinter sidste år	til sommer til vinter til næste år	

*Bemærk: Disse tidsudtryk er de samme i fortid og fremtid. Verbet eller konteksten viser tiden.

Eks.: Han **var** i Århus i weekenden (fortid). Eks.: Han **skal** til Århus i weekenden (fremtid).

Til læreren

Bogen er beregnet for trinnet efter begynderniveau (primært for sprogskolernes DU3 modul 2), og den fortsætter, hvor 'På vej til dansk' slipper. Bogen opfylder målene for A2, Waystage (jf. den fælles europæiske referenceramme for sprog). Her er det nære, hverdagsrelaterede og funktionelle sprog stadig i fokus. I tråd med dette prioriterer denne bog dagligdags emner og et naturligt, mundret talesprog. Der arbejdes bl.a. med dialoger og med sproghandlinger, som hyppigt indgår i dagligdags kommunikationssituationer.

Bogens kapitler er organiseret efter emne. Det overordnede mål er, at kursisterne bliver i stand til at kommunikere om disse: forstå, fortælle, spørge ind til, svare på spørgsmål og formulere sig på skrift. Sproget udbygges trin for trin. Grammatik og udtale er integreret, og undervejs gennem de enkelte kapitler opbygges et sprogligt beredskab, som hjælper kursisten til at kommunikere om det aktuelle emne.

En stor del af arbejdet med stoffet i bogen foregår parvis og i mindre grupper. Her indtager læreren mest rollen som vejleder og hjælper, mens kursisterne samarbejder om at afprøve og udfolde sproget. I hvert kapitel indgår et lille, selvstændigt, mundtligt oplæg og nogle små skriftlige opgaver. Det er vigtigt at prioritere at bruge tid i klassen på de selvstændige oplæg og at give feed-back til hver enkelt kursist (også selv om disse opgaver ikke fysisk tager meget plads i bogen). Er klassen stor, kan de mundtlige oplæg deles op over flere dage.

Cd-rom og rettenøgle

På den medfølgende cd-rom er bogens tekster indtalt, og udtaleøvelserne er indtalt med pause til den studerende mhp. praktisk træning. Rettenøgle til mange af bogens øvelser og opgaver kan frit hentes på: www.synope.dk.

Cd-rom'en og rettenøglen gør det muligt for kursisterne at arbejde selvstændigt med stoffet, og mange af de sproglige øvelser kan udføres som hjemmearbejde. Det gælder både lytteøvelser, udtaleøvelser, grammatiske øvelser og diktater. Er der behov for flere diktater, kan uddrag af bogens tekster bruges. Rettenøglen gør det muligt for kursisten selv at tjekke diktater og sproglige opgaver.

(Ønskes mere vejledning i at skrive breve og e-mails og mere praktisk træning, henvises til: 'Breve trin for trin 1' af Lisbet Thorborg.

Grammatiktillæg

Grammatik er som nævnt integreret i alle kapitler i bogen. Herudover findes bag i bogen et tillæg med grammatiske oversigter og supplerende øvelser. Disse inddrages efter behov.

Udtale

Udtale indgår i alle kapitler. Ordtryk og prosodi er gennemgående, hvorimod øvelser med artikulation af enkeltlyd samt særlig udtale af bogstaver og bogstavkombinationer er samlet i udtaletillægget bag i bogen. Disse ting kan således tages op, når det skønnes relevant. For en mere systematisk gennemgang af dansk udtale og for yderligere praktisk træning henvises til: 'Dansk udtale øvebog' og 'Dansk udtale for begyndere' af samme forfatter. Disse bøger er forsynet med cd-rom med henblik på mulighed for selvstændig træning hjemme.

Ordbank

Arket 'Ordbank', som findes på Synopes website, er tænkt som et praktisk redskab for kursisten i arbejdet med ordforrådstilegnelse. Her kan kursisten notere vigtige, nye ord og afprøve den praktiske brug af ordene i egne sætninger. Ordbanken udprintes og kan bruges i arbejdet med alle bogens kapitler.

Repetitionskort

Repetitionskort til repetition af dele af stoffet i de enkelte kapitler kan ligeledes hentes på Synopes website. Kortene printes ud og klippes fra hinanden. Nærmere instruktioner følger med kortene.

Audio-cd-udgave

Til brug i klassen findes også en audio-cd-udgave af bogens lydfiler (til cd-afspiller).

Cd-rom'en afspilles fra computer: PC/MAC.

Systemkrav:

- Min. 200 MHz
- Min. 16 MB ram
- Cd-rom-drev eller DVD-drev
- Windows 95/98/ME/NT/2000/XP/Vista/7
- Lydkort med højttalere eller høretelefoner
- Internet browser (Microsoft Internet Explorer 4.x eller nyere)
- Microsoft Windows MediaPlayer (6.x eller nyere)

Afspilning af cd'en:

- Indsæt cd'en i cd-drevet
- Dialogboksen: 'Automatisk afspilning' kommer nu frem på skærmen
- Vælg: 'Åbn mappe for at vise filer'
- Markér filen: 'index/index.htm' og tryk 'Return' eller dobbeltklik på filen.

Hvis dialogboksen 'Automatisk afspilning' ikke kommer frem på skærmen:

- Åbn: 'Denne computer'/'Computer'
- Åbn: Cd-drevet/DVD-drevet
- Marker filen: 'index/index.htm' og tryk: 'Return' eller dobbeltklik på filen.

Frem- og tilbagespoling i Media Player:

Træk knappen på søgelinien frem og tilbage med musen. (Peg på knappen med musen, hold venstre museknap nede og træk musen til højre/venstre).

VIDERE MOD DANSK – trin for trin

En grundbog til danskundervisningen på trinnet efter begynderniveau.

Bogen er primært beregnet for sprogskolernes DU3 modul 2 eller tilsvarende forløb og fortsætter, hvor begynderbogen 'På vej til dansk' slipper. Bogen opfylder ministeriets mål for modulet samt målene for A2, Waystage (jf. Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog).

I bogen er alt samlet i ét. Her er både tekster, dialoger, grammatik, udtale og lytteforståelse, og der tilbydes en bred vifte af opgaver og øvelser. Bogen er struktureret i korte overskuelige afsnit centreret om dagligdags emner: gæster og fester, humør og følelser, venskab, indkøb, sundhed og sygdom, mad og opskrifter, fridage og ferier, oplevelser, livsperioder, skolegang og frivilligt arbejde.

Der arbejdes i bogen med et naturligt og funktionelt hverdagsdansk og med et relevant ordforråd. Sproget bygges op trin for trin, og gennem arbejdet med bogen etableres et solidt dansksprogligt fundament. De mange stilladser og modeller såvel som den medfølgende cd-rom og rettenøglen giver god mulighed for selvstændigt arbejde med stoffet.

Cd-rom

Med bogen følger en cd-rom, hvor bogens tekster er indtalt med henblik på selvstændig træning.

Repetitionskort og rettenøgler

Repetitionskort samt rettenøgler til mange af bogens øvelser kan frit hentes på www.synope.dk.

Audio-cd-udgave

Lydfilerne til bogen fås også i audio-cd-udgave (for cd-afspiller) til brug i klassen.

ISBN 978-87-91909-11-5

Forlaget Synope
forlaget@synope.dk
www.synope.dk